

Eachtra mhacaoimh an iolair : mhic ríogh na sorcha ; uirsgéal do deachtuigheadh sa chúigeadh ceannair déag

<https://hdl.handle.net/1874/378464>

EL
7
AC.P
OE

I IIa EMac 1

18.67

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

1555 1371

eaċtra macaoim an tolair
mic ríos na sorca

unsgéal do deaċtusgeaō sa cūigeaō ceannair déag.

Brian Ó Concháin
[biocáire cláomhse]
do deaċtus.

"Ingean iapla Caippe an gSúir,
an bhuine róm éimp i bhfar,
ní bia nead gán fior a rgéal,
altpom a géag mbaill-geal mbán."

L. 36.

ioraro de teiltiún ⁊ seosam laoide
do éimp i n-eagáin.

le ragáil

as

hodges piessis ⁊ a sco., sráid Grafton, umair a 104;
muintir brúin ⁊ nualláin, sráid tobair pádraig, u. 41 ⁊ 42;
hanna ⁊ neale, sráid tobair pádraig, umair a 29;
1 mbaile Átha Cliath.

1912,

páoruis ó briain,

Clóðaoibh,

as u. a 46, i sráid éupa,

i mbáile Áta Cliat.

veruullen

Instituut voor
Keltische taal—en letterkunde
der Rijksuniversiteit te Utrecht

CLÁR INMEADÓNAISE.

	Leabharlaeth.
CLÁR NOO	iv
BROLLACÉ AN EASGARTÓRA	v
RÉIMSGEAL GRAMAODAISE	xi
BROLLACÉ AN UGDAM	xix
EACTRA MACAOIM AN IOLAIR, MIC NIOS NA SORCA	1
TAGRA SEARR	78
POCLÓIR	85
AINMNEON	98
PAMPILIMIA	101
AN FALABRAIG Uaine	101
SEACMAILL ÉLÓ AGUS TÉACS	102

CLÁR NOU.

3r. — an treibf reaifra den	3n.—gnoáchtach.
anáirír iolraibh.	3no.—máisírio.
a. br. — ainnm bhráctaribh.	1ol.—iolraibh.
anf. — anfóiribh.	l.—láitreachas.
b. f.—béim fórgair.	R. p.—pannghabál maectanair.
Com.—congúillach.	Sg. O. — Sgéalairíe Oifigiall.
f.—fóiribh.	Sin.—reacánthádach.
fóacc.—fóaccoimh.	S. fín.—S-féadánthádach.
fóig.—fóigearán.	Tod. — tobócaidhe.
fúl.—fúlaingéach.	Ua. — uataibh.
gaol.—gaolínair.	Uat.—uathuairfeileach.

LIST OF CONTRACTIONS.

acc., or accus. —accusative.	indec.—indeclinable.
adj. — adjective.	Keat. — Keating.
adv. — adverb.	L.C. — Leath Chuinn.
anal. — analytic.	lit.—literally.
asp.— aspirating.	m. — masculine.
bis.— occurring twice.	Muns. — Munster.
coll.—collective noun.	n.—neuter.
Con.—Connacht.	N. Con. — North Connacht.
cond.—conditional.	npl. — nominative plural.
eons.—consonant.	O'Dav. — O'Davoren's Glossary.
cp.—comparative.	O. Ir. — Old Irish.
dat. — dative.	O'R.—O'Reilly's Dictionary.
dep. — dependent.	Or. — Oriel.
df. — dative feminine.	Orig.—originally.
Don. — Donegal.	pass. — passive.
dpl. — dative plural.	pfl. — perfect.
dsf. — dative singular female.	pl. — plural.
nine.	pres. — present.
ecl. — eclipsing.	pron. — pronoun.
emph.—emphatic.	RC.—Revue Celtique
esp. — especially.	s. — singular.
f. — feminine.	Sc. G. — Scottish Gaelic.
fut. — future.	S-pret. — S-preterite.
gen. — genitive.	subj. — subjunctive.
gf.—genitive feminine.	sup. — superlative.
gpl.—genitive plural.	s.v. — sub voce, under the word.
gs. — genitive singular.	TBC. — Táin Bó Cuailnge (Windisch).
gsf. — genitive singular female.	vb. — verb.
ib. — ibidem (same reference).	voc. — vocative.
i.e.—id est, that is.	Wat. — Waterford (Co.).
impers.— impersonal.	Wind. — Windisch's Wörterbuch.
impft. — impft.	
imptv.—imperative.	
ind.—indicative.	

BROLLAĆ AN EAGARTÓRA.

RÉIMSSÉAL.

Uilligeál uas ar ead "Eadhera Macaomáin an Iolair thic Rioch na Sopca." Inníord an t-úsgaor réim dhuinn iaran brollač fiosr-geappi do éuir ré leis go cuipeargach cútáil go bhuair ré "cnáma an rseil ag dhuine uafal atubhairt gurab ar Fhancis do éuálaíó ré réim uá inníom é." Cé guri uóca guri fiosr uó an méar jin, ní bhéag a phá go nuaíomha brian ó Coiréán rseal úrnua òe. Do innír ré ar nór na n-úrgailean n-úgáelilge iaran fhoró é agus do éuir ré leis oét laoite beaga do bain ré ar a ríuaim réim ari fion, ní, mar aitheir ré réim go fiosr-dear, "do éuirfiom na laoite beaga-ja mar éumaom aip."

AN T-USGAOR.

Ciap b'í brian ó Coiréán agus cáip b'í ar uó agus cá éum do thairi ré? Atá, doip liom réim, guri b'éinne amáin é réim agus feair a chomhanna agus a comhfhionnadh ari a dtaréctear ag na Ceitche Mairgí-tpíb i n-annálaib Riochácta héireann ra bliain 1487 d'aoir ór utigearna (i. aip l. 1147 ag ó nDonnabán), mar leanas:

"Brian ua Coiréán, biocair[e] Cluinimhri, 7 Deneir mac Giolla Coircele, aigéinneach 7 biocaire aipró bhrigca d'écc."

Oileán iartis ari loé eipne Cluinimh (Cleenish ar bheala), agus baile biaótaidh ra taoibh tíre céadna aigeas bhrigca (Derrybrusk ar bheala). I gContae Phára manach atáid aphaon.

Tá fiaónaige eile agaínn éig leis jin go mair i. an brollač geappi do éuir brian le n-a déantúr. Dá giorraíte é, tá fliócht na deiréidhe (mar aithearrfaidh brian réim) no pian an deirénis (mar i. mór ruspóibh iomai) ari an bpríobán mbeag cannte jin, ari éor guri fleamhais canamhacar ari an usgaor a gan-fiosr uó réim, b'férioir ultacar i. ead an canamhacar fion i. "do fuair miú," agus "mar fuair miú fbeir ann do theacatais miú ro é." Cuipid "fuair miú"

Isír-Mhícheáil an éileamh ari an stoipit, marí iñ é bhealú asa ina ionad "fuaimear-fa" ("fuaimeas-fa") nó "do éuirpeas-fa." Aict iñ é cnuáinseadh iñ Láidreag agamh ari ultach d'á fghiosadh .i. do ñeacatais = do ñeacataisgear (do ñeacatais me) — riñ i ñuagail na cainte : nultairb, má Leantair an abairt fuas iñ céad nó ón dapa peapram bítéar aig úráid na tréas peapram éinge riñ. Anois, naé dtig riñ go mairé le claoimhínig iptis ari loé Eirne (.i. iorú an d'á loé mhóra), : n-iorpá ari ulaub, áit : riabh ñuair aia corpchráin, bhoicáipe claoimhín? D'oirpead bhláthain a báis .i. 1487 doen fghéal leir, marí d'fhuingreath rámh gurfa leití ñeileadh den énigedach ceannaisi téag an taoibh amuig de do ñeacataisgead an t-airgeál, agur níl éinní : réim na cainte do bhealú : n-ágaird na bparáimla rámh.

Iñ féríorí a ráid marí an gceádána gur ñuig beagán canaifhna amach ari an uigdóir rámh airgeadach rámh .i. "do b' miúr," 44, "do fmuaidh mé," 44, "po éeangail rámh," 64, aict gheibtear a leiséirí i noáin díréacach rámh marí gheall ari a ñeacataisge b'is éum minne do éur aig fheagairt o' aifrophinn. B'féríorí eile gurab é an an t-airgeálbhí-neoirí ba éintíteach leos rámh. Leantair fuas iad ari éim-tfhlíse ari L. 44 ari an bhrúim eile .i. "do itcheas agur do ghuinéas," 71b, agur maroir le "po éeangail rámh" to "po éuirpeas" níomh agur "do éuadair" 'na ñíairí : go deimhín rámh, níl ann aict ceannaisé donair i n-ágaird na n-oéid gceann eile atá bun of ciornn leir ari rámh! B'féríorí go bpríl "córcaip" = "corcach" ari áireamh na canaifhna leir, agur "éirig fuas," 59 (i nultairb i rámh mór) = "éirig iu fearam;" agur "foglaip," 15 ("orglaip" do fghiosbaithe : leit moig); "gac dapa lá," 21 (i n-oirghiallaib) = "gac pé lá," marí do fghiosbairde : leit moig é, cm. "gac pé bfeadct," Sg. Cé., 82, 14; "ag é aéair," 21 ("ag do éaéair," 23 C 30, 23 L 27); "bprúimh," 21 ("bprúimh," 23 C 30, 23 L 27, 23 G 25); "a ñul" (bis); "ann é aéair," 33; "mád ocl maré le é," 41 (= "mád ocl maré leat é," : gceannaisib); "foglaib," 14 ("orglaib" nó "orgailt" do fghiosbairde : leit moig), i fóir.

an téacs.

Maroir leir an téacs atá d'á éabairt iñ an leabhar ro doen fobal ñeacatais, iñ amharca do tioncharraod é .i. ari mbeirt ñamh rámh ag leigseadh na láimhgráibhne 24 P 9 i n-acadair Riocháinail na hÉireann

éigear fá nuaíora a óige agur a échinnne bí rí ní hé aonáin iaran
rgéal ro acht i mbuaibh eile atá inni. Mar aitheir an t-aigdúar
"fuaire mille rpréir" iaran rgéal ar a lóis féim agur a lóis échinnne
Dáibí ui Ónibgeannáin, feapr i ghríobhá an leabhar. Do innreag
dom éasaito .i. o' Riopar do Teiltiún é agur do i ghríobh ré rím an
rgéal amach go huile ar an Láimhrgribinn, ag cup aérlingéte bíg iaran
litriúsgaod le n-a linn rím, ní náir éairítean Liom-ra ír dá bhríg rím do
aérlingéad aip air é ionnuig go mbealaí aip aon nór leir an Láimh-
rgribinn. Dapr Liom féim aip utúr go pairb i ghríobhinn Dáibí éap bárr
; leit litriúsgéte ír go bfreathairfaimír-ne Luict Léiginn an Lae inniú aip
ghcup féim aip ár leas dá bárr, agur ír aip éigim do éigear go mbioadh
an focal céadna éis aip dá nór coinníam. Tá rám aip fósáil iaran
ghramadair féim, .i. "cimil" ír "cineoil," "ráséil" ír "rgeoil," "toir-
cín" ír "coirccéara," qpl. B'fearr Liom-ra aip utúr gan baint leir
an litriúsgaod aip aon éor, acht b'éigean rám i nuaíoraad na dálá, mar
do fámlingeaod rám féim agur do éacán naé bfreathairfaoise an juro do
véanach : gceaprt acht aip nór an téacs fá piagail agur reacáit. ní'l
gaé aon ní, ám, ag teacáit le céile aip an gcumha rám mar ír cóní.
Mé beirt : gceaprt rám dá échinnle fá nuaíora gupr leanar don Láimh-
rgribinn ; bhrú agur gupr échinnle an juro fá piagail éall. Acht ní
vóca go bhrúil an cáir pól-óna 'na éabóil rám de. Ní fheadar an
geapanta do na Léigceoiríb : utaobh "leam," "leam-ra" do beirt
ann i n-ionad "liom," "liom-ra" fá reacáit. Ní pairb ó éair go
deirhead ag Dáibí ó Ónibgeannáin acht iad ír dapr Liom-ra náir
fheadar dul 'na coinnibh ra rgéal. An méid atá earrfach gupr b'fearr
rám "liom," "liom-ra" do éur ra téacs, toirbs, dapr leó, naé bhrúil
"leam," "leam-ra" beó i n-éiginn inniú, téidír go Raélainn, má'r
fionn leó rám, agur cluainfis iad gaé aon pé fóiliú.

na Láimhrgribne.

Seo ríor na Láimhrgribne ar aip baneadáin úrpháid i gcomáistí an
téacs ; i Leabharlann Acadamh Ríogaíla na hÉireann doibh uile :

L. an bun-Láimhrgribinn 24 P 9, Lóis i ghríobhinn ná colophón vi aip
L. 288 mar leanar :

"Sguairm go utartha aip loch meairg rám i utáis Táinig óig uis
flaitheasaitis in die Aprilis 1651.

Daniel Duigenan qui scripsit."

Lois físeáinn fóir do ari L. 275, i. i. ńfóinéann an uifrgéil;

"Ari na físeáinbhaodh ñamh-ra agur ari na ériocnusgad ari an Oileán Ruadh airtig ari Loé Meafh, i. i. ńtig nuaidhí mhe Íarbh óig ui físeáintearraig an cíngearaodh Lá Dáig doon Oibréadaon 1651.

David Duigenane."

Mairiú fóir an t-ainm céatna ari an Oileán Ruadh ari ńsaedilsg, aét do cumpeas ñéapla aip físeáin i. Red Island. I ngeor do ńcunga atá ré, aét aitháin é beit i gContae na Gaillimhe.

Tá "David Duigenane" ag bun an L. 267.

If féinír a pháid guri i ńtaoibh le 24 P 9 do bionáir le haighair téacs an phróir aip fao, aét aitháin a hearrbádha do lioanadh ńtceas ari na Láithrigíbhl eile, nuair doobh éigean dáinn é. Ní nearpnáod comhmeas ari le n-a céile ifran phróir aét ari an gcumha fain.

"na lauite beaga," ám, do cumpeas na Láithrigíbhl eile; gcomhmeas le n-a céile 'na leitín, ó na cí féinír dán o fóillseusgad aét ari nór do fúigfeadh fílaet agur doibh aif. Mar rín fíein, tá Lois nó do i n-áirí ndiaidh mar nár haimrigéad an ceapt, if baogalaeth.

2. 23 L 27, L. 124: "Ari na físeáin le Seaán O Ciméire an .10. Lá do September aor an [tígearná] mile reacáit ccéas et reacáit mbliana dáig agur fíteé, 1737."

3. 23 G 25, L. 313: "Ari na ńfóinéigíbhl gan aithír le mheál óg ó Longáin a nDúnbullog* an .28. Lá do ńciení 1809."

4. 23 C 30: Tá an ceann ro easbádáe i ńfóinéann an uifrgéil, mar go bpríl neirpeas Leif go hobann ari L. 116, aét tá an físeáineoirpeas céatna in óa uifrgéal eile ionfhe fa Láithrigíbhl feo agur ari L. 33 atá físeáintearraig leanas:

"Ari na físeáin le hamoriag Mac Cruitin an 17 Lá do mí xber 1733."

If mairt an Láithrigíbhl i feo agur if mó an vit i beit easbádáe.

an t-eagán

Do bí an t-eagán ro ari bun agamh ful mó paibh a fíor agamh cumann na sgníbeann ńsaedilge do beit 'na éionn. If fada an

---

* papóirte agur baile biaútae; n-oircheas Contae Cúige, Dunbullogue ari ńéapla.

móill atá aip ó fom, aict i n-údá a náib áraí aip, i n-údá gur i n-aimpriú uaine doib' éigean é óéanach. Óiméig torlaithe de Teiltiún a h-éiginn éap ráile gur bain ré amach pá óeoíú an Columbia Úiseatach, gaoi gur fágbaú an obair opum-ja im aonar aip rath amach, tá móró bhuioi tá náib opum. A óéanach i n-aimpriú uaine pá ndeáp gan é beit comh maist agus baisthait liom é beit, i n-corfhail.

ROINNT NA HOIBRE.

Mairidí le roinnt na hoibre, i n-átharó map do bì, do ríspioib torlaithe de Teiltiún an téacs aip an Láinnígríbhinn, do chumasaíp aphaon an aitfähigíbhinn : gcoimíneas leir an mbunrgríbhinn, agus bì an éuro eile den obair, i. Léigeadh frosnád, foclóirídeácht agus péamhád, fum fém aip fad. "Sé an comhobhlaingeach ro, daí liom, tús reacmaill beaga ja téacs. Do faoil uinne óinn iudai do éirí ann, i. nuaúdácaír litriúche, nár éaitin leir an at-áume, agus ó éapla "an áibéir iongantae iargáe ilpiaforte agus an bóna bapp-geal bict-éonnaíc boibrú-neartmhor," a n-aboír an t-uigaoir fém aip L. 64, ní árúigim leithead móirteipe, eacnamaí, ní náib leigear aip an ríseal, i n-údá.

TEANGA "MACAOÍM AN TOLAIR."

I leit teanga "Macaomí an tolair," i n-údá nua-Áedhilg Séanta do deacáitígeaú an t-uigreál ag bpiann ó coirpeán. Tá a éaint ag dul : gcoirfealaít go mór le caint an Céitinnigh, aict má tá fém, i n-údá gurab móire flioct na feandáeta aip bpiann na cású go leit blianaíam úto d'áppairdeácht aige aip Séadhrún Céitinn. I n-mince agus i n-póiplíteadaíla go mór an t-S-pearáidídeácht aip bail aige ná map bior ri ag an gCéitinneach. Do déirimhreácht aip rím na figiúirí seo :

Sgéalairdeácht Céitinn : 102 ll.

Macaomí an tolair : 77 ll.

An 3° p. u. vat. den S-fm. :

Sg. C. : a 48 ve fuitimeadaitb.

M. an 1. : a 100 „ „

An 3° p. tol. den S-fm. :

Sg. C. : a 16 ve fuitimeadaitb.

M. an 1. : a 19 „ „

b'férdirí guri ceapt eadair-Ísaeóilis, i. caint roip bencé eacnama. I. roip an Ísaeóilis meabónaib agur an nua-Ísaeóilis Séanda, do glaosdáib ap caint "macaomh an tolaip" agur "fórumh fearta ap éijunn." Caoi íf nua-Ísaeóilis Séanda ann? atá, doar liom-rá, an caint atá i "dTóirnseadct Óriamhuda agur Spáinnne" agur iarna fionnghéaltaib piannarthaécta naib i. if móir a bhrúil roip Ísaeóilis na n-uirrgéalaí rám agur "macaomh an tolaip," cuimh gcair. Tá deirgeadó Le "beanair" agur le n-a leitέroib iarna huirrgéaltaib uirdeanaíca ra phróir, ra gcaoi go bhragmáid reacmhádaéct na hainmíre reo pá lán-réim i n-a n-ionad. Iarna laoiscíb amhláin mairreas an fionnramh rám agur dótig úp air i. "baineas," "buailear," "éinreas," tjl. ní éagairi rám pá n-áir mbraighair acht cuairt nó ódha fa "dTóirnseadct," agur dealllumhseann rám guri i n-éagairib do bhi "-ear" agur "-rás, -reas" páca rám, ap éuma n-áir tuisgeadó ní ba mó 'na gceairt iad. Cibé ainnm do bhearrfhamasoiriú iarráid, baú ceapt dúninn fearta deirgilt éiginn do déanáin roip airmír "beanair" agur airmír "baineas."

an clár min.

If mísceo liom fearta an clár min do éur ap an obairi seo, if mé juro beag coprta vbe. Ní féidir liom é déanáin, áfai, gan mo bhrdeasach do shabáil leir an Ollamh Órfbhóim ó hainmíregim do léig fionmád agur do éigis cothairle maitiúam i staoibh an téacs, agur leir an ógáinnaor uafail eililonóir cnota, do éurí ádóthairín beag deirgíreanád páca bhráighair, acht éap gac níuime if ap Tomáis ó Raithaille, easgarthóir "Ghadelica," atá a bhrdeasach ro agam, tuig gac aon dionganta uairí óamh, ag léigeadó fionmád agur ag tabhairt deag-éomháire.

seosamh Laorðe.

buaile na ghréine

an 5aú Lá de Mhídeanáin an Fómhair, 1912.

RÉIMSGÉAL GRAMADAISE.

AN T-AINM.

‘Sé rúd is ionradhóidte faoi’n ainm an fhean-áintriú do bheith i gcan téacs go minic. Do thírmiúiseadh airí rím atáirteo i n-éiginniúair: minaoi, 1; mac n-orla, 2; gan minaoi a dhiongmála do bheith aige, 7; an laoi mbig-ye, 23, 49; an naoráin mbig, 29, 70; an naoráin n-áluinn n-iolcraoileas rím, 30; an láimh nocht n-doomhingis, 33; an geáonta, 40; gan árho-thearuisgach n-eoluir, 42; 7 fóir.

Tá áintriú an lae inois i gcan téacs leif, áit, mar atáir, inmeall airtír, 7; geom min, 7pl., 21; ag allaró, 37; an fálabhratás uaine, 41; an cupaí, 43; an coimlann céanna, 47; an clárdeamh cláir-leathan colsg-díreacáil, 48; 7 fóir. B'féríordú gurab iad na rgsibhneoirí ba éontae leó ro ná le curio acaí ap aon nór.

Ní hainneann an Céitinneac oibreas trátho ar an áintriú le bhrí an Ocorraí. I gcan treach-filíoveadh éinreagair ré riortha mar thírmiúiseadh i gcan bioig ré ag usduair an “fóruis feasa.”

AN ÓRÍATÁR.

AN T-S-SEACMHAOIRÉACHT UATHUASAILCEACHT.

I gcan thírmiúiseap inníteo peo i “macaomh an tolair.” Péas-ramaoro a pháid go bfuil deallpháid ar é bheith Lán-beo i n-úráir an usduair. Níl aige, áit, aét fá mar atá ag na huighdearais eile do thairi le n-a línn pérn i. an treas peasta uatair, mar atá “gábaír,” 7 a leitároi. Céad folaoiro go véiseach atá agamh airí rím. Cúram riortha iad do réir a mtonca atá gáe don trolaoro fa téacs, 7 tá an uinnsír dá chomharbúchach ram, aét anáin naé gcoimhleachtheas ar son éor an t-éan-éasait aonáin:

Gábaír (24), curír (17), fúramáilír (15), léigír (10), piarrusír (8), beirír (8), dearcáis (7), iarráis (7), éirígír (6), tuaitír (5), fágbaír (5), treasgráis (4), rósgráis (4), buailír (4), innírtír ná innírtír (4), mó-

fáiltíscír (3), ruróir (3), tóigheair (3), oíruisír (3), beannáidair ná beannasúisír, 3 (-áidair, 1, -teigír, 2), gluasaír (3), cíuinnisír (2), foillriúscír (2), tuaisír (2), fóidíscír (2), gurír (2), glacáir (2), lionáir (2), fuaidair (2), turplingír (2), altuiscír (2), ciomháir (2), murgláir (2), beanáir (2), teilear (2), fáiltíscír (2), rígsailear (2), crotáisír (2), bogaír (2), beartasúisír (2), aitírígír, ríleáctair, sílir, éagsaomair, baigráir, foigláir, fillír, teagmáir, lúadé-lomhaíscír, móir-feargusúisír, gloanáir, géar-imreoir, rógaír, blácaír, caorónair, ríniar, ranngráisír, cromáisír, imeachláisír, leanáir, iéir, clúinír, cromáir, toirbhrír, oisír, altromáir, bealbháir, cuioisír, eadarrgáinír, roictair, lúiscír, ríspuirír, faduiscír, dánfáir, marbháir, eairéir, cooldáir, faothair, riúnír, cuartasúisír, remnír, goisír, rímuamír, língír, eafair, cromáid-ériortír, iméisír, ríroimair, érthasúisír, ihlíscír, múnír, taighneair, roictair, bhrómáir, geallaír, cromáid-éafair, ceartasúisír, cufaramúisír, ríganraír, síceannáir, maoindír, móir-bhrír.

Tá an fhiúim seo ar fadáil tuairim le 246 cuarta ar fad.

an t-s-šeacmádáct fiorbhé.

Seo map do bhoisí an amhréas rím fad ó, .1.

uataú.

1. do gáibh
2. do gáibháir
3. do gáib

iolraú.

- do gáibhram
- do gáibhraið
- do gáibhru

Tá uallraí ar i bheith ag dul i n-éagsaibh le linn an usáidair. Níl, már beag i, aon trulaoro anáin ar iol. 1 -ram ná 2 -rað ar fadáil, acht -amair 1 -abair (-abair) fáidíscír i gcoimhniúidé. Is minic an tipeas pearrfa -rað, -reath iaran téacs, acht már minic réim (i. 55 cuarta), ní mói é rím i gcoimhniúid do -abair, atá ann tuairim le 70 cuairt. Fíormuif síce (21) atá ar -rað, 1 -triosca (30) fíormuif atá ar -abair. Tá árpeamh thíos agam annró im óláidí ar an gceáid céann do réipí a mionca, nálta map do fíonneas le -air:—

Ro (do) gáibhram (16), tuigfar (10), do rónfar (7), ro éinirfeas (5), gurífar (2), ro (do) fíolraf (2), [ar ar] éinirfeas (2), iomráðúraf, ro fíllfeas, ro rígsaileas, tigfeas, ro ríspuirfeas, ro éiúinnisfeas, ro mearlfar, do fáomhraf, do ríadraí (fíormuif éumairg), [nár] foillfeas, ro éigseabfeas, [nár] ríleáctar.

Is ionann é rím 19 fíormeada atá 56 cuarta ra téacs.

briat̄ra ait̄beac̄ta.

I. an nass.

1mo. L.		ír
vnult.		ní h-
"má" leir		mára ² , móf ² , mára
"cé," "gé" leir		gió, ció, cióð
"go" leir		gurab, gur (48)
"ap" leir	[i n-]ap b'[áiL], [ó]ap [meat], [ap]	ap [véant̄a]
S-řm. 3pi.		
"go" leir		gurad (57, 72)
sm. fórpðte.		fá h-, ba h-, vo ba h-, buð h-, þob, vob'
vnult.		níor b', níor'
"gaoL		[naðar']
"gé" leir		gén ²
"ná" leir		náp bó h-, náp b', náp'
"go" leir		guri bó h-, guri ba, guri ba h-, guri b' gur ²
"vo" + "a" leir		vap bó h-
Doð.		buð h-, ba h-
vnult.		ní ba h-
gaoL		buri
"nað" leir		nað ba h-
Com.		vo bað h-, vo buð h- ap bað'
"ap" leir		go mað h-, go mað'
"go" leir		an buð h-
"an" leir		ná bað'
"ná" leir		ba h-
Fóacc. L.		
"go" leir		gurab
"má" leir		mað
,, sm.		ba h-
"go" leir		go mað, go mað h-
"vá" leir		vá mað, vá mað h-
"má" leir		mað

II. AN ÚRIATÁR FOLAITÓ.

Ino. L. : ua. ατόιμ, τ'αοιμ-ρε, 2 ταοι, ταοι-ρε, 3 ατά; iol. 1 ατά-
μαοισ, 2 ατάται, 3 ατάρι.

„ „ b. p. : 1 φυλίμ, 3 φυλ (φύλτ, νί φυλ, νί φυλ, 73).

L. Sm. gaol. : διορ.

Sm. anf. : ua. 3 νο διοδ, νο διοδ ; iol. 3 νο διοίρ.

„ p. : ua. 1 ρο δάρη, νο δί μηρε, 3 δαδι, ρο δαοι, νο δαοι, νο δι ;
iol. 1 δάμαρη, 3 δάναρη, νο δάρη, δάναρη (gaol.)

„ „ b.p. : ua. 1 ραθαρ, ραθαρ-γα, 3 παθε ; iol. 3 παθαναρ.

Toð. : ua. 1 διασ, δεσ, 2 διατό τύ, 3 διατό, -διατό, -δια ; iol. 1
διαμ, -διαμ, 3 δέιτ.

Com. : ua. 3 νο διαδ, -διαδ, [νο δειτ] ; iol. 1 -διαδμήρ, 3 -δειδαοιρ.

Førg. : ua. 3 διοδ ; iol. 1 διομ.

Fóacc. L. : ua. 2 ραθαρη ρε, 3 παθε.

„ Sm. : ua. 1 -δεινη, 3 νο δειτ, νο δειτ, -δειτ ; iol. 1 νο δειμήρ,
3 -δειδηρ.

A. br. : δειτ, δειτ.

III. BEIRIM.

Ino. L. φυλ. : δειραρ.

Sm. anf. : ua. 3 -δειρεαδ.

Sm. uat. : ua. 3 δειρη.

Sm. p. : ua. 1 ρυγαρ-γα, 3 ρυγ, νο ρυγ, ρυγ-γαν ; iol. 3 ρυγαναρ.

„ „ φυλ. : ρυγαρ.

Toð. : ua. 1 -δέαρ, 2 δέαρατηρ (gaol.), 3 δέαρατό ; iol. 1 δέαραμ,
3 δέαρατο.

Com. : ua. 3 νο δέαρασ, -δέαρασ ; iol. 1 νο δέαρμήρ.

Førg. : ua. 2 δειρ.

„ φυλ. : δειραρ.

Fóacc. Sm. : ua. 1 -δειρηνη.

A. br. : δειτ.

IV. ADEIRIM.

Ino. L. : iol. 2 αδειρέτι-ρε, 3 αδειριδ.

Sm. anf. : ua. 3 αδειρεαδ.

„ p. : ua. 1 αδινθαρτ-γα, 2 αδινθατηρ, 3 αδινθαρτ, ρο γάτό ; iol. 1
αδινθραμαρ, 3 αδινθρασαρ, αδινθραταρ-γαν.

„ „ b. p. : ua. 3 -τυθαρτηρ iol. ; 1 -τυθραμαρ.

Førg. φύλτ. : ua. 2 νά θαθαρη-ρε.

A. br. : γάτ.

V. *vo-θeirim.*

ин. L : ua. 1 *vo-theirim-re*; iol. 2 *vo-theirte*.

Sh. anf. : ua. 1 *vo-theirinn-re*, 3 *vo-theiread*.

„ „ b. p. : ua. 3 -*tugad*.

Sh. p. : ua. 1 *tugar*, *tugar-ja*, 2 *tugair*, 3 *tug*, *tug-kan*; iol. 3 *tugadap*, *tugrad*.

„ „ pul. : *tugad*, *vo tugad*.

Toč. : ua. 1 *vo-théar-ja*.

„ pul. : *vo-théarap*.

„ b. p. : iol. 1 -*tiubram*.

Com. : ua. 1 *vo-théarann*, 3 *vo-théarad*.

„ b. p. : 3 -*tiubrad*.

Poř. : ua. 2 *taðair*; iol. 2 *tugair*.

A. bř. : *taðairt*.

VI. *gabaim.*

ин. L : iol. 3 *gabair*.

„ „ pul. : *gabčap*.

Sh. anf. : ua. 3 *vo gabad*, *vo gabad*.

Sh. p. : ua. 1 *vo gabar*, 3 *vo gab*, *vo gab*, -*gab*; iol. 3 *vo gabadap*, -*gabadaip*, *vo gabrao*, *vo gabrao*.

„ „ pul. : *vo gabad*.

Toč. : ua. 1 *géabav*, *géabav-ja*.

„ gaoł. : *géabar*.

„ vñlt. : ua. 1 ní *géab-ja*.

A. bř. : *gabál*.

VII. *vo-žeibim.*

ин. L : ua. 1 *vo-žeibim-re*.

Sh. anf. : ua. 1 *vo-žeibinn*, 3 *vo-žeibead*.

„ „ b. p. : ua. 1 -*pažaim-re*; iol. 3 -*pažodoir*.

Sh. p. : ua. 1 *puapar*, 2 *puapai*, 3 *puair* (vñlt. ní *þruair*), *puair-re* (*banda*); iol. 1 *puappam*, 2 *puapabair*, 3 *puapadap* (vñlt. ní *þruapadap*).

„ „ pul. : *prič*.

Toč. : ua. 2 *vo-žéabair*, *vo-žéabair-re*; iol. 3 *vo-žéabav*.

Com. : ua. 2 *vo-žéabéá-ja*, 3 *vo-žéabav*.

„ b. p. : ua. 3 -*pužeaň*, -*pažad*; iol. 3 -*pužbior*, -*pužbezdior*.

Poř. L : ua. 1 -*pažap*, -*pažav*; iol. 1 -*pažam*, 2 -*pažtaoi*.

„ Sh. : ua. 3 -*pažad*.

„ „ pul. : -*pažčaoi*.

VIII. fágðam.

- Ind. L. : iol. 3 fágðar.
 Sih. Anf. : ua. 3 vo fágðað-ðan.
 S- fín. Uat. : ua. 3 fágðar.
 Sih. F. : ua. 1 vo fágðar, 3 vo fágðar, vo fág-, -fág.
 „ „ pul. : vo fágðað.
 Tóð. viúlt. : ua. 1 ni fúngeab.
 „ gáol. : fúngeaf.
 Com. : iol. 3 vo fúngeadaðir.
 Forn. : iol. 1 fágðam.
 A. bpr. : fágðaíl.

IX. tóðbam.

- S- fín. Uat. : ua. 3 tóðbar.
 Sih. F. : ua. 2 vo tóðbar; iol. 3 vo tóðbarðar.
 „ „ pul. : vo tóðbað, -tóðbað.
 A. bpr. : tóðbaíl.

X. vo-ním.

- Ind. L. : ua. 2 vo-ní tú, 3 vo-ní; iol. 3 vo-níð.
 „ „ pul. : vo-níðeaf.
 Sih. Anf. : ua. 3 vo-níðar.
 Sih. F. : ua. 2 vo junnir, 3 vo junn; iol. 3 vo junnadár, vo jónirar.
 „ „ pul. : vo jónað.
 „ „ b. F. : ua. 3 -vearnia, -vearniað; iol. 3 -vearnadár.
 „ „ „ pul. : -vearniað.
 Tóð. b. F. : ua. 1 -véan-ja (nað v.).
 „ viúlt. : ni vingéan.
 Com. : ua. 1 vo véanam, 2 vo véantá-ða.
 „ „ b. F. : ua. 1 -viongnainn, 3 -viongnað; iol. 3 -véanadár.
 Forn. : iol. 1 véanam.
 „ pul. : véantar.
 Póacc. L. pul. : -vearnitar.
 R. F. : véanta.
 A. bpr. : véanam.

XI. *vo-cim* (*av-cim*).

Ino. L. : ua. 2 *vo-cí*.

Sin. Anf. b. p. : iol. 3 -*faicdís*.

Sin. p. : ua. 3 *vo connací*; iol. 3 *vo connacáap*.

" " pul. : *vo connací*.

" " b. p. : ua. 3 -*facá*, -*facadí*; iol. 1 -*facamáp*, 3 -*facadáp*.

Com. : ua. 3 *vo-cípead*.

" pul. : *vo-cípíde*.

Póacc. L. : ua. 1 -*faicceap*.

" " pul. : -*faicceap* (?).

A. bp. : *faicpm* (S. *faicciona*).

XII. *vo-cluinim* (*av-cluinim*).

Ino. L. : ua. 1 *vo-cluinim*.

Sin. p. : ua. 1 *vo cuala*, 3 *vo cualarú*; iol. 2 *vo cualabáp*, -*báp*
3 *vo cualatáp*.

" " b. p. : ua. 1 -*cuala* (?), 3 -*cualaró*.

" " " pul. : [-*clor*].

Com. b. p. : iol. 3 -*cluinfeatadoir*.

" " pul. : -*clumpíde*.

A. bp. : *clor*, *cloirteacé* (i noiaró "pé"), *cluinim*, *cloirstim*.

XIII. *téisim*.

Ino. L. : ua. 3 *téiv*; iol. 3 *téiv*.

Sin. Anf. : ua. 3 *vo téigead*,

" p. : ua. 3 *vo cuatí*; iol. 3 *vo cuadáp*.

" " pul. : *vo cuar*.

" " b. p. : ua. 3 -*veacatí*.

Toó. : ua. 2 *pačaip*; iol. 1 *pačam*.

Com. : ua. 1 *pačamn*, 3 *pačaú*.

Póacc. Sin. : ua. 2 -*veacatá*.

A. bp. : *vol*, a *vol*, *vo vol* (vol. a óvol).

XIV. *tišim*.

Ino. L. : ua. 3 *tiš*; iol. 3 *tišio*.

Sin. Anf. : ua. 3 *vo tišead*.

Sin. p. : ua. 3 *támig*; iol. 1 *tángamáp*, 3 *tángatáp*, *tišreao*.

Toó. : ua. 3 *tiocfaró*.

Com. : ua. 3 *vo tiocfaró*, -*tiocfaró*; iol. 3 -*tiocfaradoir*.

Póacc. L. : ua. 3 -*ti* (24, 42, 49); iol. 2 -*tišti*.

" Sin. : ua. 3 -*tišead*.

A. bp. : *teat*.

XV. rígam.

Sín. f. : ua. 3 páint; iol. 1 pángamap, 3 pángadap.
a. bp. : poétaim.

XVI. peadar.

Sín. : ua. 1 -peadar.

.. pul. : -pead.

póacc. Sín. : ua. 3 -peadarú; iol. 1 -peadair, 3 -peadraoir.

XVII. tarla.

Sín. f. : ua. 1 tápla mife, 3 tápla; iol. 3 táplauap.

briathra eile.

Seoibharp lóig na Sean-Gaeálge féin ja téacs i mbuas ná óró i. "no" i n-úracht i "no bioró," 2, "no biorí," 20, "no beiré," 30, "no fiannachasó," 21. maróip le "ní óingén," 74, do buail " -óingénn" umam ja Sean-Gaeálgs meastónaig; "beairap," 18, 25, 65, aip nór na Sean-Gaeálge; "nár faoish-rosn," 65, tá an -rosn (= -rean) ón nGaeálgs meastónaig; do-éi, 55 = do éis; go meala tú, 19, po mealrao, 35. ó "mealaim," S.- §. melim.

Bróllach an Uisteachair.

Bioth a fhíor agad, a Leusctoir an rgeodil-ri,
Gúrlab amhlaidh do fhuair miri .i. Brían Ó Coir-
ráin chaitheamh an rgeal ro ag tuisne náraí a
tusdairt gúrlab ar fhraincín do císalaird ré fém
-oile inniuin é, agur tuig do fúair miri rbeir
ann do theacatais tuig ro é 7 do eanáirim
na laoite bealgára tuig cumháim air, 7
ní raibh an rgeal fém a nGáidhleis ariamh
conasge rin.

Ón Láinnígríbhinn 24 P 9, l. 275.

“ . . . tuingim-re a dtuingid mo énata agur luigim pó aro-
pannaisib níne agur naomh-éalaíon naé déan-ra ruan ná ráðaile,
coitlað ná coinniúde go brád no go gcuartaitheas an érinne
éanachóra ó éuríseabail ghréine go a fhuineadh, no go bheadh riost mo
bunairiú éineoil agur m'atáir Óirle réin d'fholair uaire le no anuasle
an dorham móir,”

ap MacAomáin iolair, L. 34.

EACTRA MACAOINN AN IOLAIR MIC RÍOS NA SOPCA.

Rí nio gáibh pláicear ḡ fórlamair fóri ériúcháin na Sopca
peacént n-aill dár bó cóimainn Rísteapir mac Seoin mic
Machaireil, agur ba viaða círáibhtheac cumaraic eagnaiò
eolaic ilbhéarlaic i n-ilteangair cíúic ḡ cineadhac an rí
rín, ḡ ba tair cíosim-ghlan tréabhal-čorlach ac tír le
réimear an ríos cíeadana rín, ḡ tuig mnaoi a óiongshálá
éinse ḡ ríus rí gein min macánta mons-þuróe mall-
riofraic mic óó, ḡ bailetear an mac rín i ariom óo gnáit ḡ
d'úrfair na heaglair, ḡ tuig a Rísteapir óz d'aithn fáil.

Tuig aodh an mac rín d'á oileamain ḡ d'á áijid-leargusád
do óiliuings t'uairilis ḡ d'áijid-mairéis cíise na Sopca suí
bó peacént mbliadóna d'aoir ḡ d'aimris é, ḡ tuig aodh i ari rín
mairgírtliuise móir-eolca fóillighliuise fír-ghlioca éinse d'á
fóillium ḡ d'á fír-čeagaird, suí bó peadaric fír-eolaic
eagnaiò nílmaic ealaðnac i nteangairc gáca tíre
i gceairt gáca cinéil ḡ i mbéarla gáca buróne ḡ i
nouilbhéagán gáca veig-léiginn é. Agur aji mbeic Lán-
fóillumta óó fón ionnuig rín, iñ é ní tuig d'á níó ḡ d'á
airle, alla ḡ uaidhuij, peadaic ḡ fáraic, áijid ḡ ioltuata
tíre oo éacairde ḡ oo éairteal ḡ oo fír-fíubal maille
ne beagán curdeaceta go gconairc ḡ go ngrádhairc ḡ go
n-tiomad n-ilgilear gáca realga ḡ gáca fiaðais leir aji
céana, óili ní lárbe ceairt ná ealaða aji bit ba toca leir
má beic ag reilg fiaða ḡ feairb, čorlach, briosc ḡ míoiltád
muighe, ḡ cíneal gáca ilbhíart n-allmhúrda eile aji céana
noic oo éagmád oo i bfeadaib ḡ i bfráraicib ḡ i bfráin-
gleannntaib ḡ i bfróimadairib fáraic na tíre ḡ aji gáca leit

ðe, 7 an tan tpiá no teagmádais orf níctheabhaig 7 aor uilid
 7 aðairtac an Coimhde go comhóicéla fliur, do-þeirleas
 da úró 7 da airle go mór iad, 7 oo-nioð feargdari 7 com-
 nuide maille fliur, 7 no bísóð ag binne-ðabál a fálm 7
 a faltplað, 7 ag eadairgus ðe an Dúileamán go nioðia 7
 ag itcē an Coimhde cùmactaig im tríosaire 7 im ðjálfarib*
 anma 7 cuijip o'fagáil do fém 7 da iairiúlaithe 1 maille
 fliur; 7 do lean an foirceomhað anma rín de .i. Rídhie
 na Sealga da ðaifim de ó rín amac.

Ciò tpiácht iu toiliúidéas an níosan an daíla peacht 7
 iusg mac n-oile 7 baistteapi an mac rín 7 tuigead Seon
 o'ainm faiji. Ro hoileas 7 iu háirt-leafingeað an mac
 rín ag ordeadaib oileamána, ag fírib 7 ag peallraimnaib
 fíri-ðlioca an tíre, iu múnearð 7 iu mealað, iu foirthað
 7 iu foglumad aðail do júnnead an céad mac suí
 bó haorímai inféadoma é, 7 iñ é ni iñ mó tuig da úró 7
 da airle dul da foighlum 1 gceapircáir cleasr ngoile 7
 ngeairgjó 7 do círiciúidéas rín leig suí bó hinȝill in-
 feadoma é 1 n-ilceapiraoib gníom-éacataca na gceilioð 7 na
 gceaneadac go comhlionnári 1 n-a uirtimceall 7 suí bó
 hoire fíri-ðlic foglumáa 7 aijrið iorðoile 7 leoman
 leadairtac 1 gcaitac, 1 gcliaitac 7 1 gcomlonnaib é, suí
 lionrao na círicá go comleacan o'allao 7 o'oilrdeaircior
 7 o'áirt-ðlú anma goile 7 gairgjó an óig-mic níos rín, 7
 iu ðabao tuillme 7 tuairiastail ó níosai 7 ó juitreacaiib
 7 ó nio-ctíseapiraoib 7 ó taoiþreacaiib tpioda 7 teagmála
 na gceilioð 7 na gceaneadac ari gac taoib ðe, 7 Rídhie an
 ðaigjó ba foirainm riubail do.

Dála Rísteirto óig mic Rioð na Soiða, iomollio, iari
 gcaitceam rájite móipe da aor 7 da aimri, 1 goclaéct

* gráfar, ms.

á fílaictear ḡ ari gcumh tphil ná maoē-damhriū ṭaighiū dō i ngnár ḡ i n-úraráin fiaðairg daca hileariꝝt ḡ i ngeir-eolair na gcumair neimioncomórtair ḡ ná utheacan rámhuadac pieamháite ḫin, marí dō évalabair, ḡ ari mbeit inceile ḡ ioncúintge dō, ba mičig le n-a atcair rail a ceannraighe. 1. Áilleacán reapicamail goim-riofraic ḡ ríatán glóriac glan-álumh líc-geal deisg-méineamail ro-airgeanta dō ceangal fliuif pié linn a beo féin, ḡ fiafriuaidir de-reancia hi a ghrád do mnáib na cnuinne go comiomhlán.

“Ari inghin Ríog na Sgeitía dō éuirneaf mo ériann,” ari ḫré, “óili tuadar tuile tliom-đriádha ḡ ríut ríor-aobhal reilice ná toicim ḡ ná tuairiarzbáil,” ari ḫré, “óili dō ṭuit mo ḫoil, ḡ dō óiurteaf m'aigseadó ñi tlié meara na tuairiarzbála do-éluinim uirre.”

Cuiriū an pi teacata go Rí na Sgeitía ag iarríadó cleamhnaſa raili oisgríe na Soriá no go n-airgrífeadó ḡ go loigrífeadó an Sgeitía go huilidh.

Ari scloif an éuinighe* céadona ḫin dō Ríog na Sgeitía cnuinneighe maite, mói-uaire le ḡ tliom-comairilis a piós-acata ḡ a Leacain-tísearlmair i n-éin-ionad ná fíeacain cnuinne an comairle do-cífróe ñóiib im ḫocómairic a inghine dō fíneapli clomne Ríog Soriá, ḡ iñ é oo-conncaif ñóiib tarj éir mion-riannraighe dō óeanaim ari daca ní fo leic a ḫoil dō óeonuigadó dō Ríog na Soriá, óili dō mearaó leo, muna utoilisgoir an cleamhnaſ do éuri ari a għadu, go gcuirífeadó-řan bun ari a fócal, óili dō ba lionmairie ḡ dō ba neajtmairie go mói i rluairistib ḡ i roċċaridib é mā irad-řan iari utteacét pié céile ñóiib o'aittearf éin-fíji.

Aitħiżżejjix Rí Sgeitía a intinn ḡ a aonta féin im an ni céadona dō na teacataib ḫin Ríog na Soriá ḡ aduñdaix

* Cnuinne, ms.

滋味 b'fearlri leir gládó Ríog na Soriéa iná a fuač, agus do dtiubhlað d'á bhríð riu a choil réin d'ó.

Fillid na teacáta iarom⁹ agus fainnéirírdo aitsearid na Sgeitíair do Ríog na Soriéa.

Ba lúinneacáid lúcteachairdeacáid an chí ó dhé riu. Cíodh trácht, cíuinnisigh an sí gád aifrigis ioraidhsoile agus bheicíri bheoða bheallairnail bhuain-tioölairceacáid séipí-eolaíd, agus cleasraibh soile agus gairdín, agus gád uimeagan dian d'árgaetacáid uorfhulainc d'á bhfuairi agus gachmhoícaid na Soriéa, agus do ghluaistír n-a mórlí-fhluasach go miosgácht na Sgeitíair.

Mórlí-fáiltisigh Rí na Sgeitíair iarom⁹ Ríog na Soriéa agus iarom⁹ a muintír, agus níor b'fada óróis amhlaird riu an tana do chroíochnuigheacáid an cleamháig riu eatoír, agus do iónraon phíomh-féarsta ghearrálta an bhórtá. Aitaird fada óróis amhlaird riu agus bheallairnail Ríog na Sgeitíair, agus buanuigheacáid onóra na nua-áineag leáiníte riu maile pí hóir agus hainigheacáid vo éabhairt o'éigiribh agus o'fileadóibh agus o'fearallramhairibh, do lucht ciuil, iníl agus ealaóna na gachmhoícaid agus gachmhoícaid neimhíntí, ionnuig nári b'ionchomórtair píte tocomháisic mic píosg ná ro-fláta agus n-aon airmíri pírein é.

Sgaoilidh phíomh-áeanphuisigh an fíearsta riu iarom⁹ agus aon aca ó riu amach fo ríeacáid agus gálaírda ó Ríog na Sgeitíair agus ón píosg-ánuig ééadona, agus Rí na Soriéa agus ós-lánaíman riu go n-a mórlí-fhluasach, iarai bheallairnail iomchomhaisic beata agus pláinte agus cás uile, agus imteacáid d'á ndúintibh agus d'á ndeaig-áriaghairbh réin; agus áriúisigh do reolta gnáirta gnáirt-sgeala riuil agus uacáití na n-áriúisíann agus ní haitígnísteapí a n-eacáití iná a n-imteacáta no go lángadair cuanta na Soriéa,

Téird na ríluairí i n-tírí iarú ríin é fá mórí lúctéadairie
 é Láim-meanma cáríomra, agus marí an scéasna
 téird na ríluairí gan buan-rgaoileadó go móilí-éadairie an
 ríos é caidír an banaír móilí-aobhal do thír ná hullúmugadó
 ríomra an feadó do bádair 'fan Sgeitía ríe hoiçte Riois
 na Soriúca é ríin inéin ríin Riois na Sgeitía; é caidír an
 óg-lánamhain ríin ráipit ná n-aithriú go rúbaíc rámh fón
 ionnuig ríin i nteaghlac éigé a n-aithriú fo luan toicche é
 troscaillí agus marí móilí-puisiúine, gan uiscearfhaidh reodaodh iná
 maoiné iná móilí-mairtealaí ari bít eile oifiria, dair leo
 fém, acht ag ól é ag aoiúneaf i bhfarraige a céile gá
 laoi.

Dála Riois na Soriúca, iomollio, iarú gcaitheamh tríeara
 ná aoiú é ná aithriú ó ó go rámh ríocairí i n-a éigearnaí
 riáinig buaróideadó báilí é aithreana éagá é orúdeadhá é é
 ríuairí báir cíosraitheó go mbuaidh n-unghá, n-aithriúse é
 n-aónaisté, é lio ériuinniúseadairí iarúomh maríte é móir-
 uairle cíosce na Soriúca .i. Taoifíos gáca tuaité, ríomh-
 ceannróisítear gáca pobail é ceannadairit gáca cinniú,
 gíomhíosítear an tuisceáil é tliom-éomáilítear na tíre ari aon
 ball é ari aon ionadó, é ifr eadó iomráidh, nári bó cuibaird
 é nári bó coimhail ríosacht na Soriúca do bheit é mbain-
 tríearbácaí aon tamall ó do fágairí an Fír-Óia fomóiríodh
 oisílear ari an ríos, a gáilimh éuca no [50] ríostí é;
 é lio cinnéadó an éomáile ríin aca é lio gáilmeadó
 Rítearí, é lio teagairgeadó ó ó ari túr ríeadta ríos é
 ríeadta ríatá é teagairg tuaité é gáca ní ari éeana ba
 níofí é ba tuisceadó do ríos é do lio-éigearna do théanam
 ó; agus tairíbíoséarí iarú ríin ó coiríon éuanna éeair-
 amhail éuinnorairg éloch-óiríodh tuisceannásc

μιονη-δίλαν, μιοδαμαῖς πο-παιγραῖς ο-ιονέομαρτεῖα μιοδ
η πο-έισεαμινα.

Ἄσυρ νο τυγαῦ ρλατ όίρεαῖς θατ-δίλαν θεαδ-παιγραῖς ο
η-α λάιης όειρ όίριξ όυινη-ινδηιξ αζ α γιγνεαό αγυρ αζ
α έομαριταό θό-ραν η νο έάει 1 γροιτέιμε γο θρυαιη ρέ
αν μιοδαῖτ νο μέιρ δινάιη η θλιγιό δαν έαμ δαν ιοέτ
θοιτόίρεαῖς μιριν τρλατ ριν, η δαμι έόιηι θό-ραν α θογ-
θάιλ μαρι ριν ο ριν αμαῖς, η νο δοιγραῖς αινη μιοδ δαν
θηιαραθηα θει ιαρι ριν.

Σλέασταιρ ιαριοῖ νον Σοιμύε έάιο θυμασταῖς η νον
Τριόννοιο τριέ-ρεαγγανναιξ, η άιλιρ* δηλάρ ανηα η ευηρ
θ' φαγάιλ νό ρέιν η θά ιαριοιαίσε 1 μαίλε ρηηρ. Τέρο
ιαρι ριν νον ριολάιο μιοδόα πο-παιγριξ η 1 η-α έαταοιρ
θηειτεαμηναιρ ιαρι θταιν η ρυιάιηιη μαιτε η τόμι-υαιρλε
εηίσε να Σοικά νο δαιηιη θηισε, η αθυθαιητ δο μαιθε
υηιεαρθαίο θόμηι φαιη .1. δαν ceann δοιλε η δαιηδιό,
ειηιξ η εανγναμία, η αιρηιξ ιοηδοιλε η ιηθεαδηα να
Σοικά, η ceannροιτ θαταιήσε να δηιρίος νο θειτ αισε .1.
Σεον α θεαρθηάταιρ θά ηδοιητεί Ρινηε αη δαιηδιό.

Τάλα Ρινηε αη δαιηδιό, ιομορηιο, νο ευηρεαῦ τεαστα
η ταιόλεοιηιο εη φεαό να δηιρίος η να δηιμέαλ δο θοιμ-
λεαταν νο δο θηηίοτ ε, η αη θηαγάιλ ρδειλ θάιη α αται η
μιοδταῖ α θεαρθηάταιρ θό, τις λειρ να τεασταιδ δο
μαιηιησ αη τΣοικά, η αη θτεαστ νο λάταιη θό, τόμι-
θάιλτιξιρ α θεαρθηάταιρ η μαιτε η τόμι-υαιρλε εηίσε να
Σοικά μοιηε, η αη λέιζεαν α ήισίε, η αη δηηηι
ηηήσε θε, ιαρηαιρ θάταιξ η φοιβα η μοιηη θηηεαδαιρ αη α
θεαρθηάταιρ, η αη η-α φαγάιλ ριν δο τοιλεαμαιρ νό ον

* aler, 24 P 9; η άιλιρ, 23 C 30.

† μιοδαιηήσε, ms.

nuig, tuig buaibheasach móri óró, ḡ éagcaoinír iur san mnaor a thiongála ro bheic aige.

Riarranúigír an chí òde cia hí an bhean ba hannaí leir d'íarphaird no ro t'abhairt éinigse. "Do éuala," ari r' é, "so bhfuil ingean áluinn aontomha ag Rí ñ na Peilíria ḡ tuig ar tuile triomh-ghráða ḡ ríuit ríori-aobhal reiuse ná toicim ḡ ná tuarafargháil." Cuirír an chí iarom teacsta ḡ tairó-leoírthe d'íarphaird cleamhaisa ná óeaparbháitairi ari Rí na Peilíria ḡ tuig an chí éairiach tocmáilise oifig.

Ro filíreao na teacsta fá mneala ḡ fá aitear, ḡ ro lonnúigeadó ḡ do lusach-þeaglaisigeadó an chí tríod r'm, ḡ tuig gairim ríluairis ḡ rochraide ro ná piumtir fó éinioiseib na Sojéa go huiliroe ḡ do éinig litrieadá ari amuig a éalpudeao d'íarphaird conganta ríluairis ḡ rochraide oifig, ḡ ba feilírthe óró, óigí ba liosmári na ríluairis táinig éinigse ó n-a éalpurois fán am r'm. Cró tríácht, ari utcionól ḡ ari utcion-ruigeadó an tríluairis r'm, n-a nuiiongaidb ḡ i n-a nuiiongaidb, n-a gceataidb ḡ i n-a gceádaiib ḡ i n-a gceáiríidib ari gacé áitro a riabhadair, ro shab an chí innéall airtír i mteacsta aige, ḡ ní haitírttearí ronna a gníomhartha ari feadó an eaccta no go riángadair jisoigácht na Peilíria, ḡ ag jioctain imliocáin na tíre óróib do ríaoilreao triomhlaic an tríluairis annrín, n-a ríseimholtacaidb riubh-láca ríáluata agusig, n-a gceitearíad cliste calma, céadófaradháca coif-éadtriomha ḡ i n-a nuiiongaidb níomhacá víjiúme do-þarfuóis ḡ i n-a ríseimholtaidb faijirime foill-leadna fá gacé curio roin tír fá comhneagará óróib ḡ do éiniginníseadair buairi ḡ bóchtáinte, cíuító ḡ ceachta, maoine ḡ móri-maireagará, ḡ gíorúseadá ríluairib-leadhá na tíre, ḡ mairi-tiléada muc ḡ caorúac na cíúice go comhleacan, ḡ

cuigíad an tír i n-a doiríilí ódonn-luaidh ó eaigis-Lairgias
 agus i n-a rímúndánaib rímál-éomhóra rímál-aosrle, i n-a
 bheanáil teineadó tuisíomháitíe ḡ i n-a doibhl-néallaiib
 doiríea vhlíteannacá do-faighneíre ḡ i n-a conaíl éireacá
 ḡ i n-a haoibhl-ealba ḡ fiaodáig. Agus ari utcionól ḡ ari
 utcionfusgádó do na mórl-rluaigáiib rím ar gac áijio i n-a
 riabhadair go Tulais an Óona mali a mairbe Rí na Sopca
 ḡ bun an tríluairí, fuijáilír an lú comhád do éupi ari na
 crieacáiib ḡ forlongróit do óeanam do na rluagáiib go
 Léiri-ctionóilte. Do lónaib ramhaird aca go ham fuaim-
 meadóra ḡ caictíme coda óib, ḡ no shábhrao ag ríomhpuisgádó
 tomaltaip ari utain i n-a ndeiríb ḡ i n-a utjháraib ḡ i
 n-a gcomhlánaiib gupi bó rubac ráiteas rí-meantmaic
 uile iao. Agus iao brríomhpuisgádó óib no shábhrao ag
 faighneír ḡ ag nua-innirin a n-áijio-éaccta ḡ a n-imteaccta
 féin fóir éapla an chomh-laité anuair go nuige rím.

Tála Ríos na Peiría, do-béalaíri ór áijio real oile:—
 Aíl gceiliúinnisgádó ná maiteib ḡ ná mórl-uairílís ná ionn-
 raijé eágcaoin a gceireac, a n-aindolízéaib ḡ a mórl-
 eairbháda féin iurín iús d'óib, no shábhrao ag aitcheairi ḡ
 ag iondaitcheairi ari féin ḡ ari a inéin, ḡ ag a mao nári
 b'fíu iao ari aon gac a utáinig o'ole ar an inéin go nuige
 rím, ḡ ionad o'folaib uairle ḡ do maoib hisc ḡ no-
 fílaíta ari a utus rí éapla do chomháisce go nuige rím.

"Seabhard-ra mo leitirgéal féin lib-pe," ari Rí na
 Peiría; "do lónaib turisnam pleróe mórlé leam-ra
 ionmhe ro ḡ do tócsúileadó maite ḡ mórl-uairle na maois-
 éaccta éigiam i n-am ríomhaird an tríje n-óla, ḡ do cuair
 uainn ari éeann na hingíne úo, ḡ do éají teacét, ḡ níor
 mao ná maire linn rím, óiri if iondá flait uafal ḡ

mac riúd ari a ntusg éalaíodh go nuaigé rím do liéili marí a chneáiltear-rié aonair. Agur do cuair ariúr dá hiailliaró 7 do éair teacét, 7 do cuair an tréas uairi dá hiailliaró 7 a chneáilte ríre na c'ntiocraíodh tuisceanna bhrácaíodh rí a bhfeictear 7 do ghealláir-riá rím tui, 7 do ghabh rí cuairi 7 liáctha oíomh im a chomall rím tui, 7 iir i bhréacáit iusg ariúr ingean gan a tabhairt o'fíorí go bhráct acht dá riúd a féin, 7 tuigear-riá na comháill rím tui le lúadó, 7 ní éadairig éim-féarí dá hiailliaró ó rím a leitíte na c'ntiocraíodh rí a óul leir 7 ní oíri bhréar-riá mo ghealláodh ná mo comháill o'ém-féarí aca ó rím a leitíte."

Ghabhári an leitírgéal rím ón riúd Leo, agur tuigear ariúr ingean féin do láctairi écuca do ghabháil a leitírgéil, 7 iir eadó a chneáiltear:-“A máitíe 7 a móri-uairle na Peipiria,” ari rí, “iir amhlaoibh tábla rúd oamh-riá,” ari rí, “.i. lá n-aon iu báðar im ghuianán ghoimhdeach goimhdeach agur tuitír toiliúimh ruan 7 ríorí-chonalta oíomh, 7 tábhfar fír amhrá 7 aiflinge ionsgnáodh oamh .i. mo riúd do dá ní o'fáidháil oamh .i. mo fáidh o'fíorí 7 o'feargchéile o'fáidháil oamh ari uairle 7 ari atáiríodh acht, ari óeilb 7 ari óéanamh, ari m'aodainibh 7 ari móri-máitíeas, 7 ríte 7 fáimhe 7 foscraíodh ag m'achtairiú le linn an cleamhnaíra rím 7 a bheití aithníu* oamh féin go bhráct, no earrbhaða do-áiltíme 7 díosgbála do-fairgneáire do cheagmáil oamh féin 7 domh achtairi 7 oaoibh-rié ari mo lóir ari túr, 7 feairi marí acht do bheití agam iari utamh, do ba cubair oamh marí céile 7 do ba tioil tocáimhca agur cleamhnaíra domh achtairi, agur go mbéidír clann marí agam iur neoc do-ghéabhað gheall clúró 7 gairgíodh, allairíodh 7 oílhóeasair, eimísd 7 eangnáma ari na c'riúcailb

* aithníreáidh, MS.

go coimileacan, ḡ i fiochá iusgar-ra díobh rín gan a
bheit aimpri* doom ñeoín féin, óili i fheag an foighneamh
núictearí do ñuine no vo cíann no d'ainmhithe aimpri* ari
bit ari ceana; ḡ vo bhlísc gurí tairingtireach an vár olc
mórta rín vo tceacht ar mo lóf, níorí aodhar an airlinge
rín gur aonair, ḡ meafait guríab é fút an t-ole móri
rín vo tairingtireach daam, ḡ i gcluit guríab é, atáim ari
buri gcomairile-re aonair, gis b' é ní buri áil lib vo
ðéanamh leam a lóf buri n-anbhfoirlainn."

Ciò tuiácht, ari gclor na leitirgéal rín ari gac leit vo
maitíb na ñeigíria, i fcomairle ari ari cinnreath, ó nári
b'férioirí a n-ole iná a nroisgbáil féin vo leargusdá oí
i fóir nári oíol ann bár na hingíne vo tcaibhairt, ḡ ó nári
b'eas, a tceacta vo cíui i gceann Ríos na Soriaca vár
fuiáil aili an ingean vo bhlíteit leir tarí ceann airis a
gcluit ñ gceactha, a maome ñ a móri-matceara t'fagáil
vóib féin vo príomh.

Do rónaodh ramharó aca, ḡ pleaghlair Rí na Soriaca
tceacta Ríos na ñeigíria ñ aonbhairt guríab é rín vo b'i
ré ñiajílair, ḡ go maodh beag a nveapna i bfoicairi a
nroisgnad munca ñfagáil ré i.

Oála na hingíme, iomorro, vo daingnitheach i gcleamh-
nar ní mac Ríos na Soriaca i, ḡ tuig learh-airios tarí a
ceann, ḡ iomprugró† Rí na Soriaca fá bhuaird cíoraidairi
a comhaontóime go a cíui féin ñ an ingean leir, ḡ do rinn
pleadó móri aðbal, ḡ banaír bhuaird-tioúlaicteac vár ñeap-
briáctairi ñ o'mhínt Ríos na ñeigíria. Marí rín vóib go
ceann tuiill i bhuaird Ríos na Soriaca, ḡ ríaoilis na

* aimpri, ms.

† iomprugdá, ms.

rluaig iar fín agus a chuid leabharach ná bainfe fín ná n-ionadairí dírlé deasg-áúbaróe féin.

Beirnig Ríordáin an Ḥairgeáid a bhean agus a bantála agus a mhuintearaí féin go huileadh leis ná óncaig óilír, agus baile bunaithe agus áraí ar aitíne conaig fém, agus do bhí ann ag cairteamh agus maoine agus a móri-maitheasra agus ní eis a clúid agus a allair agus a oifithearpair fém go ceann aimsire.

Croí tjláct, beirnig inéan Rioch na Peppria ghein fhoimhleoirí-óéanmhaíceach maoiríodh macánta min-dealbhaíc mic do Ríordáin an Ḥairgeáid. Acht atá ní ceana, do lusadh ri móri-féirfeair maoiríodh níos díláid agus níos díláid. Méadaitheasraí agus maoirísgéasraí an clann fín ariú óeileibh agus óéanamh, ariú móid, ariú bheagairí, ariú éagscoirs agus ariú innioll tarbhaí clannais Rioch agus níos díláid neamhcoolaíodh na gceiliúid agus na gceineadáid fá comhneasaí óónibh go comhleacán, agus ní lusadh inéan Rioch na Sgeitíoch vo Rích na Sopca lusadh ní fín acht éin-inéan áluinn iolchriontaí. Acht atá ní ceana, do bhí Ríordáin an Ḥairgeáid agus inéan Rioch na Peppria oiróche áiltíseach agus a céile i n-a gcuilceadó agus i n-a gcaoiní-leabharó, agus gáibh neamhcoolaíodh é, agus fiabhlachasraí a bhean de chéad táinig fhuair an oiróche fín gan coolaíodh reacáid gáid oiróche eile.

"Inneoradh fín duit-re, a bhean agus a baincéile," ariú ré, "atáim ag ríomáin agus rímuainneadó ann mo meannmain," ariú ré, "gan earráid fumh ná feairíann ná maoine ná móri-maitheasraí oimh, agus clíamain Rioch ná ḥairim óisom, agus gan ainm Rioch do bheit oimh, agus fórt inéan acaí agus mácaí i gmeasa ina dhúra n-a bainríofaí an óir do chionn, agus ráit an Rioch i gcumáctaíse i fín domhan do clóinn agairinn, agus gan acht clann lusadh no ómhe uafair ná ḥairim óisibh."

"Ní cóir ómit-re fín do lás, agus ná eisibh bhríodh i fín

“Oíos-cóimhealaó rín,” aip an tingeann Ríos na Peigse, “óili atámaoird go maictear atá, agus ní vo gheall Dia óúinn comheolláin ré óúinn é, agus leóri rín uairí,” aip rí.

“Ní hé rín an gmuainneadó vo linnearf-ra,” aip rí, “aict timvóibh eisaoisail an tuisceach tuiscomh féin, agus ainnm tuisceach san fliastabhlia vo gheallamh óiom, agus bainis tuisceach na Sopicala óíot-ra agus clann tuisceach uairí gclóinn.

“Ceil agus can an comhládó rín aitheirfe, agus giotlla,” aip an tingeann, “óili ní feill-éanáin tuisceach-ghriananna nob’ ailt leat vo óeanaam i. bár vo imírit fóil éan-mac t’athair agus do mórthair, agus an tí tuig leoninn óúcaighe feairainn agus muintire óuit, agus do chaité é féin agus a chumácta agus a cháirde uile dom bhuain-re amach aip éigint óuit, agus gurabab tú féin agus do clann ní oigilliúde oírle tionscónála i tuisceach na Sopicala go huiliúre, agus aip cónair an tuisceach féin. Ní eile fóir, gur chaité rí an chuir ní tuisceirfe uá aoir agus uá aimpriú, agus uá riéirí rín gurabab feairí óuit tuisceapáin agus tuisceacháil go maicte agus do choil Dé iná a fagáil go holt agus Dia agus daoinne vo bheit’ n-a óíairí oírt.”

“Léig fliedhla agus foilleadháin na cainte rín óíot, agus an tingeann,” aip Ríos na Peigse, “óili tuingim-re a dtuingsíodh mo éuaícta agus luisim fóil állo-jiannéadair níme agus náomh-éalaíon náct déan-ra cothlaíd má comhranaid, píleannuadháin iná tuisceapáin no go gceannúis-éigean agus gmuainneadó uí” :—agus tuig iairí rín éigise aélaíd éinphíri aip féin agus gáibair agus bhuairí-earraíadó caéata agus aibidh iorrasaile, agus aélaíd tuiscomh tuisceapáin agus aélaíd comhriais níme agus do gheallair iairíodh go n-iomad cùliaid agus caé-míleas i n-a fájlaíd agus n-aéch-óiríodh gáéa conaile vo fíubhal na héan-oiríde rín go liáiníd agus n-iomphíosúr vo chaitheas Ríos

na Soriéa γε γάγδαιρ α θαοινε 1 ποιοιμιαδαιν 7 1 η-ιομ-
ξολας απηριν, αγυρ νι μις λειρ να πιωντιρ αέτ ειν-
ξιόλλα γιάδα θαοι αισε ρέιν, αγυρ ασυθαιτ γο μιαθε
γνόταροε ρειχιέρεας αισε λειριν μις, 7 παέ μιαέαδ
λειρ να ποέαναμ αέτ ε ρέιν, 7 γιό θ' ε ήμαιρι πο ρονε 1
η-α γουιηρεαδ ρέ αν γιόλλα να ρτοζαιμ-ρεαν α ιονη-
ραιςε γο τιμηεαρηας.

Όάλα Ριός πα Σοριέα, ιομοιηριο, ιρ απλαιρο δο γινάτ-
αιγεαδ ρέ α αιμρεαρι δο χαίτεαν 1. δο ειρήγεαδ γο μος
αρ α λεαβαιρ 1 η-α γίρι-ρεαραν, 7 νο-θειηεαδ λέιμ λαοέα
λάμ-έαργαρο αιρτε, ρυλ δο ειρήγεαδ γιμιαν αρ α ειοπικλαιδ
κομγλανα κοντα, 7 νι θειηεαδ ω'εαρηιαδ πο ω'εανας
λειρ αέτ αν λεινε ριεαθναιρε ρηούλ δο θιοδ μια η-α
ζειλ-ένεαρ, 7 θηιατ ραιηρηνς ριονηρυαρ δο γιαριθ-εαρη
μέρο-μιαιηηης ταιηρε ρην υιμε ανεαέταιρ, 7 θυαέταιλ
θεαζ δο θιοδ αισε λε λιομέαρι α ριέίτε 7 α ελαιόνη, 7
δο ριργλαδ νοιμηρ αν αιηθηρ δο θι αισε ορ κιονη αν
γιμιανάν 1 η-α γιονταδ ρέ, 7 δο όμιιιεαδ 1 η-α θιαρο
έ, 7 ιρ απηριν δο γινάταιγεαδ α υμηιηγέε δο ωέαναμ
ηηηη αη ρην γαέ λαοι αρι α γιλύναιδ 7 δο θιοδ αγ θιν-
γιαθάιλ α ράλη αγυρ α ράληιας αγυρ ας εαναριγηιοε αν
Τύιλεαμαν γο νιοέρια ιη έρισαιρε 7 ιη γιάργαιδ αντα 7
ειηηρ θ'ράγδαιλ δο ρέιν 7 να ιαρηιαιρε παιλι ληηη. Αν
υαιη, ιομοιηριο, δο έιγεαδ αη ειρήγε δο χάέ 1 γιοιτέιηηη
δο γάγδαιδ-ρην αν τ-αηιθεαρι αγυρ δο έιγεαδ να γιμιανάν
γιλοιηηρε γιοιμ-γιιηηηογας 7 να γιεομηια γίηη-ρεαλ γάρι-
κοντα, δο γιαθάδ α εαρηιαδ αοναιδ 7 άην-οιηεαέταιρ
υιμε ιαρι ρην 7 δο έιγεαδ αρι ραιηηηεας πα ραιέέε ρόν-
γλαιρε ρέαη-υαιηη έιηηε 7 νο-θειηεαδ τηεαρ αρι γειλς 7
αρι γάηη-ριαδας 7 τηεαρ ειλε αρι γινόταιρηδ α έηηε αγυρ α

éalman 7 ag méidíteadh eisíli tseanaithe 7 an bhronnaithe 7 ag caiteamh phionne 7 toimiltair i n-aimpriú an meadóin laoi iapí dtain, 7 ag fuarslaodh ceart 7 cainteán ó chád 1 gcoitcínne go fuimeadó neill nóna 7 go dul do lusige don Shléim 7 do-beirgeadó aille rámhaingéistibh 7 rá earrbairtai iapí rím.

Acht atá ní ceana, ijr amhlairó tájila don lís a bheit an uairí rím 1 moch-deagáil na marone 1 n-a aonapí 'fan aijtheapí aji a glúinibh ór an lís cloiche a duibhiamairi ag roghnáin don Coimhde écumácteac. Cír tpiáct ba fearaí Ríomhle an Shairisbó gurab marí rím do chaitceadó an chí a aimpriú 7 do minne é féin aipimta érioghte 1 n-a uaetadó 7 1 n-a aonapí aji amuis an shairisbó 7 an aijtheipí 1 n-a paisé an chí aji a glúinibh féin 'fan ngráin-lígs cloiche a duibhiamairi, 7 iarríairi fórglaodh aji an mbuaċaill. Foillrisír an buaċaill vó an chí bheit ag binn-shabáil a falm 7 a faltpraċ 7 nápi éubairó vunne do dul 'n-a ceann no go rsuileadó ré rá ujntuigéistibh. Aji n-a cloj rím do Seon, bagħihaix ceann an buaċalla do bħixxeadó. Deajicair an buaċaill aji go fmuoċenamáċ 7 tuixiż aji a éaġċoġż 7 aji a innioll go paisé tarí éiż feiġġ-ġniorha do véeanait no aji ti a véeanta, 7 téito marí a paisé an chí 7 foillrisír vó Seon do bheit ijrin uorjaq ag iarríairi fofluuċċe.

“Léigteapí ijtnej mo deajibháċċaip,” aji an chí.

“Ní hamhlairó rím ijr cōipi,” aji an buaċaill, “no go jaħbiż-je ameajż do tseagħlaid ijrin għejix, oħji ní cor-maile jippli veeġ-ġniorha do véeanam mā feiġġ-ġniorha, uairi atá ré aipimta ériogħte, 7 do jwannu ujnejja aji a jwarr 1 n-a ciex 7 do claoċlairó a véealb coħbariō ċaom-déanīmac aji vjioċ-vealb 7 aji vjioċ-vaat.”

"Ceil ḡ ná can ní-ṛa mō uot ḍúríoē-muñfusne ná uot
mí-urplabhría, a ḃuaċċaill," aji an ḫi. "Aġur ní haṁlari
ṛin atá an t-aōbħar," aji ṣé, "aċt iż- eadċċiannuiaż no
allimxijaiaż tāniż : nouťaiaż mo Ṅeapluátar, aġur iż-
d'iajjaiaż conċanta ṛluaiż ɏ roċċiārde oprim-ṛa tāniż ṣé,
ɏ iż- tħixiż ṛin jo feařgħaiaż ɏ jo luuňiż ɏ jo claoċlariċċ a
ħdealb ɏ a Ṅeanaṁ tħali ṛin,— ɏ Léiġ-ċeajri iż-żeaq żo
luat ē."

Fořgħalix an buaċċaill an uorjaż żo luat aji fuqāilean
an jisod, aċt għeri Ṅeacċaip leij ē, ɏ Léiġ-ċeajri Seon iż-żeaq ɏ
vo jinnej aji amur an jisod tħali a jaibie żo d'ix-żiea aji a
ż-żluuniż, ɏ iż- ġebe annu żgħad ॥ oo jinnej ጀ. mionn ɬ-lāt
buaċċaċ min-n-eanġħad ċum-ħuix-ċe ċlor-Ṅiċċa clai-
Leaċċan coiġi-ż-żieaċ ጀaċċa ጀaġ-ħadha ċuċċ-jeamha clai-żu
oo bi aige vo ċabu ġixx amma aji a ċluuill taif-geaħda ɏ
a jiġi a tħalliex* boċċa ɏ aji a ċluuill ċum-ħuix-ċe, ɏ rāi-ċi
i-leiħ a ጀioma fo ċiġi iż-żiż żo cieniż ē-żuji tħallib żan
fużżeaċ ē, ɏ filliż aji an mbuaċċaill tħali ṛin ɏ teafġgħař a
ċeann uā m-ix-xebha ጀe-an-ħuille clai-żu ɏ zojjiż aji a
ż-żiella fēm ċuigħe ɏ fuqāliniż aji a m-sinnteaři fēm vo
ż-żaijen ċuigħe żo tinniegħnaċ ɏ aji m-bhekk aji ጀiż
fuq-ġadhar an mōjji-żgħiż ṛin u lla m-tħalli ɏ a jid-

Ciò tħiġi aċċet ॥ u ħiġ-ġeawdarri eaqbiż-żiż ɏ ɬuuxiċe, jaqoġi
raġġiż na catjiex xan am ṛin ɏ oo ħadu aji aq- binn-
ħadu aji a qalma ɏ a jaqtnej aji ħallu ɏ aji ċaibbiż-żiż an
tuuji ɏ oo ċonnċadu aji an feiġ-żgħiż ṛin aq- a ጀeanaṁ ɏ
oo ħiġ-ġeawdarri aodu aġjuż-żiż cieniż ɏ ceaċċia ɏ luuċ
eġiżże an ħaġġi mōjji xan am ṛin, bantjiex ɏ bantvala
na cūjixte cęċċona ṛin aji fuq-nejoszaib ɏ aq-ġażżeen

* ċinnu h- ̄ ms.

Leatna ríri-ðéanmáca ၊ ari ᷑lmanánaib gloinirðe glan-
fólinj na caēliaē, vñiong ðioib ag rognam von Cimrde
cūmáctaē ၊ vñiong eile ag vñwme ၊ ag veag-þuaðaíl
amail fá béalr ðóiþ, agur do cõncadapí rín mairi an
Scéadna an feill-ȝnionm agur an mói-þeall rín ag a
ðéanam.

Do léigearadapí a n̄gola álra acaointeaēa ၊ a n-éinniðe
rava ríori-čliuaða ၊ a ȝgrieada c̄liuað-čartta comairca
afta do n̄vealmadapí luēt na cúijte ၊ na caēliaē éiphe
ačlam éinþi jé clof an þuaðaif rín uile ðóiþ guri ba
rallringz foilileatán ríori-aiðþreac an mói-ȝnionm rín
ari fuso na caēliaē uile.

Ačt atá ní céana, ní hajr aitriueacar ná ari ačmáoltar
do čuaioð rín ag Seon, ačt jio þuaðaif vñligré ၊ ríuirtre
na cúijte ၊ na caēliaē o'þorðlað ðó ၊ é féin ၊ a þluas
do Léigean iþteac do luat. Fuiðilj ahi t-earfboð ၊
aor uirto na caēliaē, a huairle ၊ a háirto-mairi ၊ ríom-
comairilis ná Soriča do ȝabairit čuig, ၊ do raiji oijia
a riððað gan mailir.

Ari ȝcluinniugðað i n-éan-čomairile ðóiþ uile, avuð-
luadapí o'aitreafz aon-þeoil nári ȝinjlioðta feari feille
ari bít ၊ do éariadapí eigean uime rín. Luat-łonnuiðir
i mói-þealigusidir Seon raijom tñis rín ၊ tig ari agarð
na cúijte mairi a ȝfacarð an t-áijrdearfboð ၊ an čom-
airile ၊ if ead jio raið jui an tan rín; — “Luigim fón
ȝfjil-ðia ȝfjolójða agur fó na véib aicfrðe ၊ neam-
aicfrðe ၊ fó álro-ȝanncaib nime ၊ naom-čalman, mun
vtigeti amac ၊ mo riððað gan mailir amail if vual, do
n-imeoriar ȝfjón báir ၊ beag-þaoðaif opaib féin ၊ ari an
mérað ȝéaðar ȝuri ȝfáirit iþin ȝcaēliais.”

Ápi n-a céor riu náib jo meagluisgeadair go móri 7
 aodúbhlaudair náli ósca Seon do mairbhadh mic a aédar 7 a
 mádarí féin gan coisgill iná riu do déanamh ollra fém
 ná, 7 tisgréas do éan-toil 7 do éin-méin énigse, giontus laib
 ari a mian tóngrádair énigse, 7 do énigreas coisgiont aili 7
 tuigrád ganum júos gan fíorabhlra ór ór áiliro, 7 gac
 rollamain nae laibhe do mian ari cágach do déanamh ór, do
 jóngrád ari a eagla ór i, 7 tuigrád iairiont ealbhais agus
 ríomhce 7 clíair na címithe 7 na catraca tó n-úró 7 tó
 n-airle oul oif cionn énig an júos, 7 jo sábhraos ag a
 éagnaid go móri 7 ag caoinead a báir agus ag tathairit
 a chear-molta thíle fém raij, agus an t-áilmealbhois go
 fionnlaetha, 7 do júnne an laoi:—

Beannait ari t'annmain, a fír,*
 A Rírtijo óig fuaireas faoiri-sil;
 A Ríg na Sopica gan béisim,
 T'oiréala do cágach i' oileáim.

Ba mairt an chruoc-ra jéo linn,
 A chriaró cálma cùl-finn;
 Lárg i bhrír-fhéas,† cnuas i scoill,
 Cnuas ari gac fír-beas fealioinn.

Claon gac ciann,‡ liosmair gac flait,§
 Fionmair gac flait fáv̄ cumáet;
 Ni déapmaró feall fúr aet ro,
 A Ríg feangmair|| na Sopica.

* 23 C 30; ari annum an fír, 24 P 9.

† bhrír-fhéas, 23 C 30; bhrír-fhéas, 24 P 9. ‡ 23 C 30; cnuas, 24 P 9.
 § 23 C 30; laet, 24 P 9. || feangmair, 23 C 30. ¶ fealú do, ms.

ba follur piac Dé ro ḡap,
 San fiac san fiac san uabair,*
 A piś nápi b'fállra i n-am óil,
 Ba minic t'almra aji altóiri.

Sib i nué ba cuminadac ceall,
 Bocht Dé, agus oírt aifreann,
 Do b'aoráinn ro b'liud fíal fionn
 Do céann i nuim gír i rioll.

O naé eol leigear ro ḡom‡
 Siúdmiú fóra let anmain;
 Leat, a piś cíuit-mín§ san locht,
 Cúimíú ári mille beannaacht. Beannaacht.

A haitle na laoráe rím cíuitári coirp an piúd i n-oileanachiom órlóna agus beariari do heaglair caitteanachálta|| na catálaic tá éóiliam agus tá aolacaod é, maillé ré hoipliúitom ⁊ ré honóiri móiri, ⁊ do tóigbaod a lía óir a leact líse agus do feariaod a cluicé caointe ag cás i scoitcimne, ⁊ dabalair an piú nua rím teoria lá ⁊ teoria horóice ag cíuitiúisgad éadála, maoine ⁊ móri-mairteara a théarliúiatári, ag ruitiúisgad ⁊ ag rucílacadó tuimtíle na cíuité ⁊ na catálaic ⁊ ag déanam cairneagra ⁊ caplaiarod óró féin piú.

✓ Baor piúdile ghláodac do comairle fíciepriéitig an piúd

* Sib san fiac san fiac san uabair, 24 P 9; uabair, 23 C 30.

† 23 C 30; 's bocht de riúr oírt aifreann, 24 P 9.

‡ Ó naé éol duinn leigear ro ḡom, 24 P 9; ó naé éitír leigear ad fuis, 23 C 30.

§ 23 C 30; fírgeal, 24 P 9.

|| 23 C 30; do hárta eaglair cairnionáilte, 24 P 9.

rin neoc do marbhao, neac ba hanna Leir fém u'feal-
aib an beata, i n' do do gairidie Rioipe na Comaire,
i táinig do lachair an mios óis rin, i n' ead aonbhaileit
ag beannacaó ó:—"Do éonac iu céimeannaiib i do
mias iu mios-églacailb, do gáil i do gairgead a lop é' aijim
i éigíosaobair, i go meala tú do mísge i do fílaítear, a
mís-míniú, i n' mait i n' conair an gnioru do junnir a. ní
api gcaitheamh tréimhre móripe ná aoir i n' d'aimsear i do
marbhao óuit, i an miosdáct do bairc agat fém i ag do
éloinn ó rin amac, agur nári cùbari ainn ná gairim ba
uiríle ná clann mios do gairim doot éloinn i bainisiosan
na Sopca ná mátar; agur i n' aitníó Óamh-ja uileas-éair
móri oírt i n' d'air an deas-énsiomha úd gan déanamh fós,
a. ingean Riois na Sgeití a noe atá taobh-ériom torriac,
gabhar agur cuibhuisceari leat-ja i, i cuigíair i n-áit
daimh i go ceann náoi mios, mairi nac bia amairic iná
iomagallina daoinead aice; agur mairi mac b'éariair ri
báruisceari go lobann é, i mór' ingean b'éariair, atéigí-
tar i ionnairbhar i fém i an ingean eile atá aice i
deiríocair ciana comhuisceaca; agur i n' mairi rin miascar an
móri-énsiomha úd gan riosgaitz go bhráinne an bhláta i
go foiliúcheann an beata."

Ro huiigáiridigeado an m' uime rin go noubaileit:—"I n'
tairjur linne an comaire, a Rioipe na Comaire,"
api ré, "i anois éisgmiti gurab cuibarí comádair óuit-re
an t-ainm rin do bairc oírt a. Rioipe na Comaire, i ba
háruiscaó céime i grianadair óuit m'linn-re an com-
aire ghládaé rin tuigair dám. Agur ní bia comád ná
mná ag óuite api bit acht agat-ja fém, i bhoi do miosca

caetjiaс тá ńfuit iрin tíri jo agat raoi ɏ ag vo fílioéct
io ńiaiо тá cionn jin."

Заѣвай Riodiie na Comairile a juða caetjiaс go n-a
fealann raoi ari ńojo na faijilise marí a jaibhe cuan
luinge ɏ taliáis ńoipliteac ɏ inbeapí éilg. Fuijáilir
Riodiie na Comairile raoi ɏ mairiun vo ńabaijt cuig
ɏ topi ńiojliori vailgean ńiočožlairóe vo ńeanaim ó
ɏ a ńogbáil ó talam ɏ a tlii ńeaetjiaimna iрin ńfaijilise,
ɏ gao acht aon ńeaetjiaimna i vteannta tíre óe. Vo ńádair
reacht nvoijphe iie n-a nvojw ɏ iie n-a n-ovglaoð ó talam
gur an ńfuiinneoir vo ńi ari an tpeomjia uaetjiaac vo
ńi or cionn faijilise von ńaigleán ɏ aon vojlar amlag
iariainn ńaigib ɏ ńfuijumeall ɏ i vteannta na ńriároe go
hioetjiaac ari an topi jin. Iapi mbeit ollam fa ńoil a
meanman fén marí jin von ńaigleán, cuijip an juðgan
ɏ a hingean ari an tpeomjia uaetjiaac jin noč vo ńi ór
cionn na faijilise ɏ i n-áit nac jaibhe amairc vnuine ná
tíre aca, ɏ jo fágbað beata meajgaridá aca, ɏ jo fág
slar ɏ ńeibeann ari ńaig nvojlar ó jin jíor go vojlar
na ńriároe. Fa vubac iad-jan marí jin, óip ni faijor
gur ńaig ńaonna ari bit ná jaibhe tipe ná talman, féri,
feadá ná fiojwirze, acht an bocna ńioč-ńojoib ɏ an rálle
rjuub-ńslar rjuub-ńioníar, agur neoill eadairbuaigaca
an aerdeíri, agur comígluaigac ná nvoil ɏ na n-áir
jeannac uajta ńaig laoi. No ńivír lán vo ńožjia ɏ vo
ńožailre ɏ vo comíglul ɏ vo ńseapán ɏ ag ríor-ńeoirfáðaig
ńaig laoi ɏ an juðgan go rupjiaðac ag a rmuaineau
ɏ n-a meanman gur meajra lé má a lámroionar ɏ má
bár a héin-fíji rójta tā mac vo ńeajrað rí a beit
ag a feiteam óá cuji cum ńáig marí jin i n-a fiaónaire.

Vála Ríordhie na Comairile vo tigeara ón gcuairtus ñaodh
 gac lé nō gac ñaria lá o'fios na miosna ḡan toilplicier
 ḡac uairi no fiafjus ñeas ñi m' rseala na miosna ñe
 aineireas ñan nae ñtaineis am tuimheas ñon m̄d̄in fóir
 ḡuá ñtigeara ño b̄fuijseas ñan rseala uaité ño prialb.
 Cio t̄piac̄t, ari n-iomlánas ñaoi mios o'm̄d̄in Rioj na
 Sgeitcia ghabair b̄meaga b̄miosha ḡ allas ñoðna i, ḡ beilur
 gein m̄in macánta fémhíðe fócras ñiotcánta bláit
 baill-geal béal-éoligra ñarba ñeanaamail ñnúig-áluinn
 m̄eili-leabhair m̄ic ñon m̄oib-éuimheas ñin.

Gleacair eroipi a óa lám é ḡ glanair ḡ gdeair-ionnlair
 é, agur mapi vo cónnairic an bainjiosgán an naoróin
 n-áluinn n-iolc̄iotaig ñin, lionair vā fseic̄e ḡ vā fíor-
 ionnáine an tan ñin, ḡ roðair ño vil ḡ ño vioċja é ḡ
 biaðair vo laet a coiġi-ċioċ mbláit mbail-geal mbuim-
 heamai fén é, ḡ Léigur i n-a piaónaire ari an dojalr ájro
 é, ḡ caoróir ño fiafragħ palcmajri ffoli-puinneac̄ ór a cionn
 ño nouħairit:—"A ájro-jiż neimé ḡ naom-čalman," ari
 ri, "ḡa ċiutu ñiżżeoipi na nuvagħi a cointiq-żżeoipi na
 ciuinne ceatqra, iż-żajjix vāli unctioneas ñiomħali i
 n-a b̄juinne fén ño nuige ro, ḡ ñan v'aon m̄ac aige fén
 inā ag t̄aðairi akt tú ḡ ñan a c̄ead aige t̄oileamain ná
 t̄altriom ó ro ruaq ño b̄jád," ḡ Léigur foj a glúniñ i
 iari ñin ḡ iarijaire ari an T̄pijonnóir ċoġair ñiżżeo
 ronair unctioneas ño m̄una ñi um an mac vo
 ċuji iż-żgħi b̄fajjhixx fu l-vo-ċiċċeas ñi fén vā ċuji voċum
 báir é nō Léigean vó no ño mbéaria ñi Ríordhie na
 Comairile ari o'freadam an unctioneas t̄pié ᷑plarib. Dē
 ann unctioneas vo m̄iġi faiji.

Għajnejn b̄eagħ iari ñin vó ño b̄faccadaj an acu il-uafal, 1.

an t-éan ná n-foirmítearí an t-iolairi éuca a phiaigéid ná
 fionntameinte ⁊ a néallairib eadairíbua aráda an aitheoir,
 gúr éuileann ari t-dalairi⁊ an doilseir ájur ⁊ ríni⁊ an ná
 ériobh ériagáca cairn-ingneacá cíosb-bhurðe ⁊ utimceall an
 leinb ⁊ fuaodaisi⁊ leir ⁊ néallairib cíte ⁊ i gcomhtheacáit ná
 gaoite glóriai⁊ é ór ciorn na h-ainbéire allmúlra iong-
 antairge eocairi-éuileann agus na bóna bhoinn-faillimhe
 bhois-ghairbhe, go n-deacaird ari rínn ⁊ rínt ⁊ a riadairic
 náca. Agus ari n-a fiaicrit rínn von bainiúoigain ⁊ ná
 hingín, buailro a mbarr ⁊ bhuirid a mbhuint, tairingiro a
 bfuil ⁊ a bfionnaird ⁊ ríglreathaird go tliamáig tuillgeacá, ⁊
 leigiro a n-gola árda acaomhacá ⁊ a n-éinniúde fada
 fíor-éliuasága ⁊ rnísír fíora falcmára fíor-fíliúca Óliúct-
 móra vonn-bhiaonaaca tair ⁊ a ngluaðairib gnúig-geala
 glan-éorícia agus ⁊ fuail náe utángrádair aifréana
 báir ⁊ buain-éaga ⁊ timbúibe faoigair von ríogain ag
 fiaicrit an fuaodaisi⁊ rínn a héin-mic.

Agus vo b'fearri lé annrit a bheit fa oinbheiret Rúivire
 na Comairle iná a fuaodac ari a fiaunnairge mairi rínn, agus
 tuaitir fén ⁊ utairib ⁊ i utáinnéallair báir, ⁊ ari mbeit
 achard mairi rínn tui, éigisi⁊ ⁊ gáibair ag aitbhír iomairtbeir
 ari an gceinneamain gcealgaris gcluig-ériánn⁊ go noub-
 airit:—"A faoigair t-riéan-mallaéctairis gealbh-éoin-éigiallais
 éalgaris ólioc-éubairtis, ⁊ beag óam-⁊ fa mo inallaéct
 oírt ón céad uairi jio éogbáir mo céann liom ari toraíc
 ⁊ tuigair mo ríogá céile ⁊ tocmairice óam o'fearraib na
 talman, ⁊ an uairi ba ríogán ari an tSorca go roilleíri
 mé, vo tairbhéanaír vo óliam⁊ ériánnna dordealba óam

* gcluig-ériánn, ms.

an tain iu bheanair Rí na Sosca óiom ḡ na cónaig éan-bár ḡ éan-oróeas óúinn aphaon, ḡ ó nári éogair riu do óéanam, iŋ tluas ḡ nári léigir an t-aon-mac vileas viongmála ún an piós beo agam o'fearáin an dtiubhlaodh. Dia óó a atáilí do óisgait uairí éigint, ḡ go maó huijsáipruiusgáod meannan ḡ aigeanta óam-řa bheit ag éigteadéit pie roðair a fóca ḡ pie binn-bhliatáir a béal i n-ionas a atáilí go nuaige riu, ḡ fóir ó nári éoilisgir riu, iŋ tluas ḡ na cónaig mé féin go dtiocfaidh iŋin raoðal ní éigint do-bhéalaodh Riojile na Comhaile agus Riojile an Íslands coim bocht leam féin a nocht gan jún faicfionna a gclomhne má a mban aca-ran go bhláit, o'fearáin an dtiocfaidhaoir marí atáim-ře gan mac gan feair," ḡ do júnne an laor mhsig-ře:—

Mallaict oilt, a cinnéamain,
Léi tógsbaodh mé ó éorairg.
Óé! iŋ tluas ḡ do milleabhair
Míre tají mnáibh an domhain.

O'airpriúig Sosca raoibh-uaime
Tugair míre marí céile;
'S tluas ḡ na cónaig leabaird aon-uairge
Buailair agus mo céiro-fear.

O na cónaig acht m'fuirfeadé-řa
Tají éir m'éan-řjláidh iŋ m'annra,
Tluas ḡ na cónaig mo cónaig
Agam gan guair a mairbha.

Óé! iŋ tluas ḡ mo rmiopiaigán,
Mac Riojile na Sealga,

'Na éijoibhaid le hioleáin
Uaim ijin ráile reaibh-élan.

Sean mo fúil pié' amairc-íran
Ari n-imteacáit uaim tairi éaróibhre,
Cuán mo éuiríp iñ m'anma-ja
'N-a éuro eoin ór cionn faijíse.

A Rioijie na Comáille
'S a Rioijie an Íairgisiò,
Tuisidh gan o'fiaċai'b ojai'b-re
Sean bapí għellann go bjláċ t'faiċiex.

O'r tú fém, a cinnearain,
Tuġ ari túr uam-ja m'amairc;
O'r leir meo do milleabhaix
Iñ beag leam ojiet mo mallaċt. Mallaċt.

A harrle na laorée jin aċuħbaix an nifosan:—
“Sgħajnejem uáji n-żgħaj-ċaoineax, a inġeau,” ari ri,
“Għlanam ari n-żgħixx u-żgħixx, oħri iñ ġaġid
go uči Rioijie na Comáille ċuġainn, u dà brafha u
ro fihha, iñ ujjeċ-ħajnejn il-vo-żebha u-żgħix u
fērixi jiġi għallab é ari tħabar do ċiociex aejj,” u do jidher
jaġħid.

Dala Rioġ na Soċċa, iomorju, jidu jmuain i-n-a meaġ-
mien fém go uċċam bapji ór cionn tħalli jaċċe ó do ċuġi
ré inġeau Rioġ na Sgejtja le Rioijie na Comáille u naċ-

u tħalli r-żgħażjal an tħalli ċeċ-ċuġi u iñ i-bapja-mail vo
bejn ari ri, go luuq an nifosan mac u, vo bjlis na n-żgħad
u na għu minn-akbari jidher kien ó u-nadja u

in̄ḡin Ríoḡ na Sgeit̄ia riomh̄e r̄in, ḡuri éuiri ré an mac d̄á oileamhain ⁊ d̄á leasugd̄ao ór íriol no go mað hin̄feadóma é ař a ḡcoimheocad̄o ré báir a atári aipí féin agus aipí a clóinn uairí éiḡin, ⁊ ḡuri imíri ré ḡliocar ⁊ m̄ioċom̄għioll aipí féin tari r̄in, ⁊ f̄oġġiaw⁊ użmaċċa ûd̄ go tinnearjač, ⁊ n̄i com̄inurōe vo jiddu ne go n̄oeac̄arō go c̄uijt Ríorje na Com̄aijle.

Móri-fálteiḡij an Ríorje riomh̄ an jis. "Iñx taixi re d̄únn, tari n̄oðiż, an fálte r̄in," b̄ajj an jis, "⁊ beajja aipí cuajiet c̄um na jisogħna r̄inn go b̄feajtaw⁊ an clann-tari i." Do jidnað ramiljaro ⁊ aipí n̄oeajcað von jis aipí an jisogħam go f̄lloċenamħač, tari naċċ b̄fuajji inneall mná tojjixie ujjiżie jaġarraxiżj an carpléan go mat̄ ó a b̄alji go a b̄un ⁊, tari naċċ b̄fuajji clann aice inna m̄intek d̄á m̄ieaq féin, tuġġi mná iż-żu l-empa ḡlioca ċuże ḡdha unctionað ûd̄ an buō tojjixiāc i, agus aipí n-a jaċċi r̄in n̄oib adu b̄jarađi nájji b̄eċċo.

"A Ríorje na Com̄aijle," aipí an jis, "carde an tojjix-ċeap adu b̄jarađi vo b̄eit aq̄ in̄ḡin Ríoḡ na Sgeit̄ia."

"N̄i jaċċa, a t̄iġeajna," aipí ré, "aċċ tħuha b̄fui l-re m̄intek f̄oř no tħuha n̄oeajna ji féin ujoċ-Beajit éiḡin f̄iż-vegħla go għewixximis-ne c̄um báir i n-a jaċċona jippejha féin ē," aipí an Ríorje.

"Iñx deim minn linu nájji milli ri cuan a b̄jonn féin f̄oř," aipí an jis, "⁊ go mað meiρve l-leyva luuđi vo mill-keadó vunne eile ē; agus n̄i hamiljaro r̄in atá an ċájji," aipí an jis, "aċċ vo ċimpieabha jippe an leanb d̄á oileamhain ⁊ d̄á leasugd̄ao fa' ċonne m̄uilo-je vo unctiona uairí éiḡin; għoġġa ċeana, n̄i ba cuma leat-ja an t-oħol r̄in d̄á

nuceamhaini aijim-ja é;" agur aij n-a jiád riu támhaoair
 uata iomádá éagfaránla don jisé jie fuaimeadó ḡ jie fuaicadó
 na feilge do fadóirídeasó faoi ó ná bacadáil aeióirí
 neocé iñ máncairi don feilge. Cjiochtúairí agur meag-
 luisír Riodhre na Comairile go móri ag falcón an jisóid
 aij an oíthuigasó agur aij an meall riu agur jie cloig-
 teacé a bhuilteachairi ḡ jio baoi ag ríomh-ghabál a leitgeál,
 agur níorí ghab an jis riu uairó, agur ba lúinneacé lú-
 gháileacé an jisógan ó bheit ag éigteacé leir na boirib-
 bhuilteachairi riu an jisóid agur do rmuairn aice féin i n-a
 meannamh go dtiocfaidh tréid móiliú-móiliúilis Dé ḡ na
 Tlúinníordóe tréid-þealgaranairghe bár d'imirit fori Riodhre
 na Comairile ijin bfeill agur ijin bfeiongáil do tlionn-
 tágain i n-aigaird a hérin-mic féin go nuige riu.

Ciò trácht, iñ gairid do b' a n-iomagallmha cainte riu
 eisíri an jisé ḡ Riodhre na Comairile an tan táinig bhrut ḡ
 boiribfaidh ḡ oáracht níomair ijin jisé, ḡ furiáilír cinnidh
 cíarairialte cíuaird-éntíbhruighe do déanamh do Riodhre na
 Comairile ḡ mairi na c' bhrúairi admháil an toirícheara,
 furiáilír a chrocasó i bhráonairge a mhná ḡ a cloinne agur
 a mhuintíre, ḡ iñ aij éigini do táirítearúiseasó a bhean ḡ a
 clann aij gian a gceoicasó i bhráonairge cásáid, ḡ cuimh
 ré tuimharóe eile or cionn an baile ḡ na dúnaithe riu
 tuig ré don Riodhre jomhíne riu, guriasb mairi riu do chruairg
 an Fíoróra forrórda feall Riodhre na Comairile aij an
 jisógan go nuige riu.

Aéit déana do jinné an jis cuairtuséasó géarí cíuaird*
 aij an jisógan ag tairíaird admhála an toirícheara uiríre,

* 23 L 27; cuairtuséasó géarí cíuaird, 23 G 25; examination prodrusaird,
 24 P 9.

γι ταρι πας ἔρυαιρι αὐτοῦαιτιτ συρι ἐστιν α κάρυξαό δο
κεβανν, αέτι αὐτοῦαιταρι* ματέτε γι τόπι-υαιτίτε α πομπήτιτε
πιτη πάρι ἐστιν την νο ὑέανατ, γι συρι ἐστιν α κατέστιν γι
α ιονναϊταό αγι απ σεριτ δο κομιοντλάν 1 π-άτι πας
κέαραό απ πι αιναρις υπηρε τέμν πά αρι α κιντίν, γι πας
τελυμφεαό α τσέαλα ό την αμαέ δο κειάτ.

Το εριοέντιτζεαό απ ἐστιν πιτίτε ασα γ ταζ απ πι
δαιτην ορ αίρο τυτιτην νο unctione αρισ τέμν αρι παδοιν γ αρι
πιόρι-πατέτεαγ απο υαιτε νο-κέαραό κιαό πά νεος τη
τέμν μά τά κιντίν ό ἐστιν τεατίτ λά αμαέ, γ κυριάτιτ
τσαοιτεαό τη αρι απ κειότην την, γ τάσθαιτ απ πι απ
κατε ταριοιν αρι ποέανατ απ εριοεαρι 1 απ ιονναϊτεατην
νό, συριαβ ταρι την νο μιτ απ κιριότηα γ υαρατ-
αταιτη πα εριττε unctione κιειτ τύτιαέ αρι Κριτη πα Κοι-
ατιτε την κειτην νο τιοντηρεατ 1 π-αγαρό α τιτεατη
γ α καντιτζεατη 1 απ οιτηρε τιτηρ τιονγιτάλα νο τοιτις
Τια νο τεατίτ εατοτηα.

Οάλα πα μιόσνα γ α κιντίνε τέμν, νο ἐκαναρι 1 δεομ-
πιτε γ νο την παιτεαραρι δο κειτηροιτ τέμν κάρ νον
δοιτα τηλ νο τιοντηρεατοιρ απ τηι την, γ συριαβ ἐντε
την νο ἐνιρι απ πι απ κυριατην την αμαέ τάν τηι; “αγιρ
α τιτεαν τιτ,” αρι πι, “η αιτητό θατ-τα ταρι πασατ τέμν
αρ ον δαιτην υτο, όρι πεασατ πα κέαταιτζε λιοτα λεαν-
τιατζεατα ατά αγαμη πε πινάτιτ υαιτίτ είσιν ητη τηι πο
ητην δεατητιτ, γ τεινηοδαν εάνατζε κεατα βοτα αγιρ
κινηρεατ νεατη δηλάνα θιν-πιατα αρι αρι πγηνητην 1
αρι αρι πγλαν-αιτζτη 1 κιατ αγ ταριπατο τειτιτε ό τηι δο
τηι πο δο κεατην εοτηη αρι δειτια δο κειόννατ απ

* ετ πιθαραρι, ms.

mbéarlam ari a óul beo ari amur m'atári," ari rí.

Do riónadó ramhlarió leir na claoimh-inseanaibh ḡ ghsualairio
iompra ari an ramhlusádó rím ḡ iad ari ólioc-inneall bocht
neirioil ó tis̄ go tis̄ ḡ ó baile go baile, ḡ an t-ionadó i
n-a bfaidhdaoir fleasó ḡ fáilta riomhe rím níor mó ná míj
beag no rríuilleasád do teiltéigte eusca annrín, ḡ do ait-
niúseadaoir cás uile ḡ ní aitníúseadó aon iad.

Cúirt éairíod ḡ coisgéile don riúdgáin i n-a raiše rí go
minic riomhe rím ḡ tábla ḍi orúche áiliúcháe a beit inntre
go neirioil ólioc-biaidhacád ḡ ari rmuaineadó don riúdgáin a
fearbair do-geitheasád rí réim a beit lé ijm scúnuit rím
riomhe rím, gábhair tuisceadh mórí ḡ tuiscaidh sealmháilí i ag
rmuaineadó an traióthlúir fuailli rí ari túr ḡ a bochtaine
réim fán am rím, ḡ do éan an laoró :—

Mait anocht mo culariō-re,

Culariō miná san feair nuaċċaj,
Loig iŋ ceijit na cumanile*

Iŋ neijic ó għad minn u aqra!

Cás agamn u k-miexha

's san aitne ag aon ojalinn;

Sinn ag óul jaie faiṭeacār

'San scúnuit do ċapuadoir riomħainn.

Mire ḡ m'aon-macám

Ho nsgħuñiżib tuisca dojjea,

Ag imteacħt 'n-áji n-aonarijan

Ari fuu cipċċe na Soċċa.

* cumanal rím, ms.

An mili beag uo-beisunn-re
 Do bochtaiib* Ríos an micid,†
 Marí éuro móli uo-geibim-re §
 Óamh féin agus uom ingin.

An tí rín 'gá bfaigainn-re
 Rois gac róilt go ionair,
 Beannaet uaim le n-anmain-cean
 O nae scéalaj‡ a comhair. Maite anocht.

A haitle na laoréde rín po gáibhaoi rompa ó tisg go
 tisg ag iappiaró d'éipice i gceiotáib bhan bocht no go páins-
 dap an Sgeitía fa d' eileadh, ⁊ léigmid vinn a n-imreacá
 ó rín amach.

Acht Laibheoliam real eile von iolair neoc iusq an
 naorónin mbig aodúbriamairi i n-a éliobhair leir ón piosdair
 pojme rín ór ciorn na fairsing, óili i rín uairi agus
 ampeairi tapila lá Sanct Dáibí ann go rupriachád, ⁊ do
 ba vo gcearaib Cíng Áiltúri mic Iubair mic Amhláir mic
 Uígoairi mic Conchtaí Cinn Órlagúin uul vo éaitéam
 fleróe no féarta gan ionsgnaid nuaróe neamhgnátaid
 éigint o'fagáil, agus i rí von Ríoríe Dub mac Ríos
 Fhianc tapila an lá rín seaca an teaglais uul o'íappiaró
 an ionsgantair rín go Maig na nlongnaid. Agus téid ann
 ⁊ ba fada leirin iusq baoi ré amuis agus leanair féin i
 n-a uataid ⁊ i n-a aonairian é, ⁊ tuipilimis ag Caitea na
 mhuaid ap Maig na nlongnaid marí a bhuairi an Ríoríe
 Dub ⁊ iu ríomhreao a n-eacairi anntar ⁊ riuitair an iú

* bocht, ms.

† iusq tisg, ms.

‡ scéalaj mic, ms.

§ ní fágumur, ms.

γε οὐκινόν με Σαρίτα να τέθυασθη γε θεαγειαῖς από σέαταιρά
 λιροῦ ἀπό γάστρας ταοισθή δέ, ταρι ατά, τοιηρι γε ταρι, έτα δέαρ γε
 τα εύατο, γο θρακαρό από αευτού παραλ, τι. από τέαν τά
 ηδοιητέαρι από τιολαρι, ένισγε αριαγέτειν πα φιομαναμείντε
 γε ανέαλλαιν εαραριθυαρασά από αριεοιη γε ταηιλιντηρ γο
 λάριεας τηθραριαό γε τηθρούαρι από μιούς αγυρ λειγηρ αν
 ναοιούντι η-άλινην η-ιολέριοταιτζήν από θηνη θηνιτ από μιούς
 αρι αέριοθαιν γεας από θαττελ ειλε, γε από πουτ τό φέτιν τά
 ιομαιριε πο τηρι ιατά αματά, τωτιγη τηθατιρι γε τηθατιν
 η-άλλαιν θαττελ γο λάρι γε λένταληνταιη απάτηλ πο θειτ
 γαν αναμ ανη, γε γαθαιρ λέτζάηρε πόρι από μι φητ από¹
 η-αιρτσιό τηθιγ τηθαγάταιλ ονέαν γε αθυθαιριτ γυριαβέ από²
 φητότα φοιότροα το ένιρι από τιοθλασαό την ένισγε, γε γαν
 πατ πάτητεαν αιγε πιομέ την, γε αθυθαιριτ γο πιονγκαό
 οιζηρε τηθεαρ πιονγκάλα αιγε φέτιν τό, γε τηθιγη φόρ γυριαβέ
 ι* τηθιμιε από ειγε την το βί λειρ από ιολαρι γε αέθαιριτ
 αρι μανη ιμέιαν έιγιν τον τομάν τυγ τηθατιρι αγυρ τηθατιν
 η-άλλαιν η-άλλαιν ταρι την έ, γε φητάλιηρ από Ριονιρε Θηθ
 ράηιτ τον λόν το βί αα το έθαιριτ τηθατιν η-α φιαθηνιρε τον
 ιολαρι, γε από η-έιριση αρι από τηθατιν η-άλλαιν την έό, ιτιγη α λεορ
 θαοταιην τον τηθιαό την γε έιρισηρ γο λάριο-θεανηασ ταρι
 την, αγυρ εριοτέιρ γε θλιμηηρέ έ φέτιν γο πατέ γε λέισηρ γαοτ
 φο η-α γιαταθηναιν γε εριομαιρ α θεανη ταρι το θειτ αγ
 γαθαιλ α θεανη αγ από μισ γε το-ηι κομαριτα θηλα αγυρ
 ιηηιαμα τηθατιν η-α φιαθηνιρε γε έιρισηρ αρι α θηθαθηνιρε ταρι
 την γο πιεαθαιρι αρι μηνη α ιηηιρ γε α ιαθηνης ιατά, γε ηι
 θαθηιαρ από πταιη φεαρτα.

— Αέτ ατά ηι θεανη, φητάλιηρ Ρι από Θομάν από Ριονιρε

* Le, ms.

† ms.; leg. θεαθηράτρο?

n'Dubh, an mac rín tuig Dia ó ó féin, a bhíeisí leis mar
 óalta uairí féin, agus éanach níos mó ná tigsearainn o'fhaighdail
 éinse ná oiléamáin, "agus tábaír cíúin ó agus ceatla,
 buair ag bótáinte, óri agus geas ionannair dom éuro-ro
 leis ói, agus do cháca i gcoitíneadh gurab mac diong-
 mala Óamhrá é, agus gairmtear Macaoimh an 10laij o'ainm
 óe, agus neanam fearta ón maigh, óri is lóir óúinn d'iong-
 antar an mhaigh inbriu beataidh a bhuineadhail mór atá
 an t-éan úd do chabairt leibh níos maoisí leis i n-a
 éijoibairb gian fhuiliusgád gian fóilsearraigheád fairsí agus a
 fágáil aji beinn mo bhuaint-re ó ó ríeac baill eile agus
 gurab feoil is beata nádúrta ó ó agus é féin ná ite."

Gabair iapom a n-eacnamaí agus an Ríomhe Dubh
 a óalta i mbéinn a bhuaint agus ní seapnád oibreireamh ná
 coimhniúde leo no go páinsíodhais Dúnaidh an Halla Óeileas
 agus an Ríomhe Dubh ingean Iapla Chaitlínse an Sgúir
 do Lochlannaib éinse, agus innírigh ói mac do cheacht dochum
 an níos mó agus éinse ré éinse-re ná oiléamáin agus ná
 altiom é, agus do bhrisgeasadh reorde, maoine agus móri-máriteara
 ón níos mó agus féin ná cionn rín.

Altuirí agus an ingean le Dia an ní o'fhuiliáil oiléamána a
 mhis airíte féin agus gabair éinse é go lúcteacháileas, agus
 toirbhír laeth a coilli-éisíoch mhuinn-leathan mbairr-éasol
 féin ó ói lír agus altiomair an leanbh i dtír an Ríomhe
 Dubh ó rín amach go ceann a ná bliadán d'éag, agus
 heasgairí eolac ilbhéaplaí agus ba fír-ghleic fumreacáil i
 gcluicheanna lúibe agus lúibe é, agus níos luibhaisgáibh bonnraí
 agus gurí comáin agus gcluich a oíche mbliaodán é, agus ní
 heasó amáin acht níos luibhaisgáibh feari a doirfe ná a

an tairisie iuam̄ i fheadh do hullaingeað ina é i gcealraibh
goile ⁊ fáilte, i lúc ⁊ i láimé ⁊ i gcuili airm.

Lá n-aon tarila imreargain ionána eisíri mac an Riodhle Óuibh mic Rioise Brianc agus mac an Riodhle Sil mic Rioise Siléad ari fáitche caitlaic Camalóire agus do éliuinniúiseadaí an maeblað i n-a róimheall ié hagairó na himearuna ⁊ baoi Macaoim an 1olairi 'n-a cónlað an uairi riu, ⁊ bealóigair ar a cónlað ⁊ téir amach tarbhaile an ionáin ari riubhal. Cuiridhig le n-a óealbh-cónialta ⁊ cuijir an ionáin ari mae an Riodhle Sil go nroubaileit gurab tlié leacáitíom do cuijearað an báile riu ari féin, ⁊ aonubaileit mac an Riodhle Óuibh naé laithe ré féin ag tairisiald conganta ari Macaoim an 1olairi, agus go mbéalað féin buairó na hiomána, bhoí naé biað ré airge.

“Ole do óeantá-ra mo congnaim-ra do tairisiald-niúsgað,” ari Macaoim an 1olairi, “agus gurab feirfíreann mo congnaim do bheit agat, agus ná óealbhado riu cuijearað-re buri gcamáin ari aon ié céile ⁊ do-bhéal-ja báile oílaiib.”

Féacáro riu leir maille ié feilid móíji. Siódeadh, cuijir Macaoim an 1olairi an báile oílai fo élli. Lionairi níom ⁊ piacht uabairi mac an Riodhle Sil tlié riu ⁊ aonubaileit náli cár leir oil ná achtair t'fagáil ó mae riu siose ⁊ ná eacairde, gan fior a chlu ná a cínil acht mae mae 1olairi ódhaílum óe.

“An fhuom-ra éanar tú na bhuatára imóealigéa riu?” ari Macaoim an 1olairi.

“Iñ fhuot go deimhín,” ari mac an Riodhle Sil.

“Naé mac do Éinse Ailtúri mé?” ari Macaoim an 1olairi.

“Ír deimín liom nád eadó,” aip mac an Ríordhe **Síl**, “óili
ní bfuil fios do mánasai agamh agur atámaoiro iu-
amhriofrað ann t’atáisí marí an gceáonta.”

Ró himdearlgasáð seo móri fa óireis óig ildealbaí
mácaoní an Iolairi uime riu ⁊ iu óímuiscéadair a
náill ⁊ iu muamhuisceadair a mairid ⁊ iu óímuiscéadair
easair a céadofraða cíorpariða iu cloisteáct na mhuatáir
ru ⁊ fósmlair tliotó éamán aip máac an Ríordhe **Síl**.

Fleagairiú aip mac an Ríordhe **Síl** riu do, ⁊ tuigrad tulgan
tinneapnaíc ⁊ bhuireas boddha biocht-uisleam ⁊ riacht-sléas
fanntaíc ríái-lúctáin airná sciamáinb cíuairidh-píse ne
cruim-
éanannáca ⁊ sciamáinb agur ⁊ scóiríair a céile. Cio
tráct, tógsbaír Macaoní an Iolairi an Láin noreir nórus
nuomh-ingnís leir an sciamán ⁊ buailír aip mac an Ríordhe
Síl ⁊ gcleit a cinn ⁊ a céann-mullaíb suí cíupi a
máinn ⁊ n-a caobairb cíó ⁊ n-a bhrón bhus fóla tarb
femiríub a cinn ⁊ a cluair amach geacáitair.

Aip n-a fáisgin riu do muintiri mic an Ríordhe **Síl**
agur ná cálroib, iu óímuiscéadair aip scád leit ⁊ n-a
timcheall do óisogail a chéadáct, ⁊ níorí b’fúrurá óisib riu,
óili baor o’fearbair imdeasgla an Macaoní airí féin nórí
b’fíordú leo uircóiro do óeanaíb do ná do ius a cárta ⁊
a coisgle féin airí .i. an Ríordhe **Tuib**, ⁊ eadairidhánair aip
a céile iao ⁊ beirír an Macaoní leir don cúnit, agur
léigir aip a ghlúimh é i bhráonair aip ius* do nórba-
airit:—“A ius ⁊ a tigcealma ⁊ a atáisí ionráin,” aip ré,
“gur aonair do fáisleasgur iusac viseasgiongála vuit
má, agur scabair do comairice; m’r fíorí riu, innit daibh

* Léigir aip a ghlúimh é i bhráonair aip ius é, ms.

é nō tābhair mo bunaō cíneoil o'fearlaibh uairle no anuairle an domhain dham."

Socótais an mī go fada tríd an ríseal riu do cluinnim dó, agus gábhair tuilleadh ag troma-neamhle é agus neamhcair an mī ari an Macaoimh go bhfuiléannas, agus buanáit:—"Ní maic leom-ra éura dá iarrhaíocht riu oílím," ari sé, "agus go nuaiongnaíonn mo díctioláil maictearfa duit mara mac níleas go bhláth, agus ó do iarrhaír oílím é, inneofrad duit an mhead atá do dtísealaibh agam."

Téir iarrhomh an mī an tain riu i gceann na ríseal riu d'inniúim dó-rafán aonair do rísealbhamairi ariúd go nuaigse ro. Cró trácht, ari gcluinnim do Macaoimh an tolairi gian fios a aitair ná a mátarai do bheit aigse ón mīs acht mara riu, tigidh daetha éagrasaíla óe agus tairge ari níomhlaire agus veilbh maic ari óilioc-óveilbh, agus ríuall náic stángadair ailtíseana báig agus éagda éigse, agus níorí máic leir an mīs riu, go buanáit:—"A mīs agus óalta ionann," ari sé, "ná cumhacadh rínt oírt-rafán, óili do-bhéar-rafán cumhacadh mic mīos ná tigseapna duit an gceim marraigeado."

"A mīs agus éigseapna, ná habhair-ge riu," ari Macaoimh an tolairi, "óili tuingim-pe a tuingiro mo tuaetha agus lusgim fó ariú-riannachairibh nimhe agus náomh-tálinan náic oéan-rafán ná rásdaile, coislaod ná coinniúidh go bhláth no [go] gcuairtaitsearai an éigseapna ceathairr Ó Éigseabhláth Shléime gá a fumneadh, no go bfaigh air fios mo bunaíocht cíneoil agus m'atáirr Ó Éigseabhláth réile féin do-folairibh uairle no anuairle an domhain móilí," agus ír cuma do bhi ag a mhdó ag iarrhaír shláthair fuaileadh agus gáilim gairgseachairibh ari an mīs. Tug an mī riu dó, gáil leairg leir a tābhairt dá comhord-rafán do bhuinne, ari rion gairid oceairibh leir gairid ba hingill

infeadóma é i gceileasraibh goille agus i gairid, i líc agus i láinnéarach i gcuimhne.

Acht éeana, i ní hoinneadó i ngrádóibh i mbriúire agus i nio-
ghairgeadhán é i tuig an ní a éularó éadaí a éomhlainn,
a tipealaíomh trionna ag taobh aibis, aibis éis i iorúile
fóm eisír eadair ag earráid óró*, a mealgaoth cásáid i gcomh-
némfeadácht, a tiomáin iapí fín cead ag ceileabhríad ag
an níos ag an mórléaslaí a gabair a céad aige agus a
a oide aig a bhuime, ag bantúiat aig banoíláib na
cúinte acaí, aig luingír rocht aéttarbh aodháil-mórlír
aip an níos ag aip maitíb aip mórlí-saibhleibh Ómáraibh an
halla Óeilius agus i ní fhiára paleóagra fíor-
aigéenile tairbhláit a tairbhláit a tairbhláit ban a
banoíláit bláit-bhíl aigdeáca, uafal aigro-fhlait aig amneoir
aig-ban, aor cuiil, oifírthe aig ealaóan, aig Riodhre Óub
aigean iapla Cailíse an Sgúir leacáid.

Acht atá ní éeana, gabair Macaomh an Iolair a céad,
a fágáil iomáonair beathád a fláinte ag an níos agus
an Riodhre Óub, aig inéan iapla Cailíse an Sgúir
aig an teaghlach uile fígeo maca, mná aigeaná, a
do minne an laoró:

Géabád mo céad ag an níos;
Cuirfead le a tír mo éul,
Gion go bfeadáil éuair ní teag
Gá tipeab aip aip téanta óún.

* Aibis éis i iorúile fóm óró eisír eadair ag earráid óró, MS.

† no mélírtat, MS.

Ó tēaglāc cúnite an piúš

Oé! fáiniol iŋ tēanta* óún,

'S ó Óunaó an halla Óeiliſ

'S ón maciaró gan ceilſ 'n-a piún.

Óm oioe oilear ag oul

Feari piom tēagairſ i gcuir airm;

'N-a b̄iaſ ſeo-ſceibhinn gan

An Ríoríe Óubh mac Ríos Fhanc.

Ingean lajla Čaillige an Sgairi

An b̄iume piom éuir i b̄rár,

Ní biarð neac̄ gan fíor a rgéal,

Altrom† a géag mbail-ſeal mbán.

Mac mire von piúš i noé —

'O mac lúbaile férin níorí nári —

'S ní fheadar i noiu cá tréab

Óá b̄fuitim ó neamh go Lári.

Ó eiríſear ḡmhan juicneac̄ pián

So b̄fumneann rál fá [n-a] ólaoi,

Ní b̄ia ball daṁ-rá gan fíor

So b̄fagád ann fíor mo ſaoiL.

Coirſ-reſ ſiom, a b̄iume óiL ;

Ní tuimí marí fín do ním.

Dam̄ ciro ñaṁna b̄iósí nac̄ beag,

Héabád mo éead ag an piúš. Héabád.

* déunte, ms.

† altrom, 23 C 30; altromair, 24 P 9.

‡ coirſ, 24 P 9 and 23 C 30.

A haitéle na laoróe rím gáibair Macaoimh an Iolairí an cùlairí éumhaig rím an níos uinne ag tóir do theaghlach-léim ari an eacá rím fuaile ón níos agus tóir ari faijfrneadé na fuitce pór-glaige. Acht atá ní céanna, ari ndeanamh trileara marcairgeachta i bpríomhnaíre an níos ór ag lúcta an teaghlach i gcomhainfeacht, tiomnaír ceileabhras fa ór ag fachar uairí don níos agus tóir teaghlach ag do mór-mórí d'á oide agus tóir bhuime, ag léigír i gceann ailtíri agus é cairde an éamh-laoi.

Mari rím do go dtarla i ngleann uaidgneadé fógraí, agus a eacá, agus ní fian-boic fórlongphuilit do féin ag fadairí agus tóir teineadó tuisceamh-juaireadh agus a agairí ari an ngleann ag dúnaisgír ag allairí ag marbhair t'éan-uircí ari pleisge i, agus ní fuilteach na bpríomh ndeictebhreac uillte uairí, ag caitear a leor-údaotair feola ag fiosraíodh agus cooldair iairi dtáin ag éilimhír i moch-údeagair na marione moiche ari n-a máriac. Gáibair innioll ailtíri agus éacta ari féin ag léigír ari a agairí é ari feadó ag ari fiafhlaoiro an gcleanna go dtáinig deimheadó agus doirí an laoi agus júnne mari an gceáoná an oirise rím. Acht atá ní céanna, éilimhír ari n-a máriac agus do éonnairic moch marigeadé min-rgostac, ag tóir éairíteamhach éilimh agus feairíann faijfrneadé feairi-lisóníair agus féacáin d'á dtus agus a éonairí do éonnairic marcaid éinigé ijm moch gáe níos uilleadé agus oiliúint 'n-a coinne agus 'n-a coinróil agus amharca fuaile annrín é, eaodón, ingean éisneach éamh-álunn ag falaibhlaig uaine fúitce.

Beanntuisgír an ingean do bpríomhlaibh milpe miscairí ari fliedaghlaig Macaoimh an Iolairí an beannacád

o'fhiuchibh áitíseana ḡ do éadaínearf comháirbh ḡ riarrjumáistír
rgéala iarainm von inísean ḡ fíor a hanma ḡ a cíni.

“Ó'n bhrálaibhiaig uamhe ḡo hainmhitícheal me,” ari ri,
“óili ír inísean na Falabhríac Uainne goiurteal me óiom
atáim ag teiteamh i ré tamall rionn an bhréarí ag a
bhuilim ḡ gnáthairgim tol ari faoramh ḡ ari éomairice
oadaíneadó uafaral go nuaigde ro, ḡ ní deaíntaod comháirice
óimh ari fóir, ḡ do éuala gúrlab é Cíng Ailtúirí mac
Lubhair níos Amhríoiri íi ír lionmhaile laocheiní ḡ iŋt calma
cúrlab ḡ ír tráime éalairteisge teaghlach iŋt doimhín go
huiilrde, ḡ doibh' ait [lion] a tol ari a faoramh ḡ ari a
éomairice o'fíor an ríochreád leis mo éorpnáin no mo
éadaína, ḡ iarrláim o'atéanáistír, a márcairg ún, a huict
t'sairle ḡ t'fóliniúcheadta rgéala o'mhírín daimh ó do
mhuirearf mo rgéala féin tuit.”

“Inísean,” ari Macaoimh an Iolairi, “gúrlab marcaíac vo
mhuintíri Cíng Ailtúirí me, ḡ gúrlab le gnóthairí atáim
ag imteacáit ari fudh an doimhín.”

“Mairgeadó,” ari an inísean, “iarrláim-re o'airgír ḡ
o'atéanáistír oilit-ra filleadó leam féin i gceann Riois an
Uomáin ḡ cuiromhád leis mé féin do éorpnáin ḡ mo
éomairice vo gábhail vo láinn o'fíeádamh an mbiaómír
aige anocéit, óili ír eagdail leam-ra bhlairéit ari rílise no ari
bealaic oíim.”

“Ní huiliúra daimh rín,” ari Macaoimh an Iolairi, “óili ír
é inidiú an tréar lá ó do fágáil Dúnadó an Halla
Dénig ḡ atáim rá thíum marcaíúcheadta ó rín a leit.”

“Béarlaibh m'eacá-ra rinn ari aon lé an uairi cuiromh
teal t'eaic féin,” ari an inísean, “óili atá ri deaigh-
fúlairíng deag-uaolairg ḡ i n-a muihíúchead comh maic ḡ vo

óéana rí na huitle aitíochíora óúinn ijm mball nac
bharó eolur agairn réin ann."

Faoimhí Macaomh an Iolairi an ní jm, acht géri Leabhs
Leir é, agus feadó do juis & láiríreacht uá eac réin do
bádair i gcomhaimsearacht ari aon, agur an tan ro
cuipeach i do éuadair ari aon ari an bpralabhlais uaine,
agus ní haitírtear a n-imreachtá go lángasair eataí
Camalóroe, agus tuislingid ari an bfaictce mair a bhuair-
do ari an ri, agus beannacair an ingean uó, agus cuipir i fém
ari a fáorainm agus a comairice.

Fiafhiúisír an ri aóbari a himeasla von inéim.
Innrír an ingean uó aírial aothúblamairi róimhainn, agus
gabair an ri do Láimh a coinní ari feapairí an domhain
uite. Agur if móide do gáib an ri jin do Láimh, .i. an
uairí táinig an ríosgran jin do Látairi, ní raibh cnámh go
meara n-óiríolais óe ó a bonn go a bátaír nári lion uá
reipe agus uá ríor-éigí.

Fiafhiúisír an ri thír fáinail & fíb, agus inmrír uó gurab
muireachio-árríraíteac agus gairgeadaíe gnuim-éacíteac é, agus
gurab ari éigim do juis ré i fém leir ó éuir, agus uá
bhlíss jin tapila fuat aice aip, agus nári fíead an fuat
jin do claochlóó muamh, agus nári raibh ijm gcuimíortaródeac
ní ná ríofláit do faoilpeach rí óa hanacal ná óa
himredegíal nac deacair rí ríéal éigim uá fíeadain agus
nári bhuairi é go nuige jin, "agus fóir if do ériéiríb an
fíri jin agus a raibar .i. feadán guth-úinn gulan-áilisí
bhoír aige agus uairí fíeimneair é fíri gontá agus
n-íosónair agus laoirí ari n-a leadhír ari agus cuílairí ari
n-a gcuimí-éigíair do éuippeach i n-a dcoimíreim fuair

7 ríóli-cóodalta je cloigteacht an cheoil tríche rím, agus
n̄ ón gceol rím goißeárl Ríonie an Chúil ve."

Croí tríacht beirn agus an inéan don túnaithe, agus
iompar a cheaslae go huiile ari thíosairib an túnaithe ó
a bhean go a bhean 7 ealaír an inéan i gceomra Óamhsean
Óiliúin baoi i bhfíor-uactarí na círeite 7 taobh sláir 7
géineann air, 7 lóchrann lomneachra lárachair ari lárach
ari lár an gceomra agus céad iarráis mu-éalma im an
Ríonie Óub mac Ríos Fhianc iarráis 7 amháis air gacach taobh
don doiriur agus Siopi Íallbaird agus céad iarráis ari
fhlisim-thóriur an túnaithe agus céad iarráis eile im
Mhacaomh an Iolair i gceannas n̄a n-eac ag comháid na
fálachaí aitheann, 7 mór-cheaslae an ríos ag fairsing 7 ag
fóideomháid taobh rím uile, 7 an chí fóm ari bhean 7
círeite ag comháid taobh 7 ag riabhl eríri lucht an
comháida rím o'eachla go scórdeolairí no go n-im-
eoíeadh amaoile ari bict oifigia fán scórdeoidh rím do
glacadarai do lámh.

Ari piont tarbhaideóna oróche don airmí, táinig Ríonie
an Chúil ari an bhfaictéé 7 marí do comháirc an éacairí
cheann-áirí cípláidí ari 7 an bharráidh beann-corrí Íalláit-
óideannairí ari lárach do foillirib don taobh iarráis uile oo
airí an go phairise comháid marí ari an inéan, 7 tuig an
geadán glan-airígo baoi aige amach 7 do dháib ag fóm
go fómharóidh ríteamhail 7 je cloigteacht an chúil rím don
mheádoo do bhi ó Íallais 7 ó túnairí na caochairí amach do
chaintearair i n-a utóigéim ríuan 7 ríóli-cóodalta 7 do-ní
an gceadair je lucht comháida an doiriur 7 je gacach ríeim
ari cheana ó rím ríuair go nuige an gceomra uaactarí ari
n-a phairise ari chí agus an inéan 7 gáel oiliúis rím, cuijur

i n-a ḡtɔiṛcēim ḡuain iao ṭarj an ḡcēaona, ionnur ḡuir
 ēuir a ḍá lám̄ go ciuit ɏ go hárgeac i ḡtimēeall na
 hingine ɏ tógbair ḍír a uir ɏ ḍír a ḡprio-ḡualainn i ɏ m̄
 ḡeajmād̄ com̄mūrōe leir no go ḡáinid̄ faiṛneac̄ na
 faiṭče ḡó-ḡlair ḡeajr-uaine ēuige ɏ leiḡir go lári ɏ
 go lán-talmaim i ɏ níorj močuīgeac̄ aon ní ḍe ḡin, ɏ
 cuajtuiṣir an baile iap̄ ḡin no go ńfuairi an ḡtábla ɏ
 reinnir an feaudán ḍo ḡmacaoim̄ an 1olairi ḡzur ḍá
 com̄lúad̄aip̄ cuiaid̄ ḡzur cuijur i n-a ḡcoorlaod̄ ṭarj an
 ḡcēaona iao ɏ ḡoroir an ḡalabhras̄ uaine uat̄a.

Muṛglair an inȝean iap̄ ḡin ḡzur ḡpáilir Rivoire
 an Ċiul uirje, mað̄ ocl̄ ṭarj lē é, vol̄ ḡori muin na
 ḡalabhras̄ uaine ɏ ní haic̄herteap̄ a n-im̄teac̄ta ḡr̄
 ḡi aon nō go ḡángad̄aip̄ Dún Ċaijjige Dúib̄ a. baile
 bunaró ɏ cúnit̄ com̄mūrōe Rivoire an Ċiul ɏ ní ḍo
 leannm̄o go ḡóill.

Ciò ḡpáet̄ ḡi muṛglair ḍo ḡmacaoim̄ an 1olairi tuis
 lám̄ ḡi a ḡnúir ɏ ḡi a ḡlan-əṄaró ɏ ḡuairi an lám̄ go n-a
 lán ḡoill̄re aige ɏ ḡeajc̄air i n-a ḡtimēeall ɏ ní ńfuairi
 an ḡalabhras̄ uaine aige, ɏ ḡuairi a com̄lúad̄aip̄ cuiaid̄
 ɏ caic̄-m̄ileac̄ i n-a ḡtɔiṛcēim ḡuam̄ ɏ ḡioj̄-ċooralta ɏ
 ḡmuainir aonurin go ḡuaḡaip̄ aon ḡmacaoim̄ muá uat̄a ṭarj
 aon ḡi ḡfálabhras̄ uaine ḡzur ní ḡairbe ó ḡoij̄ ná
 faiṭče ḡur an ḡoij̄ uac̄tariaip̄ ńbaor ḡi an ḡeom̄ia i n-a
 ḡairbe an inȝean aon ḡuine naé ńfuairi i n-a ḡcoorlaod̄,
 ɏ muṛglair uile iao.

Tuit̄iñ lionnoub̄ ɏ mi-aiȝneac̄ ṭóri ḡi an ḡiś ḡpáid̄
 ḡin ḡead̄ cáič go n'oubaip̄ ḡmacaoim̄ an 1olairi, “A ḡiś
 ɏ a ḡiȝeajma, ná bioō mi-m̄eanma ná ḡrioč-ṁeijneac̄
 op̄t-ṛa um ḍála na hingine úo, óiři tumgim-ṛe a

ostumisio mo éuačta naé ńfuił o éuigabáil ńjéine zo
a fmineadó iac ná mre má oileán naé iapípav no zo
břagád rjéala na hingime úo éuigao-ja vo jnóirí."

"Oá neaŋmaiři ſin," aři an jí, "beip neařit r̄luas̄
7 ročaróe leat vā hiapíparó."

"Ni ńéaj," aři Macaoři an 1olaiř, "ačt mé ſém im
uačao 7 im aonapían, 7 vā uti Leam, ip lójí ūuit-ře é, 7
muna utí, ačt m'řágbařl ař a loř, řéařaró tura neařit
r̄luas̄ 7 ročaróe vo éuip vā hiapíparó o ſin amacé."

"Maiřeado," aři an jí, "břapam̄lunisim-ře ſujiař taji
muři 7 tari móři-řeapípige támig an mžean úo éuigam̄ 7
řeapí a tójiařeac̄ta 'n-a vīaró, ſujiař uime ſin molař
úuit-ře an cuřiac ńuača bořo-čobřaró atá ařam-ja vo
ńjelit leat neoče vo éuip mžean Rioř Číje řa Čuinn mapí
řéao ſomeam̄al ſuřiře éuigam̄ 7 ip vā ńuačař aři
řuróe ūuit ann, vā n-iařiřiři aři řeapítař ńé 7 an
éuipiař, ſiř b'ě ball i n-a mbiařo vo éjuall no vo
řnóčaróe vo ńjelit ann, go mbéapíparó řé ann ſin
čú ſan ařipiař ſan rompiall na ſan ařip-řeapíus̄ař
n-eoluiř aři bře, 7 ip vā ńuačař řór ſujiař com-
óčap řeolap řé aři muři 7 mřiřeapí le ſaoit 7 i n-a
hařaró."

"Atá řleapř ŭjiařiřeac̄ta ařge 7 an uaiř řnířfeapř
tú é, buaiř an řleapř aři ařapí ſi ba leapí vo ūine
ořeapítař an talman é go ńfille tú ſém éuige aříř."

"Beip ńuař 7 beannac̄tam, a jíř 7 a čiřeapína," aři
Macaoři an 1olaiř, "aři an ařbař ſujiař é ſin congnam̄
lořigapířeac̄ta ip mó vo bři 'n-a mařtanap ořim, 7 ip
ńuačař atáim ařoiř, ſiř ſi ńfuaři aři ūine ſuřiř
congnam̄ lořigapířeac̄ta ip řeapí ſi é."

5luairif Macaom an Iolairi go haitsealpí iarí rím 7
 tiomnair cead 7 ceileabhríad von nísh 7 von Ríomhe Óná
 7 o'ingim Iarla Caireighe an Bgsuir 7 von teaghlac uile ó
 rím amach, 7 5luairif go ciúin air an éanam 7 an éalaír 7
 cuijir a cuijair ari tuiri 7 ari mór-faillpíse agur ruitóir
 agur iarríair ari feartairibh. Óe agur ari bhuadairibh an
 cuijairibh níl thíreacé do déanam óó gur an áit i n-a
 riainne 5ngéan na Falabhríad. Náimé agur ní haitsealpí
 a imteacáta ná a eacúra iarí rím go ceann cínd Lá
 noéad, agur i gceann ná rí agur na haimhríse rím
 neapairif Macaom an Iolairi go 5lúinn agur go 5lan-
 gaodairíac 7 gceacáil-áiltír na haitsealpíse iongantairise
 uairí gád níríeadc no go bhraca ionfhamail oiléim 7 bhras
 uairí 7 téirí ari a amair go haitsealpí, agur ari n-a
 riostair téirí ipteacé ann 7 buairír an cuijair oá fíleití
 óraoirídeacáta gur fáid fa óall-ctiac é, 7 téirí féin ruair
 i n-árho an oiléim, 7 ruairí fé buinne cloch-bláit ceacáir-
 uilleannacáit cairléim 7 mullaír na caillipíse rím éuair 7
 aon doijir i n-a cseipt-meathón, 7 oíriothair Macaom an
 Iolairi amach ó bhu an éairléim, 7 cuijir i n-a cseiptíb
 meataír júnph-luairíe é féim agur i n-a riomáin riost-riearáca
 agur 5ngír o'uplánnairibh a fíleisge 7 do érlannairibh a
 éliadairíse, 7 do éiliúsh do baoiúch-léim éadairíom eadair-
 bhuairíac no gur éuairíling ari an doijir árho rím 7 téirí
 von daíla léim ari uilláir an éairléim, 7 iú ainníairí ruairí
 5ngéan áluinn órl-folctacé ann 7 i caomh-érluacé ceann-
 áluinn oíro-5seal neapairígnairíe oíreacé-5olairí ruairíos
 ruillbri 5o-5grádóac 'n-a huaídaó 7 'n-a haonair iptísh 7
 ruitóir féim i n-a roéairí 7 i n-a farríair 7 5aibhlair ag

řwirę 7 ag řibiongrą ma, 7 ag řiaſliatę 7 ag ſočtam
rgéal vi.

Frieaglariar an ingean é go ro-điláúdach 7 inuiri ari túr
vó gurab i fénim Niamh Činn-þionn, ingean Rioğ na
hInisia, 7 nac̄ jaiše mae nioð no joi-čißealma iñin
gurawinne go comlán nac̄ jaiše ná hiajjaró ari a
haċċair 7 go utugħad ेaplað toċċajice uile ojja, “7 go
utugħadari tħuñi fomőjuð fuinuñniðe fíori-điláunna Leo
mē,” ari ji, “o’ auiħħedeo in m’ aċċari 7 mo māċċari 7 na hIniosa
uile, 7 atáim aca le bliexxam għan vñi unctiona u’fai-
ri fjużuri jie p’iñi għixi inxi; agħix ari mo ċaħbarit Leo
voni vñi-ja 7 oħi biex il-ekoll u kieni kieni
teagħid il-ekoll 7 oħi biex il-ekoll 7 oħi biex il-ekoll
eatojja ummarr-ja vix fior cia haca ag a mbejn mäj-
inħaoui do bixxat, 7 oo ċomplimenta ari jie ċeile go toll-
bojib tħixxewna aċċi tħixxewna aħ-żon-ġalat 7 go fjaċ-ċoda fegħ-
raġġid 7 go għileġġi għalli għixxewna aċ-
ħan fior tħalli ná time ari ċeċċatari 7 oħi biex aċċi a
Leħo 7 ag Leħoviex aċċi. Tħixi l-ak 7 teorja horóċe 7 oħi bi
ari an ojruu għad 7 iñi għad ceangħal għaoxi ná räjite ag-
ceċċatari 7 oħi biex il-ekoll jie p’iñi ari ġiex 7 aħ-
veajż-piċċaq idha.

“Oo bi mirre ná bixxieemm mäj-ji,” ari ji, “L-ak
oo l-ix-żgħixie agħix do l-onnax aċċi i jiu āt go ħażi bixxot
fém a ċeile ‘n-a tħuñi, 7 oo īmu aktar međi ari ġiex
jaiše maiċ ħamr fém an-ni, dikk ná mäj-ja
għad-żon-ġal 7 oħi biex għall-kien 7 ċaċċa għixxewna a-

“Oo it-ċeər 7 oo ħażżeżeer go vioċċja imma fuixxiea ari
mo bixxieemm fém f-xu 7 oo f-kaomix fad 7 oo ġaġid 7
7 oo ġaħbar cunji 7 jaċċa għixxew 7 ċaġda 7 aei-żżejjili ojja im-

comall na híreite do-bhéarlainn eacuilla a do iadairdo-
aír iin daibh, aír eadó aonúbairt-ja mu: 'Ór líb fém
míre do bhuabhadh aír feilb óilis, cuimhne seafra aír
meairt a oírláib gáin leisge liom fém no go bráistéaroi mo
macarainnla-ja aír óeileb aír óéanamh, aír éagsoradh aír innioll,
aír uairle aír aéilrónaíte do óir báin eile,
ionannur go mbia bean ag gáidh feair agusib óinn ó iin
amach,' aír go mbeinn fém iéirí lio ó iin rúar, agus go
gcomhcheadair a ngeal aír a bpráirt iairi iin.

"Aonúbhláin aír-ja, gáil ó oilig óóib iin do óéanamh, go
nuéanraoir é aír naé gcaillfeadair a ngealra go nuige
iin, ó naé laithe oul nioib agam-ja, aír atáid fhuairin
mbliaodam iin atáid aca ag rúri aír iarráid na gceiríe
agus na gcmheadáid i n-a otiméioll t'fíor an bhusig-
raoir mo fáinail-ja gáin ionaricaró gáin eafáid iin ní
bhuairiadaí ó iin ale aír ní beag leam-ja a luap do-
chéabharo iad iin, aír b' é riubhal do-níod iin ló tigio
anufo gáidh n-oiríóche."

"Gá hanmanna goiplitheair do na feairiáib iin," aír
Mac aodamh an 1olairi, "agus carde na haimhne gairidí aír
aír tréighe iad?"

"Briais, Briais agus Briassan a n-anmanna," aír an
inéan, "aír clann do Séairb mac Órlairi ó inleib Mairi
otóiliúin iad; agus luirghseirílre caca atá aca go
rlabhairdáib ríte-líse ne ráirí-áiríann agus go n-uall-
meallaib imreallíja iairíann aír na rlabhairdáib iin go
otealgearaoidir clúidh ié gaoit no rionnadh i n-aighair
riota le gáidh aon fáobháir ná bhusil oifia, aír iad iin
aílm aír aír tréighe iad, aír cuairde calma cumhraí
cnáimh-áiríann iad; aír gáil leisge linne t'fuiján-ja agus

τέμπτισεαρ το θειτ αγαμη, η μό-ματ λινη γαν ταδ
την το θηιειτ οιτ αγαμη ανοετ, γιό β' ε τύ ω' πολαις
υαιρλε πο ανυαιρλε αη τομαιη μότην."

"Γιό β' ε μέ," αη ειρεαη, "ηι σύγεαθ* αη ball-ρα πο
το θφαισεαη αη τηιηήτην."

"Ηι τον θεοιν-ρε νο-νι τύ την," αη τηρε.

1 Γειονη τηιηλ ταιη την το θονιαθαρ αη τηιηήτη ατάδε
την θιεα γάη αη τοιη γ τηηι φιαιραθαρι Μασαοη αη
τολαιη φιομρα ιπτισ, το θαοη α ηγεαη γηέ θηάνηα γάλιε
γ τοιηθραιητεαθαιη ταο γ το αλταιγεαθαρι μηη πα θειη
αεινεαηρά αη οιρεαη την ω' ποληιηας το θηηι θιεα το
θηηι α γαιρέηη.

"Γιό γαιηθηη γιθ-ρε, α τηιηήτη τηέαη-θαθλας, ποιη αη
θφοληιας την, ηι θριαιραθαιη αηιαη φοληιας θηηι φηιέη
θιη αγ α θοργαιητ θηηι ε τοιη θο Θια," αη Μασαοη
αη τολαιη. Μαι το θηαλαθαρι πα θαθλιγ την, ι. φηεαθηα
εαραονταιη αη πιοηιε θιη αθηιλέαιγ τηηι οηηια, το θηαθαρι
θηηι ι πιοηιγ αη-αιηη γ α η-ιολθραιηι γ το ταιηη
Μασαοη αη τολαιη θοηηιας αοιηθηη οηηια.

"Ηι θιυθηηη," αη τηαο, "θιη, γιό ηι-ρα θια πά ηο το
θειηηη, το θειτ αη γεοηγηαη φηη αγ α θειη, αγηη αη
ηιέαη ατάμαοηη αηοιη θιαιη αη γεοηγηαη φηη αγαμη,"
αη Σιωηη πας Σαιηη.

"Μαιρεαθ," αη Μασαοη αη τολαιη, "ευηηη φηη
Διηισηη ηειηη γ παοη-θαληη το θοργ θηηι η-αιηηηη γ
θηηι η-ιοηαιηας οηηι φηη, γ ιη ευηηη το θαοη θά ηάθα
γ ποέταιη α θλαιθηαη θλαιη-θεαηη θοιη-θιηηας αγηη
ιοηηηαιγηη αη θεαθηαιη τηηι α θειη γ πο θαθραι αγ ιηηηη
α θθλεαη ηθοιη γ ηθαιηθηη αη α θειη γηηη πιο θλαιη

* φηιεαθ, ms.

ná time ari c ea c t a i ð i o b g o n e o i ð g o n e i p e a ð a n l a o i , g o m a i n a c h r a c a n a j i n a b a t l a i s b a o ð a l a c a a g c o r g a i r t n a f e o l a v o c a u m a g u i p e i l j i o g a b g r a d c o m - f o r a ð c o m p i a c g o m a r o i n .

A c t a t á n i c e a n a , n i o j i c a l i p r o e a m a i l c a p t a n n a c é e n - t i g e a r n a b e a g - b u r o n e j i n j é c é i l e g o m a r o i n , g o n i o j i c o m c h i o m l e i g i l i a d , ð i l i j i o c u i p r e a d n a f o m ó r i a i s l o r a i c e g o b r a o n a b a l r a i m i n - a g c n e a ð a i b g o n - a g c p i e a c t - a i b g u i b a h ð g r a n i a d , g o b a d a p i a c n e a ð a f e i n g a n l e i g e a r g a n l e a g u g a ð a p i M a c a o m a n l o l a i j i ; g o n i o j i v o c o o l a ð n a v o c o m p a n a d v o j o n p r a o a p i l e i t a n o i c e a p i n - a m á r i a c g o g a b g r a d a n c o m l a n n c e a o n a v o l a i m . A g u j b a c n e a ð a c e p i e a c t a c e p i o - l i n n t e a c p r a o c t o a c p u l e a c f o b a r t a c g a l a c g u n i p - ð e a l i s g u o r o b é i m n e a c a g g m é l a l l a t a a i m a p i n a j t a c e a g c o m l a n n a p i g a c l e i t .

A c t a t á n i c e a n a , b a n a j i a p i a g c l e a g r a i b g o i l e g o i r g i ð g o i r g i ð a p i a g o ð a c o m p i a c a p i a n o i r u g a ð a o i l g i n g e g o g a g a o l e o n a ð a p i c e a c t a i ð i o b g r i g i n j é j i n n o g u i g r a i g c e a ð a g o m o j i n a f o m ó r i a i s t r i o j i n g o n o u b a i j t g u i n g m a c g a i r b : — “ a b r a i t j i e i o n i a m e , ” a p i j é , “ v o b a n n a m l i b - j e a l e i t e r o e v o m i c e a c t o p a i b g o n u i g e j o , g o n a m o i m a d g l u a g n o g o c a r o e v o c e i g e a b a ð a ð o u i n n j i l a n l a i o u i v o c l a o i p i m i r i a d , g o n a c b u a ò m a o r o a p i a o n m a c a o m ò g a m u l c a e , g o ñ a ð i b r u i g t a m l u g a ð c o m m o j i g o , g o n u a t a r o b u j i l a i m a g o m a o a i g r o b u j i m b u n l e a ð a a p i a n j u o i p e ò g o g o u g a r o

aimreapri ná ńuji rumpéapi t'ullusgád ó níb ó naé ńfuis
ńuji n-ačarpiac réim t'freadómanntacáib agairb."

Ció trácht, aipi n-igabáil na gairearríseacáta rín do na
tríéin-féaraiib, iio ńabhrad ríct-ńléar raoisíteacé rapt-
lúctíarí ná n-apímaiib forí an Macaoim. Aduibairt
Macaoim an 1olairí ainnírin:—"Ó naé ńfuis feapí mo
laoráid ná mo comholtá réim ó Túnaid an hAlla
Óeipig a leitc agam iip oiríceap t'bam cumháisgád aip an
gcleap noidisgíairípeacé do júnne an Ríoríe Túb óbam fa
comhne an éigeantair;" ḡ leir rín bogair ḡ bealtraig,.
carair ḡ cíuaidó-éliotair an clárdeam clair-leatán
colg-óímeacé do ńbí aige ḡ do-ní raoibhí-éleap i n-a
tmícheall ne. Agair do ńbaor do lúar na himreagla
tus aipí réim nári ńéair óróib-jean aon comáin go méad
n-oírlairig óe ó a ńbonn go a ńbaileig ḡ ńbaor do ólúr ḡ
do óréine an iombhuaité tus aipí a apímaiib guri com-
lúat do ńbeanaid a clárdeam réim ḡ a ńbuille óróib-
jean ḡ an ńbuille do-ńbeireadó gacé feapí aca-pan comhge.

Adt atá ní ceana, níorí rísuní doon raoibhí-éleap rín
go nuaíma cumaíce comáin-ńealpícta ḡ doin ńgalaini ḡ
áigéadá fogairte feol-řgaolte doon t'púrí tríéan-
baileacé rín agair beanaír a ńtjú cinn óib, ḡ teilzír i
ńfriadónaire Néimhe Cinn-řfinne iad ag comhaorídeam an
ńfriadónaire rín. Aduibairt Niám naé neaíma feapí a dofta iná
a aimriple aipíam gníomh ba cuoríoma iná an gníomh rín
do júnne Macaoim an 1olairí. ńfriadónaire rín, ní neaí-řlán
táinig ré réim ón ńfriadónaire rín ḡ ón mórí-éomhíac, óili ba
hiondá cneadá doiníne do-leitair agair cíneacáta cneap-
ńealpícta cíadair-fórláisíte aipí ó ńcaorígam na ńtchéim-
níleadó rín noé do ńcaorígam na ńtchéimníleadó rín

υταιριθ ἀγυρ ι υτάμηνέαλλαιθ λάιρ αν γείμ θάναρι α
κνεαόδα ἀγυρ α κηέαcta ας γιλεάθ η ας τιβεαληραι
ρολα αρι γαέ λειτ θε. Τις αν μηγεαν κηιγε ιαρι γιη η
κηιμηρ μεανμα η τόμι-πιειρνεαδ ανη πε λαοιύεαδ ἀγυρ
πε κοιμολαθ να ηγησιον θο μηνε η τις α λόμι-θαοταιη
νιγε κηιγε γυρι φάρι ληιριθ γη βοηηραθ τόμι ανη γυρι
ειηγ 'η-α θιιθε, ἀγυρ μηγ λέ αρι λεαβαιθ οτηιαρ ε γο
πουθαιτ φηιρ:—

“Α πλασαοιη οις απιλέαιγ, ο ταοι ανοιρ γαη ιαμαη
να μηεαγλα οιτ φειη μηά ομη-ρα, μηηη ληιηαρ θο
κηιηι η φιορ θ'αμμα θαη-ρα η νιοζηιαι γαέ γιεοιη θα
ληιηι άγαο ο γηη αμαέ,” αρι αη μηγεαν.

“Ατάηη-ρε κνεαόδας ηιέαctαc,” αρι γέ, “η ηι λαη
γιεαλαιύεαctα θαη θο φοιη η θέαntαι mo λειγεαη η
mo λεαρυγαθ λεατ-ρα, η, πάρα γιληη μέ θο-γθαθαιη-ρε
mo γιεαλα ἀγυρ μηηα λα λεαθ αctη παηιθ, ηι ληιηι
φερόη άγαο-ρα ηαη ασ αηη θηηη ειλε αρι mo γιεαλαιθ
θο ληιηηηη μηιλάτα ἀγυρ θο φηηιθεαηη αη λεατα, η
θο μηηεαθαι αη λαοιηη μηηιθ ηο φιορ εατοηηα φειη
αηαοη:—

Ιηηηη* γιεαλα, α πλασαοιη,
Α οις αλτ-έαοιη γαη ιαθαι;
Ανοιρ ο ταοι γαη ομηη
Κα θοηηη θηηη, κα† θηηηγαη.

Ο ταοιη-ρε θο κνεαόδας ηιέαctαc,
Λεατ-ρα θέαntαι‡ mo λειγεαη,
Ιη ηα ηηηηη μέ θηη οτηιαρ
Mo γιεαλ οιτ-ρα§ ηι θειλεαθ.

* Ιηηηη θηηηη, 24 P 9.

‡ θέαntαι λιθη, 23 C 30.

† ηο κα, 24 P 9.

§ θηηηη, 23 C 30,

Óá þragðaroi leat-þa an luhrað
 Óo bíoð* að ionnlað na mboðað,
 Niðri þ'fealpi leaða na cjuinne
 Agðað uile 'ná a fliomðað.

Ari ðjúðað t'einið, a mðean,
 Fóli-þe m'innæðði iñ m'oðan,
 Óo balruium† na mboðað mælb-þa
 Óam-þa iñ vðeantari þjocðan.

Óá mað leam o'éir ðo leigðir
 Tú fém, a vðeisfíli óðearic-ðuði,
 Óo vðeanaðinu uilje víféall,
 An luhrað lít-ðeal§ ðo leanfamn.

Lutðim fóm aðm aibð gálgðið
 Óo luhrað t'aigðiþi fám luhjað,
 Ðo mað leat-þa iðri mo leigðear
 Mé tari gáð vðeisfíeapi þa cjuinne.

Éigðir niamð ðo hætlam
 Iñ gábðaði le 'gá hiajþiaið
 An luhrað ðo bý i n-haigðneaf
 Ðo þruaip-þe i fa ótamlagi.

þjocðan íce gán fuiljeað —
 Fa buiðeað bean a vðeanta —
 Óo-ni niamð o'ioç a gálaip||
 Leif gúli cæbair a cjuéaðta.

* ðo bý, 24 P 9.   † minnið, 23 C 30, minniðnið, 24 P 9.
 ‡ balram, 23 C 30.   § 23 C 30; liggil, 24 P 9.
 || 23 C 30; vðeæð geal, 24 P 9.

Ο ταοι-τε γο ρυθαέ τλεανται
 Ταρι αν φεαδαιη αρι αρι ειπηρ,
 Όο ργέαλα όυμη, α δειχφηρ,
 Αρι ςηλάστε'εινις ιπηρ. Ιπηρ.

Α λαΐτε να λαοιόε γιν γαβαιρ αν ιηγεαν αγ φιαφιατζε
 ήγεαλ νο Μασαομ αν λολαιη γι ιπηριη νι γαέ ήγεαλα
 να παισε αιγε αγυρ αδόναιρ α τευμαιρ ταρι πυηρι γι ταρι πόρι-
 φαιηηζε νον ουλ γιν. Κεαγλαριο ειηρι γι πάτα ηλεαν-
 ναρα με εέιλε ανηριη αρι θεαγάν φιασηαιρε.

Ιπηριο αν ιηγεαν ού-ται γο γευαλαιό φειη ιομηάσ
 τόχαιμε* αγυρ τυαραρθβάλα Ριοηιε αν Σινι. ι. φοηόηηι
 Σαιηηζε Όυιθε αγ ελοιη Σαιηθη μης Όολαιη αγυρ γυη
 θ'ειοη-έαρια γι γέαρι-έομπρανας θόιθη φειη ε αγυρ ηάρι
 θ'υμηηα α έλαοι ι ιγαιηγεαό αρι θιτη ηά ι ιγλιοηαρ να
 ηέαση ηά ι ιριδαιηζεαέτη αρι θιτη. “Μαιηεαό,” αρι Μασαομ
 αν λολαιη, “γιό θ'έ ηιωτη ι η-α θηηιη γέ, ηι φειηηιη λεαμ-
 ρα πόριαν κομηιηότε νο θέαναμη νο γο θηαιηζεαήι ε
 φειη γι ιηγεαν να Φαλαβριαέ Ηαιηε.”

Δέτ αον ηι ιέανα αρι λειγεαν α γιγίηε γι αρι γευηι α
 ηιειητηηζε γι ηειηηε α ιηεαό γι α έηέαέτη νε θό, γλυαιηηη
 φειη γι ιηγεαν Ριοζ να ήηηνια γι ειηηηο ιοιηηη γέαση να
 θηηηόηαέ ιηηη γευηιας γι αν θεαγάν νο ηαιηι νον θα-
 ρυηι ιιε ηαοι αγ ηα φοηόηιας αγυρ τυγραο αγαρό αρι
 πυηηι γι αρι πόρι-φαιηηζε γι ιηηηαιρ Μασαομ αν λολαιη αρι
 φεαηταιη Όε γι αρι θηηδαιη αη ιηηαιης εολαρ νο θέαναμη
 θόιθη αρι αμηη Όηηαιη Σαιηηζε Όηηθε ι. ηαιη Ριοηιε αν
 Σινι γι γαέ ιατη ειη ι η[-αρ] ηαό ηαιη θόιθη ουλ. Δέτ
 γιό θ'έ ηιηηαλ φαιηηζε νο ηηηηεαηαη, ηι λαιηηηηεαηαη α

* τόχαιμε, ms.

n-imceac̄ta go b̄facad̄ai m̄ri t̄oijit* oiléim fárais ;
 gcom̄-fogur d̄oib̄ 7 do ḡabhar cuan agur calaob̄oijt ;
 n̄t̄riáct̄ ḡeal ḡainm̄rōe an oiléim r̄in 7 buailír an tr̄lat
 ḡeal v̄laois̄eac̄ta baoi aige foijt an ḡenjiaé suji fádaiß
 i n-ionfólaé i n-aice na mara é, agur ḡluairiò rompa
 iari r̄in go b̄fiariad̄ai an t-oiléan fioij-álum̄n fárais
 gob' feoirli feair 7 uigse d̄á b̄facad̄ai ariam̄, agur, ari
 m̄beit̄ ātaró fáda ag riubal an oiléim d̄oib̄, do éonn-
 ead̄ai c̄at̄aij̄ ceann-áiro cúplaod̄ac̄ 7 ior̄tao jioigða
 jio-páirgeac̄ 7 b̄liuisean bláit̄ beann-éorij̄ b̄uairó-úéan-
 m̄ac̄ uac̄aiß† 7 do t̄aillip̄gead̄ai d̄á h̄ionnraiḡe agur
 fuaierad̄ai halla bláit̄-beannaé b̄ieac- fuainneogd̄ac̄ 7
 jioigðan jioigð-leat̄an c̄aoim̄ c̄uij̄-feans̄ cneaj̄-álum̄n
 b̄ant̄a b̄anam̄ail b̄éal-éorij̄a b̄inn- b̄iuat̄iaé ac̄ cuir
 c̄óij̄eaij̄ aini 7 b̄ant̄iaéta bláit̄e baill-ḡeala b̄eil-
 b̄inne b̄iuat̄aij̄-c̄iuinne 'n-a h̄iup̄im̄ceall ac̄ uaim̄
 n-óili-úréar n-álum̄n n-iongantaé 7 gan aom̄feairi d̄á
 b̄faij̄e ná d̄á b̄fogic̄om̄eao, agur r̄teao d̄uib̄ uaiib̄-
 reac̄ daé-álum̄n b̄iuat̄ beann-éorij̄ b̄eil-íreal aiúb̄reac̄
 allata m̄et̄-leat̄an cluair- b̄eag ceann-áiro gob-éaoil
 cinn- b̄eag cor- lusat̄ c̄iuinne- fuaiblaé ailt-rieam̄aij̄ éa-
 nt̄iom̄ iongan- c̄iuinne r̄leam̄ain fuainneac̄ r̄liar-
 bláit̄ gnioim̄-áiro d̄aillgeam̄ail cor- lusat̄ c̄ior- óuib̄ ceaj̄-
 ballaé ari m̄ainf̄réairi d̄aéac̄ úeig-úéanm̄ac̄ ari r̄lior an
 jioigð-halla r̄in, 7 uigd̄am̄ óigða éagf̄am̄ail ioloaéac̄ i
 n-áliroe or a ciom̄, 7 d̄a farriánta foinnm̄rōe feróm̄-
 lárioij̄ ceann- c̄iuat̄o c̄ior- f̄aillring ceat̄aij̄-uilleannaé
 ari an r̄lior céadna láim̄ jiu r̄in.

* trajectum, 23 C 30.

† uac̄, ms.

Ácc éeana fáiltiúig an tuisceart riomha 7 go hálúidh
goimí an tnaoi 7 furiáilír uillipre lusine 1 n-a foéair 7 1
n-a farrfachd réin.

Seaircair Macaoim an 1olairi ari feadó an tíse 7 tuig
fhiádó a anna uon eac ari n-a faiersin uó 7 cuijur a
luigean uillipre 7 slacair an dha aonúbhíamairi 7 téid fóir-
fan eac 7 imíteigír amac ari fáilfheasac na fáitche fóir-
slaire 7 do b' 7gá maricairgeacét 7 uá min-féadcam 7
níori b'feara óó marí riu go b'feara 7eag-7urðean
fáilfheasac éinse fan riaon gac nuíreac 7 ríomh-laois
feairiamail ferðim-láirí 1 n-uríteorac na buiróne riu 7
guail-eijie feolmairg 7fiaðdaac an fárlaig ari gac aon aca.
Ba mactnuiged meannian 7 mórl-aigseanta leo aicne
an eic uib fán maricac anaitniú 7 gurab inneall
tjora 7 taðairi baorí fáil ag teacét uá n-ionuirais, 7
gabairt oisighair a gcleap ngoile 7 nídaligdó éuca fá
éinne an maricairg anaitniú 7 níori b'fearlumroe óóib, óiri
frojair Macaoim an 1olairi an t-eac 1 n-a gcoinne 7
1 n-a gcomháil, 7 níori gáb tláir ná time é gurí éuipr an
t-eac tjóta gurí fáoláead 7 gurí fáilfheasac ó céile iad.
Togbaír Macaoim an 1olairi an láim leabhairi lán-
tarair ór uji 7 ór uactair a ájro-7ualann 7 buailír
buille fáilfheasac fioj-láirí 7urílann an gáor ríeo
fearmairi baorí aige ari an Ríoríle ríos-ájriaceta do báorí 1
n-a ceannróigt ari an gcurdeaceta 7 cuijur 1 loig a cinn
7 a ceann-mullairg go lári 7 go lán-talmain é 7 ríul
do éijis ari riu do ceangail go cnuaró cuiðiúidh é 7
cuijur cnuor a clairíomh agus ríct-leatríac a ríeite go

σαινγεαν το-γιγδαοίτε αἱρ, γαθαιο^{*} α παιντεαρι μαον
μαθόμα γ τόρι-τειτίμετ ἐυα αγ α φαιριν ριν. θειηη
Μασαομ αν λολαιη αν Ριοιη λειρ σεανγαίτε αἱρ αν
οιρουγάδ ριν 1 θριασόναιρε α μηνά αγυρ α θυρόνεας θαν-
τηιαέτα γ βανδάλα, γ τυμάλιηρ υπαλ φοραιδ γ φοτηιαίτε
υο θέαναμ υό φέιν γ αν τ-εας νυδ υο ζόλυγάδ αγυρ
υο θιατάδ αἱρ α μαιρέαρι φέιν.

θάραι ταρι ριν γο λαμ καιτίμε γ σοναλτα αἱρ γαέ
ταοιθ γαη εαοινεαρι σομπάριο νά άινεαρ ιομαγαλλία υο
θέαναμ με αριούε, νο γυρι λαθαιη φεαρι αν τιγέ 1 γεανν
να μέ γ τα θαιμηηιε γο πνυθαιητ:—“Α μιοηιε γ α μό-
χαιργεαδαιδ υό ναέ θρασαμαι γ νάρι έλεασταμαι γο
πνιγε ρο, ιρ ταιτ το-γέαθέδ-ρα, υ υο ζυαιο αγαν
οιλαηη φέιν αγυρ νάρι ζυηη αον γαιργεαδας μομάντη ριν
γειντ ρο ρινη, γδαοιλεαδ υίνη υ 'νοιρ γ μέ φέιν γ αν
τ-οιλέαν ρο γ αν ζηιοέ γο λυιλρέ υο θειε αἱρ υο ζυμαρ
φέιν φεαρτα γ γο γκαιτφεαν φέιν σογηαμ υο λάμη γ
υο λαμη αἱρ υο ρον υ ρο αμαέ.”

“Οά μαό θειηηι λεαμ-ρα ριν,” αἱρ Μασαομ αν λολαιη,
“υο γδαοιληηη υιοτ.”

“Συιηηη-ρε γηηηη γ έαργα αγυρ αιθέαρι 1 γεορι αγυρ 1
γλάνυγάδ οιηη γο γκοιηηεολλα μέ ρύο νυιη,” αἱρ αν
Ριοιη.

Σδαοιληρ Μασαομ αν λολαιη υε ταιρι ριν γ φιαφηιαίγιρ
α αιηη γ α φλοιηηεαδ υε. “Ριοιη μό-άηηιαέτα αγυρ
γαιργεαδας γηηη-έαέτας νάρι ελαοιθεαδ 1 γκοιηηηοι
εατα νά σομηιαο μέ αηηαμ γο πνιγε τυρα νομ φορηιαέ,
γ τυαριαρ γεαλλ ελύρο υ μόριαν τ' φεαριαθ αν θεατα αἱρ

* γαθαιο, ms.

† μόρι-τειτεαδ, ms.

neajit mo lámhe ḡ ari ēliuair mo clároim ḡ ari méadó mo buille, ḡ ní ón oiléan-ṛa hainmniúistéarí té, .. Siúilagáe an Oiléim Fárais goidlítéarí óiom, ḡ ó vo bí i scinneadh* ómit-ṛe mo cláoi leam éularó féin, biaid agad ari ron oo ḫairgíō ḡ t'iocta maicé oíom, ḡ béalaithe inéan Rioṁ na Siúile ñige an bean úo agam, ḡ ní ari neajit mo lámhe ḡ ari méadó mo buille tuigear leam i ḡ ní feargáe a haċċairi Cá hájto t'ájrois an domáin móirí i n-a ńfuiż rí féin ná an beagán bantriaċta úo i n-a fajlað, ḡ ní iao ron mo ḫréal-ṛa agad, ḡ ní maic leam ní éigui uot ḫréalaib-ṛe t'fagħáil anoir."

"Oo-ᬁéabairi beagán de ron," ari Macaomh an Iolair, ". . . Rivotie jid-ógs ḡ dawl-geaðaðac vo m'sintiżi Čing Ajtūiż imic ńħażżeiż mis Amherst t'mé," ari rē, "agur Niamh Činniżiż, inéan Rioṁ na hInnija an bean úo oo-ċi im ᬁoċairi noċ vo beanaid vo neajit mo lámhe ḡ vo ēseajit mo clároim vo ēliuiri foimójiaċ foimnirrōe ᬁoċi-ájiraċta . . . tju mis Ħairb imic Ɗolairi ó imliż Maria u-Torriġian ḡ ní é fáċ mo ēxjaix tari tuiji ḡ tari tóij-ᬁaijjige vo loriżairieaċt mná tuigadó ař cumentiċċe mo ēliuac ḡ mo ēiġeajha . . . Inéan na Falabhaċċ Naine, bean Rivotie an Ċiniż, ḡ ní feargáe t'mé vo ēseitje hájrois an beata Cá haċċ no inre no oiléan a ńtuġ rí a haġaró; giuvaen tuigear mo m'rio naċ ńfillekkinno go bjalat no go mbejjum an bean ron leam no bunaðar a ḫréil go Riġ an Domáin ḡ ní maic leam vo ēongħam-ṛa ḡ vo ēwruuż-ṛa t'fagħáil ēmige ron."

"Dari mo ēubair, ám," ari Siúilagáe an Oiléim, "[ní

* Accinneatham, 23 C 30.

hi ſin céad-uairi do rámhainſeað cumaice na mná ſin, ⁊ ní huiupra vuit-re a brieit tair aig d'áir no v'éigion."

"An eolaíte ſuighe oiliú?" ari Macaoim an Iolair.

"Ig eadó go vennin," ari Siuagáid an Oiléim, "óiliú* iŋ capia ⁊ iŋ compánaid óamh-ja Riodhie an Čiul, agus iŋ vennin leam naidhneadh ari cíl fgeáite ná cláromh muamh fudhile ná fáilgeadach atá ioncoimhlaic iur ari feabhar a fhaoihe ⁊ a ghliocairt, ⁊ ari ionad a ealaónaí nuaillbhe uifiladóideaccta ⁊ fíorúaidhseaccta ari cheana."

"Ní béalaird ſin uile gan fheácaim uaimh-re é," ari Macaoim an Iolair.

"Do-bhéajis-ja mo éongnáin ⁊ mo éuifiladóidh vuit," ari Siuagáid an Oiléim, "gíodh doilis óamh é, ⁊ ní hiomhá do bhfuil ó éuifiladóileas líréime do a fumeadh a fhamail, ⁊ iŋ feairi tuairiartail vó mille, óili iŋ é tuig an t-eac duibh úd atá agad-ja óamh, ⁊ ní hiomhá do bhfuil ó éuifiladóileas líréime cuimhí eac iŋ feairi má i fénim ⁊ an fálathairí uaine agus iŋ ari ionad a ealaónaí nuailladóideaccta iŋ mó iŋ uaimhán é, óili ní bhfuil ón míol móri tuairiudh gur an gcoillí-mhíoltóig gcaoil gcuimhí-féimeas liocéit i n-aig b'áil leir doil naidh vuitéir fí ann."

"Máigeas," ari Macaoim an Iolair, "amail tuig reifearan an t-eac duibh ſin agus an ga i ntuairiartail uairidh fénim vuit-re, do-bhéilim-je uaimh fénim vuit anois iad, ⁊ ní hé ſin amháin acht gac ní biaig agam i n-a mbiairi do fpréig, buaileat é."

* ó 23 C 30; ari 24 P 9 do bárr homœotelenton (Oiléim?)

† ari feabhar a foighlomha ⁊ ari a mhionca do fumadh accaethaib ⁊ accomhannaib, 23 C 30.

Alturigir Síuagáe an Oiléim an tioólaeas ó rím rúairí ó Macaomh an 1olairí, agus é aibhríodh ag caomhaí ag comháitíodh. Tá sé ámeas iomagallina ríe céile ó rím amach, agus an nuasáid gácha bísó agus gácha níse é cua suíordh meafartha meadóairí-éadoin iarr agus do nealigíodh iomhóairí agus é airgileabhartha vo Macaomh an 1olairí agus uáinníodh, agus do ríonrao rúan agus gádairle go marún ag anairt annamh go ceann geacáitíomhne faoi thír rím Síuagáis an Oiléim agus Léigean a tsíche agus cuil a meiricniúise óisó agus d'éanaí eolúint an Oiléim Fárlais agus cuil a gcumann agus gcaplachtairí ari a céile.

Is gionn na ríe agus na haimsearie rím atubhairt Macaomh an 1olairí: — “A Síuagáis an Oiléim,” ari sé, “if uamna meacá a' feair mo tuijair férinn comhuríodh fada aon bhailí do d'éanaí agus if mictíó* óamh tuiall ari amairt Cailipise Uaire, agus do éabhairt ari aitseasadhád ari ngrónóráidheadó.”

“If uilis agus if uocainláit tuiall agus tionsúilíam an tuijair rím,” ari Síuagáe an Oiléim.

“Sír uilis, ní ghéabhrá caé ná cumha tar éis a ceann,” ari Macaomh an 1olairí.

“Súilab marc iarrachtaif,” ari an Síuagáe, “síon go nveacáitíodh go marc u' aon dhuine iomairí mian.”

“Cá riost uuit-je, a Síuagáis,” ari Macaomh an 1olairí, “nácaí uamh-ja do neonaíseas ó Óis a níosairt a milt agus a anbhoilimh ari Ríordhine an Chinn,” agus do minne an laor: —

* mictí, ms.

Éigus ḡuaig iŋ tēanam t̄uall,
 A Ḳliadair, uári ḡuall gac̄ oileam;
 Lóri u'ári meac̄* comhúirte ean;
 Miérit ómit t̄uall iŋ teac̄t leam.

Ní hē an t̄uall iŋ doilis ḫúinn
 Acht uul ṽ'fósgair muijt na mbeann.
 C'airie ómit, a Macaoimhín,
 Ní§ teaḡe jír do éuiri 'n-a ceann.

Má do claoi-pean|| toiri iŋ t̄iari, ¶
 Ní ḡéab̄-ra gan t̄uall uá fíor;
 Náct uaitfiró liom a lóir an uile,
 A Ḳliadair, ómit cá fíor?

Ní biam jír acht iŋ neairib̄ ḫúinn
 Nári feoir ariamh ari éul ariam
 Doi laoc̄ uá utiubhlaod̄ pleas̄ fíuil
 Ruidhe an Čiuil go maod̄ marib̄.

Beanaidh-ja do éorl Mic Dá
 A** ceann uá méróe peac̄ gac̄ ball,
 An Čapillais Óib̄ giro cíuaird̄ an céim
 Iŋ gábhaoi fém a lóir m'árim.

A laoic̄ ó Óib̄ an halla Óeip̄is,
 Do-béar-ja gan ceilg mo bann††

* iŋ leoir mb7, 23 C 30. † miče, ms. ‡ uám, 23 C 30.
 § iŋ, 23 L 27, 23 C 30. ¶ 23 C 30; fíar iŋ t̄roip̄, 24 P 9.
 || claoiþion, 23 L 27, 23 C 30; ma claoi þion, 24 P 9.
 ** an, 23 C 30. †† bann, 23 C 30; ceann, 24 P 9.

Do comall mo gheallta duit,
S iŋ baogál duit nemí a lann.

Ari ḫílás Ó'leirithe coifid ná luasó —
Dul ná fóisgin ní tuairí ghliaos.*
A ḫílás Ó'leirithe na mhuasó,
Éigus tuairí iŋ téanam tríall. Éigus.

A haitéle na laoróe riu do cionnadhári ceileabhrád ná
máiníb ḡi ná muintíri ḡi nio ghabhadári a gceadó aca agus
gluaistír roimh go ngleibhe airmi ḡi iolfrasóndári i n-a
n-uaicteó ḡi i n-a n-aonaríán go riánpasári an cuilé
riéamhriáite ḡi ari n-a roctain nónib, do éuadári aon ḡi nio
għabjraf an bōċna go bixx-urila m-ko eigeus an faiplijs
i n-a cnocaiib coġu aqraċċa ceann-ħajiba ḡi i n-a tinnas
tul-ħoġiba tinnearhaċċa ḡi i n-a Léiħe annaib luuani neċċa
l-ġan-ċuċċiaċċa ḡi i n-a motaċi p-iċċellu rieħ-pój-ant
ḡi i n-a hāiħeij all-kunċċa iafgħ-iongantwa, ḡi i n-a
ceatħaib cuu aq-ħliu ċa ciot-ħraonaċċa ḡi i n-a għad-danaiib
glorjaċċa għinni mol-ħajiba fuji mūro ḡi fuji meaqi lar
r-riše reaib-ħġla r-riut-żonniżi ḡi iomha ná n-ix-riżart
n-éaż-żarrax il-n-iongantwa ari għad-taobh uo ċoġraċċ ḡi uo
ħciepa oħra an cujalik feadò trid lu go n-oħroċ ħiġi eigean-
oħra, ḡi iż-żi an n-ħbiżżejjen riu.

Iaġi riu ariżu s-saqqiżi an għad-dan i n-awcie na n-eall bixx-
imġollac ḡi iż-żiżi a għolja ḡi a għad-dan i n-awcie mārija ḡi
mόjji-ħaiplijs ġi uo eigeus f'eit ciu im soħra id-
ari an aħiħeij n-iongantwa, n-eoċċa-ġu ġi uo ċeapicċi

* Ná fóisgin gé tuairí għaliex, 23 C 30.

Macaomh an 1olairí 7 Ḥliagáe an Oiléim uacáib* go vijieacé 7 vo éonnaicē Ḥliagáe an Oiléim marí fáinail inre no oiléim uabda 7 múnir vo Macaomh é agur vo feoibrad an cuijéacé gan fíor gan aijusgád vo muintiri an oiléim go piánsaip bun na Cailipise Óuibhe.

“Ír amharc atá an cailipais ro,” ari an Ḥliagáe, “ní bhrúil acht éin-tílise ruar innte 7 ní éilleann acht aon duine i n-éinfeacht fan rílise rin, agur atá óa daingne, dá mberdís fili óiomain uile fá n-a bun, ná baobhaeas aon duine amáin dá gcongáil i bhrú agur atá toisí cailipairf vi-éoghlairde cuanna cloch-bláit ceacáil-villeannacé cailpléim i mullaé ná cailipise úd 7 gan acht aon doiarf áit 7 bfaid ó Lári 7 ó Lán-talimain aipi, agur ní téird colann daonna ipteacé aonu ní mórairib innáir acht maró Riodhie an Čuile amáin 7 aitheisid cáscaí ganriab le oílaoirídeacht téird rin féin aon.”

“Ní miroe,” ari Macaomh an 1olairí, “ní piabé don macraioru óa piabé miore aon duine vo b'feallpi clíreao colna ná mé féin, 7 dá fíor naé piacáinn ipteacé gan aijusgád vo Riodhie [an Čuile].”‡

“Ní piacáill, dapi nórí,” ari an Ḥliagáe, “agur dá nrodeachta, iŋ mór an locht aipi rin gan mo cuitiuisgád-ra vo bheit agad aon.”

Ḣliairid piompa tairi rin gan piotusgád no go piánsaip bun an cailpléim 7 oíriordis Macaomh an 1olairí atáir acht uabda 7 léisig 7 n-a cointicib gáibteacá glan-pleacá tarí aipr aipr é go piáint 7 n-aice an cailpléim 7

* uacé, ms.

† cailipairf, ms.

‡ 23 C 30; 24 P 9.

éigíseir do baois-léim áit a aeróéaird a' ujlannaiib a' fleadh
 agus do éjlannaiib a' éjlaoireadé fáil éiginis ari ósúar áit
 an chaitlénim agus amlaird fuaipi Ruidhe an Chuil agus a
 ceann i n-uit a miná .i. Insean na fálathrae Uaine agus
 fóm i n-a tóinéim fuaip agus ríomh-éodalta agus ari
 érioghté, agus reasán guth-binn glan-airigis i ré a gcanas
 an ceol ríte aonáthamairi fomáinn ari cláir i le n-a
 baois.

Ari n-a fáicirin doon inisín ónise mairi fín do teib* a
 gean glé-mairgead gáile i. Óala Macaomh an Iolairi
 tairisig agus claróeamh clair-leathan cíos-óiridh cois-
 óigeas baoi aige ar a tóinéil tairiseadha agus ar a
 tóinéac baois agus i gcomparáid a ériofóid agus i
 gceajt-meádón a cléib i Ruidhe an Chuil é agus do júnne
 gom ghálaann agus gálaíte feoil-rgaoilte óe agus
 beanair a ceann dá colainn iapom, agus an uairi do faoil
 Síuagáid an Oiléim Macaomh an Iolairi a bheit gán
 anmhair iptis, agus amlaird do éonnairíte éinge ari amair
 an dojúar áit a ceann Ruidhe an Chuil júr i n-a
 láin, agus teileas mairi phreagranta do éum an Síuagáid
 amach é, agus cuimh téad amach ari ceann an Síuagáid agus
 bheit ipteas é agus gálaíteadair agus gálaí-úntéagáile
 an insean i le fáicirin an gníomha fín agus an éomhluadair
 iusg airíte, agus do júnne umal fógraí agus fógraíte do na
 gairmeadaib fín agus aonrao tóisí lá agus tóighe horóde i fín
 dúnas fín agus tócaiteamh bísí leanna agus leigean
 agus i fín agus cuili meiríteané na fáillíte óisib.

Croí tóidéat ari gcaitheamh na haimriple fín, aonáthamairit

* Búrf, 23 C 30.

† Ag, 23 C 30.

‡ ionadair, 23 C 30.

Macaoim an 1olairí ó uo éairgead cíos a gcuairtear fa
bhuaidh an Óunaidh. Cailipse Ónibe gurí mitiú óróis a
fágáil 7 filleadó o'fíor a mban 7 a muintir.

"Ir fíorí rím," ari Siúadach an Oileán, "agus do-
bheilim-re mo bhuairdai nac deamhach cuairtuséadó maith i
fionn 7 i fheanamhla ná uo éairtuséadó annro, agus nac
stuigeadó maith foileim i bhuadhamhla ina an foileim tuig-
air 7 uá bhuairdai a ceann jie n-a bhuair uo Ridhie an
Cinnill, 7 uá mbeirt i n-a óurgrád, nári b'úair a claoi a
neairt goile no gairgí, 7 go maibh uo báirí gaoithe 7
glioicair aige 7 u'ealaónaib voilbthe tuiasoidéaéta go
rúamhád ré faoi an bhráilipise 7 ór a cionn, 7 fóir guriab
iomrá cíos 7 cíneál biaf go rúbaic ro-bhróna 7 go
mór-lúctáiríeac 7 biaf i n-a gcaírioih tirlé tionscónála
agad-ra a lóir an deas-gníomha rím uo júnnti, óili uo
ba mór óróis uo bá 7 nuaoríte 7 i nuaonáil 7 i mbriot
bhuaidh ag an milió uo éuit leat."

Lári rím aonbhairt Macaoim an 1olairí gurí mitiú óróis
Óun Cailipse Ónibe uo fágáil ó uo júnneadaí* a
stuair ann.

Uo bá 1ingean na fálaibhiaé Uaine ag inuiri ríseal
7 gníomh 7 caitearéime Ridhie an Cinnill óróis go nuaighe rím
7 uo júnne Macaoim an 1olairí 7 Siúadach an Oileán an
laor eatoiria:

Éigis, a Siúadach an Oileán,
'S biong go luigíréid fán uán-ra;
Ir fágáim é gan áiri,
Gan cásáir o'fearl a óunta.

* jónfáit, 23 C 30.

Beáram* linn óg na ngeal-láim†
 Marí Leannán go mac Iubair;
 Maír an réan o'éir ari n-airtír —
 Don bair-úsil bair buaró Únáinó§.

Lionfam‡ ari Long do fíeadair,
 Curo do bhléasair an traoisair,
 Atá|| aonair ari ari gcuimair
 Ní nárí b'úiliúr daír maoisair.

Ní miroe óúinn a maoisearán
 Ní éas aoinfeair 'ra tómáin,
 Do pháro Shliabach an Oileán,
 Foileann gualacé¶ ba róna.

Fada ó céile an cnuasaí
 Do-beirteí le nuacail ri-re,
 Bé na Falabliaí Ilaine —
 • Uime níor luardeadh miroe.

Ig ionrada rá lucht ceannais**
 Lé 'ji meadairi clor na rgéal-ja.
 Tuit-re, a Macaomh an lolaír
 Tug Dia riocairí† a déanta.

A bhróe iurim gComróe
 Buairó udair gán doilge o'fáisáil,
 Tuim coónais na Caillige
 O'éir gáe airroe do gáibháil.

* beirteom, 23 C 30. † og na ngealláimha, ms. ‡ Lionam, 23 C 30.
 § bair buaró buairó, 23 C 30; bair cubairó, 24 P 9.

|| ó rá, 23 C 30. ¶ ríamh, 23 C 30.

** ceana, 23 C 30, †† 23 C 30: cmneasó, 24 P 9.

1a)í gcuigi dúnin epiúscé áli gcuairtá
 1r ó naé bhráigíramf toibéim :
 1r u'fagáil gseal do nuadáirí
 Éigis, a Shmuadairí an Oiléim.* Éigis.

A haitéle na laoráde riu do riúigras éigise a cláid
 aomhríri 7 iu éigíreao taoine 7 móri-mairteara agur
 riúisne réad an dúnaró iupin gcuircé, agur do báoi ná
 lionmáire nári éoillreao ann; acht long lúctíamh lán-
 airoíbhreacé do báoi ag Ruidhle an Chúil jie haígaró ciora
 7 cónaíair do éoísbáil 7 do éipi tarl tuinéinn maria
 7 móri-fairispé éigise 7 iu éigíreao a lúct innté do
 na huile-mairtear 7 móri-eadaíl ná raihe iupin dúnadó
 7 iu éeangair riaod an cuircé ói agur do éuadair fén
 innté agur iu éoísbáil a reolta áille iolraíteachá i
 mbairíair a gcuairt gcoimhíreacé reamhnaíc rámh-láitír
 riubail agur iu feolras an fairispé do fairíring foili-
 neairtíamh ríori-ájmácta 7 an áibéil iongantacá rírgac
 ilríairtaí 7 an bocna bairi-gseal bioe-éonnaíc boirb-
 neairtíamh agur an ráile ríusib-glar ríamh-líntaeáct
 rírg-lionmári; 7 ní haitíspéair a n-inntéacáta a rundo
 an dálag do riúigras oileair alainn imeach-úláit Oiléim
 an Fárais 7 tuigras leithead a taoibe ná luing don
 triáct gseal gáinníre 7 glurairis ari amur dúnaró 7
 ñeag-baile Shmuadairí an Oiléim baile a ríabhadair a mná
 7 a mbantála.

Ba roisbhaoilisod cár jé céile óisib. Teoirí hainmíre
 mairí riu dósib 8 ag ól 7 ag aoiúnear i bhoícheair agur :

* 23 C 30 (an riann deipiró); níl ré iupa Láimhgrísmh eile.

† fuaigíreao, ms.

‡ ríamh-líntaeáct, ms.

§ Táis lá 7 tím oráice dósib mairí riu, 23 C 30.

bhrafairiató a céile ḡ ag uigdáilidíusgád meanman agur aigeanta. Tímhílliaró iarlaom Macaoim an Iolairi agur ingean na Falabhríac Uaine ḡ fágárd ingean Ríos ná hInnísia i bhoċaiji Čiúinagair an Oiléin ḡ ní hainchrítear a n-imteacáta no go piangoirí caitair Camalóide agur vúnaó an Halla Óenig agur tuiglingiro ari fáitche an vúnaoró agur, marí do éuairí aicne rojha, táinig Cing Airtúri ḡ an Ríofíle Dub ḡ Siobi Óalbharó ḡ an teaghlach uile amáe i gcoinne le i gcomáilceir na beag-éuirdeacáta riu, ḡ [do] tóniúbhealaír teoirí pós do Macaoim an Iolairi ḡ do mórláitísealaír iomáin Inisín na Falabhríac Uaine. Foctaif ḡ riargháishír Cing Airtúri rgeala a n-eacátpa ḡ a n-imteacáta óisíb ariádon ḡ go rupúlachád do Macaoim an Iolairi. Innítró riu uó ó túr go neireadó ḡ rgeala na hInnisne tairgáe ní, fá marí do éualaibhair anuas go roicé ro, ḡ a rosga vo beit ag Cing Airtúri annraí a congádail aige féin marí mhaoi ḡ marí haincéile no a tabhairt uá rosga féin o'fíor eile noic do beit iomchéubair aice no cead vo tabhairt vi filleadó via típi féin ariúr.

"Ír i mo rosga-rra," ari an ri, "an bean vo beit agam féin."

Beáilairi ipteadc uon vúnaó iad iari riu, acht éeana vo minne an riú hanaír Úruan-čioórlaicteac pie hInnisín na Falabhríac Uaine ḡ iŋ gairid vo an Macaoim an Iolairi an uairi tuig láim ari imteacét ḡ gáibair an riú ḡ ingean na Falabhríac Uaine uá tóniúmealgád go viciollaé agur ag rupiáil coméadó móri fáil, ḡ ó nári fadom-rom riu vo slacaod gan vul vo tabhairt ḡ vo tabhairt an domain móiri "no go bhrafach ní éigim o'fíor mo rgeoil féin"

bhlionnaír an Ingean an Fáiltearaisg Uaine óó do congnam̄ do éum an tuairim r̄in, agus ba mait̄ an réad r̄in, óili ba comhcheas̄ ari tuairi agus ari tír i. Sábhair a cead iarom̄, ḡ ní dearmad oiliúiseam̄ ná comhnuithe leis go riám̄is Oileán an Fáiltearaisg ḡ ari mbeirt t̄reall ann do ag Léigean a r̄síre ḡ ag comhluathairi pe n-a mnáoi, if i comairile ari an cinnreaoi eircean ḡ Síniagad an Oileán do imteac̄t i n-a n-uat̄aod̄ agus i n-a n-aonarán agus a gcuimngili eac̄ Leo, óili ba hionann iolbuaod̄ óóib̄ r̄in, ḡ do éiomhnádairi cead ḡ ceileabhliaod̄ ná mnáib̄, agus ná nteaglaic̄ ḡ iu ḡábhraod̄ iompra ari a gcealit-aighdiod̄ gac̄ nruíreac̄ ag cuairtusd̄aod̄ cluioé, infead̄ agus oileán go comhleac̄tan o'fheac̄tan an bhrúsgheanadairi nō an gcluinfeanadair aoin-ní do rgéalaib̄ Macaom̄ an Iolair.

I gcionn t̄pil iari r̄in ḡ iari gcuairtusd̄aod̄ uim̄óiri an domain mórí òóib̄, tábla cluioéa ḡ ciméala fairsingé fáiltearaisg, marighnir ḡ macairiúde fáilte-riéidé éuca, ḡ bádairi ná r̄ubhal iari r̄in ari a gcealit-aighdiod̄ gan fairsingé daoinnead̄ mā áitpiseib̄, eallairis mā aipnáire ari bit̄ go ruinead̄ ḡ go fteaghsairi, gurab annriù do éuailadairi gur áit̄ accaointeac̄ agus éimísgé fada fíor-éimhíagá [ban] go nruibairit Macaom̄ an Iolair gur cóní òóib̄ vol o'fíor aibháirí gola na mban agus go mad̄ fíordíri go bhrúsgheanadairi rgéala na tíre r̄in uata.

Tigid annriù agus fuailladairi diaf þan 'na r̄urðe ann agus diaf deaglaoic̄ marb̄ fúcta agus iao ag sol go bocht t̄mhaigánta óir a gcionn, agus beannuigír an maicfsluaig do na hingeanaiib̄ ḡ fiaffliaisgír Macaom̄ an Iolairi rgéala óioib̄ ḡ aibháir a ngeul o'áiltigéte ḡ fíor na tíre r̄in i n-a stájládairi fém. Ba hiongnad̄

aóibhl-móí agus ba maeftnuigéad meanman agus móí-
airgeanta leis na mnáibh an maricfhuagd vo bheic : n-a
n-aonbhfiúr féin agus : n-aonbhfiúr na tíle agus aóibhlí
a ngsuil féin marí sin.

Do labhair an bhean ba ríne vioth agus aonbhaist :—
“Saoilmeo-ne na cón don piogácht-ja ríb-je, a maricfhuagd
an aonbhfiúr, an uairi atácaoi comh aonbhfiúrach agus ríin
ionannainn féin agus : n-aonbhfiúr ari ngsuil.”

“Is maricfhuagd coingseáise rínn go veinín,” ari
Macaoim an tOileáin, “agus is mait linn ríseala o’fagáil
uairb-je.”

“Má ’feadó,” ari an ingean, “is í ro an Sgeití a éloc-
óiríodá agus is ingean do Rí na Sgeití mire agus is
ingean dhamh-ja an caillín ro im foícaí i Rí na Sopíca
a hataí agus is maríbaó é le mac a atá i féin i a
mátaí i bpeall i bphiongáil, i atá piogácht na Sopíca
aige féin agus ag a éloinn ó sin a leit, agus is aonlaitó
tábla mire an uairi sin do maríbaó m’feadí pósta agus
mí taobh-éigíom toimpac agus gan do éloinn agam acht
an ingean-ja i an toimpacar sin, agus do fupáil an
feadí sin do minne an feall mí féin i an ingean-ja
do éigí i gcuimhreád i sceanagal i uisce comhdaingean
éloiche go bfeagád cpiéad an toimpacar do bhi agam ari
feadáit, dá maoi ingean do biaó agam, ari n-atáigí agus
ari n-ionannaiwbh ari piogácht na Sopíca go huiilidé, agus
dá maoi mac do béalaitinn, a éigí éum báis im fiadánairfe
is na cón gluinípriúe a ríseala ó sin amach.

“Acht atá ní céana, piogárt-ja genn marífead mí-
áluinn míc agus, ari n-a bheic tamall im fiadánairfe marí
sin ful do piogadair na comhdeanairíte oíim, táinig an

acuīl uafal ná ngeoirítearí an t-iolair éugam ar
néallait eadairíbhaarfáca an oirtheoirí agur ar fhlairgchéib
na fionntaiminte ari foluamain, guri éuirilings iúteac
ari an doisir áit ro ñaoi ari an toip rím ñair a mabair-
ra, agur fuathairgjur an naoríom i n-a ériobhair leir ari
n-a éeangal daomhra i mbeijitib agur i mbriéidínib
beaga of cionn na fionntaise go nveacáid ar junn mo
jusifid ḡo mo mabairc go naċ peap dūinn crieado a óiol no
a oirthead ó rím a leit aċċt go meagairim munajri ēuit re
tan ñfarijisse guri ic an t-iolair i n-áit éigin é.

“Aċċt éeana, ari vteact von piġi ḡo von luċet coméada
éugam, mapi naċ ñfuapiradari an leanb agam, vo fjeanar
naċ mabair tojhiet, agur iapi ñfagħair ñaoġair bairr daom
tjiġi rím vo l-eiġead amad mei ḡo hionnappbað mei fēm
agur m'inġean ar an tiji agur ni hévorju linn leat ná
tjuu a vtajla o'aindejje dūinn o'innipin no o'faijnneij
vib-je. Aċċt bámaji ari an iomluuigill rím ag iappiari
vdejjece ó tisġ go tisġ agur ó tiji go tiji no go jaṅgamari
dūnað agur veaġ-điur m'atapir-ra iżżejjix għejid-je agur
atāmaori minn tħalli ó rím a leit, agur vo bi vo m'ed mo
ċumiað-ja i nniat idu m'ēm-jiġi pōrta ḡo m'ēm-jiġi náji
f-faomar feiġ ja ie fuapri ná ja ie leannan ari biti ó rím a
leit.

“Óala Rioġ na Soċċa, iomoliujo, .i. an peap rím vo
junnne an feall, vo ċualaró o luċet miojuuñi éigin uom
atapir-je go luuġaq-ja mac an uajri rím, agur guri ēuji
Rioġie na Comajile agur wiegħi ñá oileamain agur ñá
leapuġġað uon tiji-je i luuib m'atapir-ra é, agur go mao
vóis go utiocfað u'e rím agur uom atapir-je bár m'jiġi
pōrta fēm agur ataqi mo ċloinne vo ċojuuġġað ari

réin uairí éigint, agus ḡo ṭaoibh an ḡleacáinisce ḫin ḡ
en ḡrioc-ṛpuaaintisce ḡo ḡinnne ḫé, támuis ḡe ḫluas ḡ mór
agus ḡoċċiaire aóbhál ḡo ḡionol agus ḡo ḡiomruxgħad
agus teat̚ ḡon tiji-je agus ḡo ċuji teat̚ta ḡo ċum
m'at̚aġi-ja ná iajjiarò aiji miex ḡ aui mac ḫin ḡ an
inġeana rro ḡo ṭaħbiżit uo, no għo unctiona an tiji ro fá
żio in unctiona agus ċlarōjim agus għo unctiona alyi f-ejnnejn
għix-xebha. ॥. miex agus ḡiġi m'ingħejn, uac ġo ġiġi
an-nuixi, náji b'ambixx-kejalix. Rí na Sopica réin iż-żin mac
żin mā ē réin, mā jingħad ē, ḡ-talippi ḫin, an m'eað ḡo
bi aige, ॥. miex agus m'ingħejn, uac ġiġi unctiona u-ġo
żin, agus fōr għo maw fuq kien leip għo mbeidt an mac
żin beo aige, ḡ-va nbeidt uac unctiona tħalli ceann tipe
ná talian ē.

“Aji n-a cloujji ḫin ḡo Ríġ na Sopica. Fόgħihaix efti aji
m'at̚aġi-je agus ni tħuż ḫé cǎjixtie unctioni jie cjuu innisce
a m'huxx tħalli ná a tħalli ċuige, ḡ-tnej uac ġiġi, tħuż għaliex
ċjuu innisce ná tħalli réin, ḡ-ajji mbeidt aijr unction, ḡo
jinnne ḫé foflongħ-poli jie huċċi an tħluu is-żon m'olli ḫin agus
atá idu jie reaċċiñi u-ċċi jie huċċi agus aġġi aġġi aġġi,
agus tħixiż agus taċċari għad Laoi eatorija, agus Laoi ġe
aji n-a Leoadja aġus ġujiarò aji n-a genóm-żżeppi
uata aqbaon agus iż-żi i mbäriex atá lā an mōri-ċat̚a
eatorija, agus iż-żi iad ro mo unctioni neċċi b'la-ż-żebbu
clann ċiutaċċi caom-älvinni an jidu aġġi aġġi aġġi
n-a tħallix i-ntekk ॥. ॥. tħalli an Laoi iż-żon iż-żi iad
żin aji nivloċ-żgħali fēn aġġi b-ż-żebbu, ḡ-va nbeidu iż-żi
reappi agħiġi, unctioni tħalli iż-żi iad, a m-ariċċluu
anġiex u-ż-żebbu, ḡ-żi iż-żi iad l-kun ní éigint ná buji unctioni
re fēn v-phaġġi anoi.”

"Ni bfuil do rgealaib agam," ari Macaoim an Iolairi, "aict guri mariefluaig coigríche rinn féin atá ag iairíaró tuilleumé agur tuairiartail, é, ná uisgoil aistí acaill ari bfairstóid, go gcuimheo camaoir leir."

Sabair gáimreacáil móri an inéan tliúr rím, agur aubhairt go bfuigheoidí a mbítear féin ó n-a haéairi agur níos b'fada óróib marí rím an uairi do éonnaonair luéit iomáiní na gcoirp éuca agur iusgadhári leo go rúnadó agur go neagán mariefluaig ar an bforbóntaipit do éuipi oifigiúise ari fáirfe é ari onóruigéad na gcoirp rím a clomne go héir an móri-cáta go bfeagrad cia ná piacád a buairó no a díombuair.

Oíla Macaoim an Iolairi agur Bhuagairí an Oileán, iu sábhrao fliúe ari leití von éacairíag agur iu sábhrao ag áineas iomagalláin eacailíra féin go noubaírt Macaoim an Iolairi iurim uBhuagairí; — "Altuigim féin anoir iie hálúrúig nimé agur naomh-talmáin agur iie Coimrigtheoirí na chuidne ceacairíba go bfuil páirt oifíor mo fionnta é cíneál bunaithe m'aicairíba agam féin anoir, agur go n-aicéntíom gurab mé féin an naomhóin mbeig úd iusg an t-Iolair i n-a ériobhair leir agur gurab í an Tríonnóid éisearúche tré-þeaghrannach iom éuipi go Cings Áiritíri mé agur gurab ón Iolair úd gairimtheoirí Macaoim an Iolairi óiom, agur fóir gurab i rúin mo mátarí, agur gurab é m'aicairí do éint iur bfeill úd, agur if maic an réan agur an rolam ari a utánsamairí von tír-re," ari ré, "óiri fuairfar riord m'aicair innte é cuiinneam an cat móri úd i mbáraí le Rísh na Sgeitía agur suírfiúcheoirí Rí na Soghá Leam-ra

i nroisgair m'atáir, óili ní fseagair le neamh ari Láimheine aglaon."

"Iñ maic an réan go deimhn ari ari éirísgír amach," ari Shiugadach an Oileánin, "agus biaidh tú idhí ari an Sopéa i mbáriac gan contabhairt, iair n-oírléacé agus n-aicéumadó t'eargcáir, agus do júnne an laor:

Aoiúinn ári uachtas doon tír-re —
Ní haobhar ríre ári uachtas —
Cuirfeam caé ann gan eáiríte
'S bérth ari náimhde ari ári gcamar.

Iñ aoiúinn Leamh-ra a bhfuilim
Tári éil m'aithní iñ m'anfáid,
Ma m'atáir fheadh gáe inéin
Dá ghuaird éibhlí ní ja-náir.

Mo úreibhíúrí maic a hÉagcorth —
Mo éean feadamh a bán-ghlan —
Mo fheadh-áthair, cíur aighean,
Béad 'n-a chardheamh i mbáriac.

Oc, a Shiugadair an Oileánin,
Mo éisbhéim juaín ní maoisíom;
Dá juaibh an caé ari ari gcamar,
Mo éisliar ann buidh aoiúinn. Aoiúinn.

A haitlé na laoráid rím do júnneadh ari go thíreac ari an rún agus d'fhearr an ríos, fáiltíscír júimí an maoisíluas agus an aithníodh mairi do fáirméir an inéan a fseala ór júimí gurí maoisíluas tuilleadh agus tuairiastail iao. Seallair an rí a mbítear fén uóib

vo éionn teacht leir vo éuji an éatá i n-aigaird Ríog na Sosieá ari n-a báriac, ḡ vo ceanglaó an connraigheá rín eatoíjia, agur tuighealai cáljde i n-a ñtuairiartal go ñfeaghradoir cia lé riácaú buair an éatá, ḡ a bfoighnam ñ a bfeidim féin rín éat ó.

Caitiñ píofom agur tomaltar iafiom an oirdéne rín ḡ éijisio go moé ari n-a báriac ḡ ceanglaó a gcuillip i n-a gcaé-éireadaib caéa ḡ comhluinn i n-a n-eajrialdaib tlioda agur taéají agur ghuairid i gcuimdeaéta an riog ari amur an éatá agur an fórlongphuifit. Vo híeagjláu agur vo hóirtuigheal an cat eatoíjia go ceaetairdá ḡ vo éuadai vo láthair an tomhualte agur i n-ionadai comhcoirmhaile an comhluinn agur tuigrao fíliara fíorineimheáca flúic-ñjlaonáca ḡ neabhdra níana náraécta ca vo-eatoíjána ná n-ajimaiib níubhíaitse níajoile, agur tuigrao agaird ari aigaird agur ucht níe huet annrín agur nio ghabhlaod ag oileac agur ag atéumad, ag leo agur ag leaojiaod a céile gurrao iomád iolairdá annrín .i. laoic ag a leaojiaod agur cuilaird ná gennáin-ñgeajriald agur milió ná mói-éeargád, ḡ óig ná nroicéiláitjuaig. Ba híomrá ann cuillip ag clímeajmaiñ ḡ beoil ag baileteajmaiñ agur buinn ag bánuigas ñ agur rúile ag riabhaird.

Vo bì vo éisimte ḡ ñ'airbhlé an marbhca ari na catairb ceaetairdá gurlab beag nae rnáinntaor na cuillip ari na ríwicélinntib folá flann-jwairdóe vo bì ann i bprantairb ḡ i n-uiríslib an muiñe.

Acht éeana, mair vo éonnairic Macaoim an iolairi ḡ ñísaigas ari Oileán flúisge ḡ flúasg-níairbhd ari muiintíri Ríog na Sgeitía feacnónin an éatá, vo lonnuitgeaod agur

do lúat-þealidhseadó go mór iad ၊ ၎ tuigír amsúr ari an
gclíó caéta i n-a piabhe Rí na Sopica. Þogair agur
þealidhseif, cílaitif agur cíluaró-éapair Macaoim an
tolairi an neamhais-ða lúadó-ðeannaé baoi i n-a láim.
Ceapitif agur cíuigiamisif, Léi oéta ၊ uji-þruinne
Ríos na Sopica é ၊ do cíuir fad láimé laoré do cílann
na pleisge tari fiacライ a ólioma amac. Sgánpair ၊
rðaoilif an clíó caéta baoi i n-a címeall ၊ vísceannair
an jí, bfríadónaire a muintirle, maoitóif agur mór-
þlúrif an cat ari clóinn an jíos agur ari a muintir,
tarí vtwitim an jíos fém mapi rín.

Fóglair Macaoim an tolairi cors do mairbhaoi an
tfluaif, agur fupáilif brialisve do óéanam do mairtíb
an tfluaif rín na Sopica agur do jónaod ramharó ari a
fupáileam agur do gábaod mórrífeirreaj mac Ríos na
Sopica leo ၊ tuigáod ၊ gcuibhléac agur ၊ gceangal go
Macaoim an tolairi iad ၊ do cíuinnisheadair na fluaif
rín na Sgeitcia go mbuaio gcoirgairi ၊ gcommaoitomé
vtwimceall Ríos na Sgeitcia ၊ Macaoim, agur gac ari
gábaodair do mairtíb na Sopica leo i láim, ၊ ari gcuip
cplíche óróib ari an gcaéth mapi rín, iappair Macaoim a
tuapartal ari an jíos.

Ro piaró an jí jíp :—“ Ni fuil brieit dá méad þéajair
ojim-ra ၊ i agam naé ba leat i maille le toil mairt.”

“ If lóp liom-ja rín uaít,” ari Macaoim an tolairi,
“ agur atá rðéal beag eile agam ne n-a innfirn vuit,
a jíos ၊ a jío-áctaif,” ari ré, “ óiri if miße an mac úo do
bi an jí úo v'íappair ojim-ra, ၊ if mé do jius an t-tolairi
i n-a cíobhairib leir ót mghin-re agur if é an jí úo na
Sopica noé do éuit liom do mairb m'áctaif i bfeill agur

"if ag Cings Airtúi do hoileaoṁ mé go nuaigse ro."

Ciō ṭriáct̄ lio innir a eaċċia ɻ a imteac̄ta p̄ein ó ċoġaċ̄ go veiġeaō von jiġi, uá inġiū ɻ uo maiċib na ep̄iċe ó jin amac̄. Ap̄i n-a cloujtm̄ jin uo ċaċ̄ i gcoit-ċinne ɻ ap̄i m̄bieiċ̄ na haċċne fipunniġe aji, if fuall naċ̄ b̄ruajietarapi b̄aġ̄ von lúčxáji aġur if beag náj pluċċrao uo ḫogħiġ ē, ɻ ba mó ja ċaċ̄ lúčxáji an jisōġ jisimme ɻ uo iapjiatrapi cāċ̄ aji m̄oġġfeireapji mac an jisōġ jin uo ċepoċaō i nudiġail an ujloċ-żgħiomha uo jumne a n-aċċai.

"Ni Ẋingéan,"* ap̄i Macaoṁ an 1olaiji, "óji ni jaiebe cuiro ná comairle ag an ġelouinn von feiļl uo jumne a n-aċċaiji, ɻ uo āwnejt p̄e p̄ein i n-a Ẋjoiċ-żgħiomha," aġur ba lúčxáji pieac̄ an ċlann ċp̄is jin, ɻ tuġaō maiċe ɻ m̄oluvuaple an t̄fhuaqiġ ċuċċa uo lāċċaiji ɻ fujiāliji Macaoṁ an 1olaiji tgħadoll uo m̄eas uo b̄i ceangailte uo t̄fhuaqiġ jin na Sopċa aġur iajjiatlo clann an jisōġ aji ġiġi uo Ẋéanaini ojjipa p̄ein ɻ go m̄beadaouiř ja n-a b̄bieiċ̄ jisōġda p̄ein ó jin amac̄.

Haġħajjix Macaoṁ an 1olaiji jin uo lām ɻ tigro ule iap̄i jin go vұnaō ɻ go veaġ-ájiuř Rioġ na Sgeiċċia, ɻ Macaoṁ an 1olaiji ɻ Ġiġiagħad an Oiléin i n-adinfeac̄ jidu. Tuġi ċuċże an beagħan baor aige o'furiċċeall na balpuim uo b̄ejan p̄e uo ċlouinn Haġġi b̄iċċ 1olaiji ɻ uo ċuċċi ɻ għoneaħdaib ɻ i-ġejja-ċettaib ċlouinnej Rioġ na Sgeiċċia i, għiġi ēiġiġeavvar p̄leasanti fl-ġaġi-ċp̄eac̄ uo ċuċċa-ċettaib Ue ɻ na hiocfláinte jin.

Ciō ṭriáct̄, uo jid[nad] m̄oġġ-ċuċċiġnarni p̄leroe ɻ p̄earta

* Ẋingéan, ms.

Le Rioğ na Sgeitía do lúcháilí gac neicé dá nroubhlamair
7 tuié aittheoosúsgaó a clóinne.

I gceann acharó dá éife rín i gcomhaile ari ari cinn
Macaomh an Iolair, a mátaip 7 a ñeirbhíúil 7 gac ari
maip do fhuagairb na Sojca agur clann an riós do
léigean riomhe don tSojca agur é féin 7 Snuagac an
Oilén o'filleasó ari ceann Inse Rioğ na hInis 7 a
luinge go hOiléan an Fárais, 7 gábaro a gcead uile
ag an riós 7 ag maictib na Sgeitía,* 7 ní haitheittear a
n-imteacáta no go pángadair Oiléan an Fárais, agur ari
léigean a rgíre ann doibh, cuius Macaoim an Iolair
an long rín do bhi ag Riodhle an Cúil agur riomhe dá
paibe mnta do maoimib 7 do móri-maictear éadala pé
Snuagac an Oilén [7 pé] hingín Rioğ na hInis riomhe
go críoib na Sojca agur gába[ir] féin] a cead ag
maictib Oilén an Fárais 7 ní fhor ná comhuitre [do
punne go páinig] caéair Camalóire mair a paibe Cings
Airtúi 7 Insean [na Falabhaic Uaine 7 teaglaí] an
Buiridh Cnuinn.

Do móri-fáiltigeadair maicté 7 [móri-uairle caéiriac
Camalóire] riomh Macaoim, 7 iio gáb an ri ag riaghlaigse
7 ag [rochtain rgéal re]. Innripró Macaoim an Iolair
a eacáir 7 a imteacáta féin ó túr go neileasó óó 7 dá
oide .. an Riodhle Dub mac Rioğ Fhianc 7 ba iio-fóill-
bhaoilteac iao uile pé cloí na rgéal rín 7 gac buair
dá lusg-ran go nuige rín.

Aicté ceana gábaip a cead ari n-a báiriac 7 fágáir
iomcómairic beata 7 ráminte ag an riós 7 ag a ceaglaic

rgeo macaib, mináib, ingeanaiib, laoéaiib ḡ cléipicib ḡ
rágbaib a chriac ag an nísd ḡ beirír a buime cíche réin
leif .i. ingean lapla Čairíge an Sguili ḡ ní haitírtceap
a n-imteacta no go riángadai túnasú deag-áisura agus
baile bunaithe Rioğ na Sóicéa mali a bhuairi a mátarír ḡ
a Óeigíbhriúr iomhíne ḡ maite ḡ móri-uairle na Sóicéa uile
eirdír éuait ḡ eaglair fa n-a comairi ḡ do éo iomhreandai
uile é do phogair milre miocharóra.

Do éiúinniúiseadai iomollio rísuicé ḡ raoitce agus
reanóiliúde, earfhusig ḡ ollamain ḡ aor gáca healaóna ó
áiltírith na cnuicé go comhleathan ḡ tuigrad gairim níos
dán fíorabhrá ódó ann rín.

Aonúbhládairi cár uile o'áitcearfus agusfír nári b'ionann
raigáil na níosgácta rín nórán ḡ von ti ag a mhaibh
iomhíne rín .i. Ríordhe an Ḥairge. Cír círéct, tuig-rán
clann Ríordhe an Ḥairge ó chwige ḡ tuig fóirba agus
fíneacáir nórán, ḡ tuig ingean lapla Čairíge an* Sguili
mali minaorí ḡ mali baincéile von mac ba fíne von
clóinn rín.

[Aict] céana baoi an ní óg rín ḡ maite ḡ móri-uairle
cnuicé na Sóicéa [ag ca]íteam pleróe agus fearta agus
ag déanam bainrín a níosgácta [n a nór-éigearna]ír go
ceann míora ḡ earfhusig, rísuicé ḡ raoitce [na Sóicéa ag
múineadó] agus ag móri-teagair Macaoim an tolairi
im gac ní buidh [cónaí agus buidh déanam] nísd agus do
éigearna do déanam fíliúrín ní rín ḡ baoi réin ag
fíriúrda agus ag follamhúchád cnuicé na Sóicéa do léri
teagair Macaoim ari feadó a ní agus a aimhriúle amach agus

* 28, Čairíge don.

luis in ghean Rioch na hInnse clann macanta móri-mairt
 mairfeadach don luis ós rin γ buidhiaod ba hoisgheothe thíle
 biongánala airí féin γ ari an tSorcha go coitcónonn ó rin
 amach i nuaith a bháir. Súilab i eacthla γ imteacata
 illacaonín an 1olairi γ feall Riodhie an Íairgeach ari a
 ñeaparbháitairí féin go nuige rin.

críos.

TAGRA GEARR.

[Only a few syntactical difficulties and apparent provincialisms are explained].

P. 5, l. 7: óg-Lánamh, old acc. used as nom., i.e. instead of óg-Lánamh; a mark of Connacht provincialism that has found its way into the text.

P. 6, l. 5: coimharpéadó, better coimharpéasádó. Our staple MS, 24 P 9 reads coimharpádó, a form due to the provincial Connacht pronunciation of the word, but 23 L 27 has coimharpéasádó.

P. 8, l. 3: τριέτομπαθε is the exact MS. form. The correct reading is, however, τριέσεαθ-μωαθε as at p. 37, l. 12, where it was edited to agree with Wind. Wört.; v. τριέσεαθ-μωάθ in voc. and note on τριέσεαθ-μωαθε infra.

P. 13, l. 20: 23 G 25 adds here after ἀρ α ȝlúnaiþ the words ἀρ λίc λιum Lán-ċruató [= ȝgrain-líg ȝcloicē lost out of 24 P 9?]. These seem to be required in the narration, as they are referred back to twice on p. 14, first in l. 9, ór an líg ȝcloicē ȝouþramar, and afterwards in l. 14, ȝan ȝgrain-líg ȝcloicē ȝouþramar. It seems possible from this to infer ȝram- (ȝran-?) = lom, bare, that is, if Lán-ċruató (23 G 25) represent ȝcloicē of 24 P 9.

P. 14, l. 12: ύo μιννε ᑕ pérn = ύo μιννe pérn (?) seems an early example of the present usage of Leath Chuinn, e.g., an peap ᑕ pérn = an peap pérn, "víołpádó mé an ȝcóp mé pérn," ȝc., in the latter form sometimes found even in Kerry.

P. 16, l. 10: read ȝup ȝubó (so probably in MS.) for ȝup ba.

P. 20, l. 13: i ȝbroípméall ȝ i ȝteannta na ȝrároe ȝo hioctaraç, externally and next to the ground in front ("the street") at the lower part.

P. 21, ll. 20—23: In this passage (from *if mairg on*) it will be at once noticed that the mother, although she is speaking of herself, yet uses masculine pronouns, possessive and prepositional, throughout, the literal translation being: "woe to [the one] to whom was granted to bear thee in his [=her] own womb up to this, neither he [=she] nor thy father having any son but thee and he [=she] not having leave to rear or nurture thee from this time forth till doomsday;" this is not only the reading of 24 P 9, but also of the better and older of the others, viz., 23 C 30 and 23 L 27,* the very late one (23 G 25) alone showing feminine pronouns along with other corruptions, from which one must infer that the scribe did not fully grasp the sense. The word *mairg* has a peculiarly idiomatic impersonal use with relative immediately following, in fact it conveys "woeful person," "one to be pitied" rather than the conventional translation "woe, pity," and therefore acts as antecedent to the verb. [Cf. τρυαλίς θητείη=one deserving the pity of the Virgin.] It is clear from the passage that an impersonal usage is regarded as masculine for purposes of grammar when referred back to by pronouns, and is quite independent of the sex of the object alluded to, an additional example of the often insisted on distinction between grammatical gender and mere sex.

P. 21, l. 22: *gan a céad aige t' oileamham ná t' alciam*, and *he [=she] not having leave to rear or nurture thee*: *gan a céad* (24 P 9) is the true Irish turn of phrase; the other MSS. have the common Anglicism of *to-day*, viz., *gan céad, tc.*

P. 22, l. 25: *ón céad uair po éigíbair mo séann liom ar toirthead*, from the first time you raised my head with me in the beginning. This is a phrase of which there are many popular variants in the dialects, the following from Co. Donegal serving as a sample thereof: *on lá éamic mo éinn ar a' traoighál go dtí an lá i bpríul iníosú*, or *o éamic mo éinn ar a' traoighál go dtí an lá iníosú*, as otherwise phrased.

P. 26, l. 3: *do fadóirídeas faoi ó*, which was kindled in him from

---

* These two are remarkable in reading *búr n-tomcár* in the passage instead of *hiomcár* of 24 P 9.

(by). Cf. *bí buinne mój raoi*, he was in a great passion (Don.), *tá fuaðar raoi*, he is up to something (lit. and Muns.)

P. 29, l. 27 : The reading *examination* *poémuatō* in the best and oldest MS. is remarkable as showing the penetration of an English word into the MS. style. It might even be the original reading, for some scribes were possibly enough puristic in their copying.

P. 28, l. 17 : *cumāile* is an emendation, but the true reading seems to be *lóng aifoir mo phóair-ře*, 23 L 27, 'a staff of journeying, my woe,' as *phóair-ře* alone gives a perfect correspondence to *cúlair-ře*.

P. 26, l. 8 : The true reading is apparently *ó náj clor mán a comairt* of 23 L 27.

P. 30, l. 22 : *Léigir gaoč po n-a rgiačánaib*, he raised himself on the wing; cf. *i n-an' gaoč a éabairt oč*, "able to raise up the skillet," *Éan an Čeoil Úmn*, 30.

P. 33, l. 9 : *tulgán* seems a local Connacht form of *tolgád* as the word is found in the dictionaries; cf. *leagan* (Con.) = *leagád*, *dippleagan* = *dippleagád*, *cothappleacan* (Con.) = *cothappleinugád*, &c.

P. 35, l. 6 : The MS. reading *po méltat* (24 P 9) seems due to South Connacht provincialism (scribal ?), i.e., lengthening, either of vowel or by means of diphthongisation before double consonants or consonantal groups, cf. Aran and Cois Fhairrge pronunciation of *piont*, *vall*, *oibhe*, *laimriugád*, *roillre*, *coim*, *tojneál*, &c.

P. 36, l. 12 : It seems most natural of all to take *altrom* as standing in apposition to *fior a rgéal* in the preceding line and both as applied to the hero of the tale:

No one shall be without the knowledge of her news,
The nurture of (i.e. the child nurtured in) her bright-limbed
white arms.

P. 36, l. 18 : Other MSS., including 23 C 30, show the true reading to be *go bprimeann ran rál rá óláoi*.

P. 37, l. 12 : *toirt teneadó tñicéamh-puađe*, a large fitfully blazing fire, a good-sized roaring fire. *Tñicéamh* (now spelt *tñicéadñ*) = a fit, a convulsion; the *pl.* *tñicéimh* is pronounced *tñicéi* in Muns. and commonly so spelt, being well known in *mř na tñicéib*, *tñicéi gáirpe*. Our text and two quotations in Windisch from the later MSS. show that the latter part -*puađe* was finally regarded as gen. of the adj.

ruad, 'strong, violent, fierce', but his examples from the older period, *uiblach tened trichemruaid* and *na huible tened trichemruaid* prove that the older *-ruaid* must have been the gen. of the noun *ruad*, 'strength, violence, fierceness.' *Tóigt temeád tuisceath-muairde* then literally = a bulk of a fit-violent fire. In the latest period of the romances the compound adj. appears to have become unmeaning, otherwise we should not have had the change to *tóigt temeád tuisceatán-thóige*, 'a bulk of a billowy-big fire,' in *Tór. Dh. 7 Ghr.* for instance, in order to again give it some semblance of significance,

P. 38, l. 3 : *hammngéear* in the relative construction is exactly in agreement with the usage adopted from his own speech by the late Micheál O Máille in *An Ceacraíocht Leabhar*, he and the scribe of 24 P 9 (David O'Duigenan) indeed writing on what is practically the same soil.

P. 42, ll. 16-18 (between commas) : The exact reading of 24 P 9 has been followed. In order to bring out the proper sense of the clause, the punctuation should perhaps rather have been thus : *do n-íarparai ap feartaib d'é 7 an cùparais, gió b' é ball i n-a mbiaid vo émiall no vo gnótarde, do b'priet ann, &c.*, if you request the miracles of God and of the coracle, whatsoever spot your journey or your affairs may be in (= to), to bring you there (that it [the coracle] should bring you there), &c., or, in better understood phrasing, " . . . to bring you to whatever place your journey or your affairs may be in (to), &c." The reading (after *an cùparais*) of 23 C 30 is "*do b'priet ann gió b' é ball na mbiaid vo gnótarde no vo émiall*," an inverted form of what is in text and more in agreement with some dialectic forms of to-day, e.g., "*cu b'priet (éabhairt) go pé ball 'na mbeirid vo émiall no vo gnótarde*."

P. 42, ll. 18-20 (between commas) : 23 C 30 shows considerable compression here : "*go mbéarait tú gan meapuigáid n-eolair*."

P. 47, l. 8 : *balrath*, *m. gen.*, although the fem. gen. *balruthime* occurs at p. 74, l. 24. In the present passage 23 C 30 also reads *balrath*.

P. 48, ll. 15, 16 : *baoi vo óláir* & *vo óléine an iombuailte tag ap a gormaib*, the slashing around which he made with his weapons was so close and so vehement,

P. 49, l. 24 : *Cá dothan*, &c., to what world [eastern or western] do you belong and where do you owe allegiance ?

P. 50, ll. 7, 8 : A sentence with inversion, the natural order being *Ir dceantear brioecan daem-řa do balram na mbodač marb-řa*. The reading *balram* (nom.) of 23 C 30 gives the required seven syllables, but the sense is rather inept: [Let there be] the balsam of these slain churls [for me] and be there made broth for me.

P. 51, l. 9 : *ap beagán fiadónair*, with little witness or testimony = with no witness worth mentioning = without any human witnesses at all.

P. 52, ll. 16, 17 : *as uam n-óip-sréar n-áluinn n-tongantac*, sewing beautiful wonderful golden embroidery. There are here apparently two transported *n*'s, each of different origin, which probably by attraction coalesce in the expression. *Uam* is an old neuter word and hence has transported *n*-, whilst the *n*- of the adjectives is that of the gen. pl. relation. The older form of *as uam n-* should be *oc uaínnim*, dat.

P. 54, ll. 4, 5 : *a buróneac bantracta 7 banoala*; whether *buróneac* be *gs.* or *gpl.* of *buróean*, or *gpl.* of *buróneac*, the aspiration of the initial of *bantracta* seems irregular. We should perhaps read either *a buróneac bantracta 7 banoala*, construing with *gs.* of *buróean*, or *a buróneac mbantracta 7 mbanóala*, with *gpl.* of *buróean* or *buróneac*. There may be an explanation of *a buróneac bantracta* possible in assuming that the aspiration of the initial is protracted or carried on to the closely connected genitive immediately following; cf. *a óá t̄p̄oig*, his two feet, but *a óá t̄p̄oig*, her two feet, *a pl̄ige beat̄aō*, his livelihood (S. Muns.), but *a pl̄ige beat̄aō*, her livelihood (*ib.*), *a pl̄ige mbeat̄aō*, their livelihood (*ib.*). Examples of transported incidence similar to these occur, not only in Early Modern, but even in Mid. Irish texts.

P. 55, l. 2 : *hammriſčeap*, v. note on p. 38, l. 3 supra.

P. 55, l. 15 : *do-či*, 2s. pres. *ind.*, whom thou seest.

P. 58, l. 13 : *ni biam þū*, we will not discuss it, we will not continue the discussion about it; cf. *gá otcáim þū*, 'where shall I stop on this head,' Kea., *T.S. Atk.*; *cé bí leat*, who was annoying you; *le heagla go mbeirtí ap na marbtaib maola léití óa ñeagtaib* (*pároin ó Uálairg*). It is as well to add that the expression is put in the mouth of *Þruagac an Oileán*, as will be seen by the fact that he and *Macaom* have verse about in the lay, for the author

should rather have written “*γ το πινεαραι αν ιαι επομη*” in introducing it, in accordance with his practice at pp. 49 and 62.

P. 58, ll. 19, 20 : These show inversion. If the lines be taken reversely, the natural order will be obtained.

P. 59, l. 4 ; Probably, in the light of the reading of 23 C 30 at foot, the line should read *ουλ νά φογίν γέ τυαρ γλιαθ*, though to go to attack him is a presage of combat. The form in text may, however, convey “To go to attack him is not even a presage of combat (or, is no presage of cembat worth mentioning),” a sense that should reveal the hero in rather a boastful light, as indeed he appears elsewhere, at 57 (w-z), 58 (11, 12), 60 (17-20) for instance.

P. 60, ll. 8, 9 : *ατά νά θαμγε*, it is so strong or impregnable, it is such a stronghold.

P. 62, ll. 8, 9 : *γ νά θραραις α θεαν πε η-α βυαν δο Ρούρι αν ζινιλ*, and through which you found it possible to cut off the head of the Knight of the Music ; cf. *γο βραγέδαι α θεαν πε α βυαν νε*, till it should be found possible to cut off his head, *αν L. 5.*, 88.

P. 63, l. 16 : time refers back to *ενυαρας*.

P. 64, ll. 11, 12 : *νο να υνιλ θατεαρ* [not *υνιλ-θατεαρ*] *γ πόρ-εαραιλ*, of all the wealth and great booty. *υνιλ* is used here in the plural as a separate word qualifying both of the nouns that follow, hence the former cannot be the word *υνιλ-θατεαρ*, riches, wealth.

P. 64, l. 13 : *ρο θεαγαϊτ ριαο*, the only 3 pl. anal. form I have noticed in the text ; perhaps merely a scribal introduction into it.

P. 64, ll. 20, 21 : *α γυνα αν νάλα*, perhaps = from (*α=αγ*) here (this point) of the story, but everything, even the gender of the noun, seems irregular.

P. 64, ll. 26, 27 : *τεορα χαμηριη μαρ γιν νοιβ*, they spent three days and three nights in that manner. It is remarkable that *τεορα* here takes the gen. sing. The sense of the passage is assured by the variant given at foot.

P. 64, note on stanza ; 23 L 27 also has the stanza.

P. 65, l. 7 : *μαρ νο θυαρδ αιτνε πομη*, when (as soon as) they were recognised.

P. 65, l. 26 : *τυγ λάθ αρ ιμτεακτ*, he made preparations for his departure, *lit.* he gave a hand over departure.

P. 65, last line : “ *νο γο βραγέν νι είγιν ν' ξιοτ μο γεοιλ πέμ :* ”

The abrupt change here from the indirect to the direct narration and back to the indirect again has a complete counterpart in the similar style of the Old Norse sagas.

P. 66, l. 16: *ciméala*, pl. of *ciméal*, in accordance with O. Ir. *cenéle*.

P. 70, ll. 21, 22: *gúrðab* mé *pém* an *naorðm* *mþig* úo *pug* an *t-íolap* i n-a *þróðaib* *Leif*, that I am that little infant whom the eagle carried off with him in his talons, the accus. an *naorðm* *mþig* úo being governed in the objective relative construction by the verb *pug*, although the former is subject (= English predicate) to the assertive verb contained in *gúrðab*, this being due to the fact that Irish does not really possess a relative pronoun to be governed in the accus., and therefore feels under the necessity of treating the antecedent in that manner. Icelandic shows an analogy in its similar treatment of the antecedent.

P. 74, ll. 7, 8: *ir beag nár plúcrao* *vo* *þógsaib* é, they almost smothered him with kisses, a mannerism very frequent in the romances, usually in the formula *vo* *þorþreðaðar* *vo* *þógsaib* *go* *nít* *7 go* *niocðia* é, which also occurs in the tale with variant wording. Even the present-day folk-tales contain it in a more extended form as the "greeting run," cf. SG. Ó., 32, 25, &c. The form in our story is interesting as employing the verb *plúcain*, so common in Connacht and Donegal, and not the *múéam* of SG. Ó., &c.; no doubt alliteration is the chief cause.

FOCTION.

Δ = αγ̄, from; 62.

Δαοιτεαč, pitiful, 16, 66; *pl.* 22.
Δαιλ, *f.*, eagle; from Lat. *aquila*; as it is always found glossed by ιολαρ it is clear that it never fully penetrated into the popular speech; 21, 30, 68.

Δεινόδ, *gen.* of a form Δεινεαð, *m.*
(?) = αε, *f.*, liver? 26.

Δεινός, visible, 16.

Διόβλ, *f.*, greatness, vastness, 72.

Διγνεαð, *m.*, mind, heart; *gpl.* in cuij Διγνεαð, cause of hearts [displaying affection], 71.

Διλξεαñ, mild, gentle, soft; *pl.* 38.

Διλιμ, I request, petition; 3s.
S-pret. Διλιγ, 6.

Διγεαða, *pl.* of Διγε, piece, cut piece (joint of meat); 48, 61.

Διλλεαñ, *m.*, a beautiful girl who would act as an attraction, 3.
Διμρεαř, *f.*, time; a day and a night; τεօρα haimriø, three days and three nights, 64.

Δινεαř, *m.*, pleasure, 54.

Διρ्बεар, *m.*, arbour, 13; *gen.* -ηιρ, 13, 14; *dat.*, 14. [Cf. *airbe*, hedge, Wind.]

Διρ्त-леаřуӣгим, I fully educate; *pst. pass.*, 2.

Διрт-тиеаřуӣгад, great straying, 42.

Δиригћe, definite, certain; Δибeаř a nгуl o'λ, the cause of their weeping on that occasion, 66.

Δиумеарт, *f.*, tabu, injunction; *pl.* -та, 45. [= *geas* v. TBC. 114.]

Δиригћ, *m.*, champion, hero, 2.

Δиг, consent; o'дiг no o'вiгion, by consent or by force, willingly, or

unwillingly, 56. [Recent discoveries in dán *diréach* have shown that this word is Δиг, for it is found rhyming with бáиř, &c., and is marked long in our MS.; nevertheless, the present Kerry form is Δиг Δиг no Δиг eígm, with Δиг short].

Δиtneacáð = Δиtniužáð, *m.* act of recognising, knowing; 28.

Δиlla, *pl.*, wild lonely places, 1.
[It is coupled with Δиtнiнр, *pl.* of Δиtнiнr, lonely place; cf. Δиllató, wild].

Δиllað, *m.*, fame, renown, 2; *gen.*-αιð, 9; Δиllað ιoñia, conspicuous (?) of pangs, custom (?) of pangs, 21.

Δиllatá, wild, savage, 47.

Δиlliñpóð, foreign, strange, 1.

Δиt-сaom, beautifully proportioned, 49.

Δиtрom, *m.*, rearing, nurturing, one reared or nurtured, 36, where it is in apposition to Δиgéal, *gpl.* her news, the news about her, viz., the nurturing (=the hero himself), 36.

Δmaoile, *f.*, remissness, negligence, neglect; 29; go n-imeočað Δ.

Δи bit oμia, that any remissness should affect them, 40, with which cf. o'имečiг a өеapñad oμi, I forgot it (Muisire, Cork).

[Cf. the adj. Δmaol, remiss, indifferent, Gadelica, I, 1, 69, where it is quoted from Gallagher's Sermons].

Δиlaг, strong, firm; lit., un-weak, 20.

- Amur, *m.*, attempt, attack; *əmūr*, to, 7.
- Anaim = fanaim, I remain, stay; *3s. pres. ind.*, 57; *3pl. pft.* (*S. pret.*) anfao, 61: *3s. pft.*, to an, 65.
- Anþoroplann = anþoplann, *m.*, oppression, violence; *gen.*, -unn, 57, 35.
- Anþoromán, *m.*, distress, strait, 59. [Probably the same as anþor-pán, amaromán].
- Aneacðair, from without, on the outside, externally, 13.
- Anþáig, metrical for anþóig, *gen.* of anþóig, *m.*, misery, toil, 71.
- Æon-macái = æon macaorn, one youth (young girl); 28.
- Æontorha, unmarried, marriageable, 7.
- Ápur, *m.*, habitation; fágħam é ȝan ápur, let us leave it (the dán) uninhabitable, 62; *gen.* ápurð, 76.
- Aethaoltar, *m.*, shame; ni hap aitreaðas ná ap a. vo éuard jin ag Seon, John did not repent or become ashamed of that, 16.
- ba, *fut. of assertive vb.* iŋ; ni ba cuma leat-ƿa, you shall not feel indifferent about, 25; ni ba leaƿ vo, will not be clear or visible to, 42; nač ba leat i, that shall not be thine, 73.
- bacán, *m.*, hinge; *dpl.* in bac-ánið aeiðið (hinges of the liver?) = spleen (?), 26.
- Baile (for O. Ir. *bale*, *i.e.* baile) = maf, *edl.*, where, 64, 68.
- Baintreabacær, *m.*, widowhood; deprivation of its ruler, 5.
- Baitearwæc, *f.*, act of quivering (of lips), pursing of lips (?), 73.
- Balřam, *f.*, balsam, balm; *gen.* balřume, 74; *dat.* balřum, 50, 51; *m. gen.* balřaim, 47.
- Bandoáil, *f.*, a gathering of women, (*coll.*) *gpl.* -ála, 35; *dpl.*, 35.
- Bán-ȝlan, *m.*, fair laugh; *gpl.* in mo ȝean fíðam a báñ-ȝlan, how welcome to see her fair (bright) laughter, 71 (cf. vð ȝnuarð tibjrið, in preceding stanza). [Cf. ȝlan, *sm.*, a laugh, O'R.].
- Bann, *m.*, bond, bail, 58. [Later banna, of which the *pl.* bannai is in common use].
- Þaoi=oo bi, *3s. pft.*, was; 4; often also oo þaoi.
- Þær = ap, ȝpta, quoth, says, 25.
- Þarathlungim-re, *1s. pres. ind. emph.*, I opine, I strongly suspect, 42.
- Þapp, *m.*, excess; þapp of ciomh, excess above = more than, 24.
- Þætlae, *m.*, fellow; *pl.*, 47. [Still used in Rathlin where it is the common term for "boy." O. Ir., *bachlach*, a man with a stick (*bachall*)].
- Þé, *f.*, beautiful, woman, 63.
- Beann-ċopp, round-pinnacled, 40.
- Þéapla, *m.*, language, tongue, 1.
- Beo, *m.*, life, 2.
- Bioc-urplain, constantly ready, 33.
- Bláe, *m.*, bloom, youthful form, 35.
- Bláe-þráigveæc, having a beautiful neck and shoulders; *gpl.* -æc,
- Bó in ȝap bó, ȝc., a form of ba = ba, *past tense of the assertive verb* iŋ.
- Boðb (baðb), *f.*, goddess of war, Fury, orig. a royston crow which was the form she took; *gen.* boðba, 15, 33, 61.
- Boþo-ċoþrað, firm-decked, of steady deck, 42.
- Boþrað, *m.*, anger, indignation, 49.
- Bræfa, *pl.*, fights, struggles; b. bríoða, struggles of powers, *i.e.*, pains, pangs? or grossness of powers? 21.
- Bró, *f.* (quern); hence (from the ground corn in the quern) ground mass; *dat.* in i n-a ȝróm þric folæ, in its speckled bloody mass, 33.
- Brotáil, *f.*, great blaze fanned by

- wind (?), 8. [Probably from *bros*, a stimulus].
- buróneac**, *f.*, a derivative from *burðean*, band, troop, with much the same sense; *gpl.* (?), 54.
- bumne**, *m.*, edifice; *b.* *cloč-bláic* *ceadair-villeannac* *caipléin*, a fine edifice of a castle, of smoothly built stone and quadrangular shape, 43; with which cf. the present day survival *bumne geal caipléam*, *sg. o.*, voc.
- bun**, *m.*, foundation; *go gumpreaoð-ran* *bun ap a fócal*, that he would execute his threat (carry out what he had said), 3; *bun an tfluaig*, the main body of the army, 8.
- Carðe**, where is? 25; what are? 45.
- Caireadhláta**, *adj.*, cathedral; *eaglair c.*, cathedral church, 18 (the variant *e. éairfionálte* =cardinal or chief church).
- Caob**, *f.*, lump, mass; *dpl.*, 33.
- Caomh-láite**, *m.* = *lá caomh*, fair (good, nice) day; *gen.*, 8. V. s.v. *caora*.
- Caora**, the whole, entire; *pop. écaora an éaonh-láite* = *ap. peado an lae éaonh ap. faro*, for the whole of the fair day, 8; *caora an éaonh-láoi*, the whole of the fair day, 37. [Cf. RC., 29, p. 112, 7, *car an chaomhlaoi*.]
- Céana**, same; *acc.* *an gceáona*, 40.
- Céana**, already; *ap. céana*, likewise, in like manner, also, 1.
- Ceannadóir**, *m.*, leader, chief; *npl.*, -aírc, 5, [Hence Sc. G. *ceannard*, Manx *kinnoor*].
- Ceanntugðað**, *m.*, act of taming, making domestic; *gen.* in *raisl a céannraigðe*, one who could be depended on to domesticate him, 3.
- Cearðair-áird**, *f.*, four quarters [of the world], 30, 43. [Cf. *cethar aird*, Pass. and Hom.; *mr na ceardair-áird* (Dow, song)].
- ceatpa**, *coll.*, cattle, 15, 31.
- ceileab**, *1s. fut.*, *dep.* of *ceilim*, I conceal (*ap* = from), 49.
- Cian**, *f.*, a space of time or distance; *advl. acc.*, *an gceán*, whilst, as long as, 34, 49.
- Cinead**, *m.*, race, nation; *gpl.* -aðc, 1.
- Cineál**, *m.*, race, family; *gen.* *cineoil*, 34, *ciniil*, 38; *npl.* *cineala*, 66.
- Clannmhor**, pregnant, 25.
- Claočláid**, *vo.*, *3s. pft.*, changed (*ap.* to), 14: of *vb.* *claočlárim*, *claočlárim*.
- cliaic**, *f.* = *cliaic éatá*, a body of men engaged in battle; *dpl.*, 2.
- clípeao**, *m.*, physical activity of jumping, &c., athletic nimbleness, 60. [O'R. has *clípeao*, skipping, jumping, which, may or may not be a misprint for *clípead*. Cf. *clípim*, I start (Or.)].
- clírmeapnað**, *f.*, act of quivering; *dat. -aig*, 72. [Cf. *clioymairt*. the singing of a kettle, Kerry],
- clúimh**, I preen [plumage]; *3s. S-pret.* *clúimh é féim*, 30.
- Coónac**, *m.*, chief, commander; *gen.*, 63.
- coogafræ** (*co*, com + *cuagræð*), equally concave, equally sloped at the side of the wave; *pl.*, 59.
- Coimbre**, *m.*, the Deity, God; *gen.*, 2,
- Coimðiochrá**, zealous, ardent, 2.
- Comínéinfeast**, in *1 gce.*, together at the very same time, *both*; *1 briaðnaiye an ríos* . . . *agn* *luéta an teaglais*; *gce.*, both before the king and the knights of the Round Table, 37.
- compríðeoir**, *m.*, shaper, architect, creator, 21.
- copcib**, supreme efforts of running, 43, 60, probably *dpl.* of *cop*, effort of physical strength, esp. of wrestling; in *T. agur* 1. *an Þ. ð.*, one finds *gaivoib* in the same use.

- Cóiméadair**, suitable, 19.
Cóiméap, *f.*, cry, wailing ; *gen. -ea*, 16.
Cóiméadáð, *m.*, act of marking, pointing out ; *sg a c.*, 6.
Cóiméorad, *m.*, cessation on both sides, 47.
Cóiméán, *m.*, entire body, whole ; *dpl.*, 8 ; as *adj.* and *adv.*, *go* *cóiméán*, entirely, 44.
Cóiméanad, *m.*, rest, repose, 47.
Cóip, *ne.*, a condition ; *pl.*, *cúip*, 9 ; *ceanglaír* *cúip* *7* *páða* *cleamnáir* *pe* *céile* *annín* *ar* *beagán* *riáðnáire*, they espouse themselves to one another without any witnesses worth mentioning, 51.
Cóiréadair, *m.* border, fringe ; (?) *gs. -air*, 52 ; perhaps, *as* *cúip* *cóiréadair* *ann*, = putting a fringe or border in it (the hall or mansion), *cóiréadair* being *gs.* of *cóiréadair*, *m.*, but unfortunately the lexicographers are against this notion : *corthair* *i.e.* *ciumus*, O'Dav., border, fringe, O.R. ; *corrhair*, a fringe, Wind. The last, however, gives the *adj.* as *corrharach*, a form that rather supports the supposition. [Cf. Tadhg Dall O Huiginn (*Máirg féadair* *ar* *lín* *Ceiléann*).
A *múr* *conéair* *na* *gcon*
bríonnbláit
as *cúip* *cóiréadair* *iongnáit* *ón*.
The long o is perhaps merely a mark of Northern dialect, cf. *bréa* = *orða*, charm, *árvair* = *ærvir*, &c.].
Craim, *m.*, lot, choice ; *ar* *máin* *Rioð* *na* *Sgerfia* *do* *éiread* *mo* *crann*, my choice has fallen upon the King of Scythia's daughter, 3.
Craoif-fórlingte, gaping open (of wounds), 48.
Crapailte, fettered, 26.
Cuan, *m.*, progeny, 25.
Cuanna, noble, elegant, 5.
Cuartaigeas, *1s. pres. subj.* of *cuartair*, I search ; 34.
Cuað, *oo*, 9 = *do* *éuadair*, *impers. pass.*, people, &c., went ; *oo* *cuap* *uann*, people went from us, 8.
Curopamurðim, I aim evenly or straight ; *3s. S-prel.*, 73.
Cuinge, *m.*, demand, 3.
Cuirum, I weary ; *pst. pass.*, 39.
Cuma, indifferent, equal, 25 (*v. ba*) ; *if* *cuma* *oo* *bí* *as* *a* *páð* *7*, at that moment, therupon, *lit.*, it is equal he was saying it and, *i.e.*, his saying it and his request that immediately followed might practically be considered one and the same action, 34 ; so also *if* *cuma* *oo* *baoi* *vá* *páða* *7*, 46, which is remarkable for its variation in *verb* and *prep.*
Cumac, *m.*, mass, gory mass after hacking, 48.
Cuthal, *f.*, handmaid ; *gen. -le*, 28.
Cúplaðac, possessing cupolas or domes, domed, 52.
Dáil, *m.* (?), an account, history, tale ; *gs. an* *dála*, 64.
Dáima, *m.* (materials, makings) ; cause, 36, 57.
Dædctá, *2s. past subj.* of *téivim*, I go ; 60.
Dæarf-éorr, round-eyed, 50.
Dæarfiam, I prepare ; *pst. pass.*, 57.
Dæarfhitair, intense, excessive, 28.
Dæarfmar, *2s. pres. subj.* of *oo-nim*, I do ; 42.
Dæarfitar, *pres. subj. pass.* of *oo-nim*, I do ; 26.
Dæirg-méineadair, of good disposition, gentle, modest, 3.
Dia = *vá*, of or to his, her, its ; 44, 65.
Dianhaim, *f.*, a place of hiding, a secret place, 50.
Diaspoile = *vá* *céile*, to one another, 72.
Dmgean, *1s. fut. dep.* of *oo-nim*, I do ; 74.
Dioigras, *f.*, secret ; *v. gac* *rgeóil*, every hidden news, 49 ; best, choicest, select and especial feats

originally taught as a secret by the instructor, 53.

Diōgráipeadē, secret (of feats), 48.
Diōngnann, 1s. cond. dep. of **do-nim**, I do; 34.

Diōr, due, 5.

Diōppoiō, secret, of position unknown, 20, 60; **tiāpiō**, 40.

Diōtōglairē, unrazable, 20, 60.

Diōum, f., constant effort or course of riding (?); **fá óiūm mārcas-
eac̄ta**, 38. [Cf. 45 **áivo-[ó]lím** (Wat.) used of the high-steppes
of a horse. In the older and early mod. period I can otherwise only trace **diōum**=a host, a troop, a sense that does not suit our passage.]

Diōmhe, innumerable, countless, 7.
Diōmīn, 40; see **diōppoiō**.

Diubraigadō, m., casting, throwing
dpl. **diubraigéib**, 31.

Dobhar-néall, m., dark or sombre cloud; *dpl.* 8.

Do-faighnéire, indescribable, 8.
Do-fároisíz, irrestrainable, 7.

Doiḡir, f., blaze, flame, 8.
Do rióiḡri = **apír**, again, 10, 42.

Dreac̄-polur, bright-faced, 43.

Droch-báraithil, f., suspicion, 24; used still in Ulster as found in text.

Druine, f. (?), act of embroidering, 16.

Dubheagán, m., depths (of learning), 1.

Dubh-mat̄a, forbidding, repulsive, (*lit.* blackly morose), 27.

Dúileam̄, m., the Creator; *gen.* -than, 2.

Dún = **óúinn**, to us; **gá tréab̄ ap
ap téanta óún**, what tribe we are (I am) to make for (go to), 35; **if téanta óún we (I)** must go, 36.

Dúnaó, m., act of enclosing (*i.e.* building) a fort (**óún**); *gen.* in **feap̄ a óúnta**, to him who built it, 62.

Eadairbháraé, swinging or suspended in the air; *pl.* 22.

Eadairbháónam̄, I intervene; 3s. *S.* *pret.* **eadairbháonar̄ ap̄ a céile iao**, he intervened between them, 33.

Eadairbháiné, f., act of interceding, intercession, 2.

Eangnath̄, m., dexterity in battle; *gen.* -ma, 9.

Éarlað, m., refusal, 7.

Éaraim̄, I refuse, decline (um, about); 3s. *pft.*, 8; 3 *pl. pft.*, 16.

Earþortam̄, f., vespers, 14.

Eat̄aroe, birds, 32. [Cf. *ethaite*, Wind.; *at̄roe*, *at̄ro*, I.T. Soc.'s D., which should probably be *eat̄aroe*].

Éin̄róde, shouts of lamentation, 16, 22, 66, *pl.* of **éin̄he**, a cry, a call, O'R. ? Scarcely for *éin̄seam̄*, *pl.* *éin̄sime*.

Éir̄, (trace, track); after (esp. **o'-éir̄**, **tarp éir̄**); **go héir̄**, until after, 70, *gov. gen.*

Éire, (track, trace); **vá éire r̄in**, after that, 75.

Eocáir̄-bórm̄, blue-bordered; *dsf.*, 59.

Fáḡap̄, 1s. *pres. subj.* of **vo-ȝeib̄im**, I find, get; 34.

Fám̄-ȝleann, m., a sloping glen or valley; *dpl.* -**ȝeib̄**, 1.

Fáip̄=ap̄, on him, 65; **tuiḡao R.** **o'annm̄ fáip̄**, he was given the name R., 1; 53.

Fáiḡnead̄, m., extent, expanse, 13, 37. [Cf. **S. Ó. s.v.**].

Fáiḡnéid̄im, I relate, tell (vo, to); *3pl. pres.*, 4.

Fait̄eac̄-fáit̄eac̄ = **Fait̄eac̄**, m., fear, shyness, 28.

Falaib̄raiḡ, f., palfrey, 37; *gen.* -**ac̄**, 38, 40, &c.; *dat.* -**aiȝ.** 38, 39, &c.

[Cf. **falaib̄a**, Muns. poetic form; **falaib̄am̄**, I amble, O'R.: **falaib̄að**, &c., ambling, &c., O'R.].

Faoim̄at̄, I consent; 3s. *pft. emph.*, **ó náp faoim̄-r̄om̄** (-r̄om̄ older term.), 65; 3*pl. S. pft.*, **vo faoim̄rað**, 44; 1s. *pft.* 68,

feaċt, *m.*, time, occasion; feaċt n-aill, once upon a time, some time ago, 1, a survival from O. Ir., in which it meant word for word "another time," formerly, but was often used as in our text, the *n-* being the transported *n-* of the noun, neuter in O. Ir., and *aill* being the neuter of O. Ir. *aile*, other, another; no τοιργέαδ an piogán an ὑδατα feaċt, the queen conceived a second time, 2; so breaġdó cneāv an τοιργέας do bí aġam aq feaċt, until he should ascertain what was the kind of pregnancy (*i.e.*, boy or girl) I had for a birth (labour?), 67. [The sense in the third occurrence probably arose from the use of the word in the second; it still lives on in the present N. Con. use of feaċt = birth, see vocab. to "Lúb na Caillige," *s.v.* ḡħarrap].

feaċċar, *m.*, philosopher; *dpl.* -inħar, 2.

feaƿb, *f.*, roebuck; *gpl.*, 1.

feaṛġas, *m.*, separation; vo-niōd feaṛġas aġġi comnunie maillé f'mi, he would go apart and stop with them, 2.

feaṛġas, *m.*, evening, dusk, 66.

feaṛġiż, *lpl. impf. subj.* of feaṭas, I know; so bř., that we may know, 25.

feiř, *f.*, act of sleeping, 68.

feiċċ, *m.* (so in MS.), calm, 59.

fiaplaoir, wandering, roaming: an f., throughout, through (in the course of his roaming), 37.

fiaplaorideāc, at random, without making distinctions, 4.

fiimxte, windows, apparently *pl.* of a form fiimxti.

fiop, *dat.* of feaƿ, *m.*, man; 9, &c.

fiop-aħħbeaċ, well known or publicly reported, 16.

fiř, *m.*, a seer; *dpl.* fiřib, 2. [O'R. also gives the form fiře=fiř].

foċtām, *f.*, act of enquiring, asking (oe, of), 44, 75.

foħlēm, *m.* (orig. *n.*), leap, bounce, 62. [O'R. says *f.*].

foiġiġliex, accomplished, certain and expert in knowledge, 1.

foħallmuġaċ, *m.*, act of ruling or governing as a king or prince, 76.

foħoġiġi, *m.*, pirate; *gpl.*, 44.

for = ar, on, &c., 8.

forġan, *m.*, nickname; forġan ħubal, name when travelling, incognito, 2.

forġas, *f.*, forest, jungle, esp. where wild beasts are found; *dpl.*, 1.

forġba, *m.*, land as property or glebe, 76.

forġbaċ, *po.*, was finished (in education, &c.), 2; apparently from a present forġbam.

forġħaqoġli, glad, joyful, welcoming with joy (ħié, with, to), 64.

forġħaqoġleċċaċ, *m.*, great rejoicing; *gen.*, -at, 46.

forġħażżeġ, *m.* supreme power, authority, 1.

forġħona, very golden, golden through and through, an epithet of the Deity, 30, &c.

forġħaċ, *m.*, act of overcoming, subduing, 54. ["Oppression, compulsion," O'R.].

forġan=ar an, on the, 53.

forġoġmaċ, addition; forġoġmaċ anna, additional name, subriquet, 2.

forġaġ (properly, forġaġ), *inde.* washing of the feet of travellers after a journey: *gen.*, 54, 61. Cf. ósac, Wind, forġaġ, O'Don. Supp., which show at least that the final cons. should be -g towards the modern period if they do not prove a long o].

forġħmeċċ, *gen.* of forġħaċ, *m.* = forġħaċ, orċail, act of opening, 14.

forġħagħaċ, *m.*, bathing, a bath; *gen.* forġħaġċe, 54, 61.

Frásfabha, opposition (esp. to sovereignty), 6.
Fri = **Lei**, with him, 2; in older use = against him : **créad éamh** **frí**, 11.
Friú = **Leó**, with them, 2.
Fraes, *m.*, outcry ; *gen.* -*aif*, 16.
Fraesam, 1 *pl.* *S.* *pft.* of **fo-geibim**, I find, get ; 64.
Fraesmað, *m.*, anger, rage, 26.
 [Also **fuarnæð**. Both **fuarnæð** and **fuarnæð** are found each in the two senses (1) anger (2) a blow.]
Frigaeb, 1s. *fut. dep.* of **fágbaim**, I leave, 46.
Frigaell, *m.*, a word, utterance ; *dpl.* **friglib**, 38.
Fumim, 1 set (of the sun); 3s. *pres. ind.* **go břumneann** (*lege go břumeann*), 36.
Fumminrōe, powerful, forceful, 44 : also occurs as **fommintōe**.
Fuptamhluzāð, *m.*, act of prevailing over, notwithstanding with success, 47.
Gaván, *m.*, voice, noise ; *dpl.* 59.
Gapro, *f.*, a short while ; **g. beas**, 21.
Geab-ra, 1s. *fut. dep. emph.* of **gabam**, I take, &c., 57.
Geap-compánað, close companion, crony, 51.
Go, *ecl.*, with, 1 ; **go méad n-oro-**
lotz, of the size of an inch, 39.
Gorm-porsgáð, blue-eyed, 3.
Grað, *m.*, degree, dignity ; *pl.* **gráða**, 34 ; *dpl.* 35.
Graín-lia, *f.*, bare (?) stone or flag ; *dat.* -*lig*, 14 ; **Graín** is obscure.
Greannac, defiant ; *adv.*, 44.
Gregrarpeaðt, *f.*, incitement ; *gen.*, 48.
Gual-eipe (*i.e.*, **guala+eipe**), *m.*, burden for the shoulder, 53. [Cf. **mún-pors** (Don. song) = **pors** **múnte**, &c., showing a further extension of the principle of reducing the first word of a compound to a monosyllable].

Gurrao=go + no + 3pl. S. pret. ind. of the *assertive verb* **rr**, until they were, 57, 72 ; in the former occurrence the *disjunctive pron.* is also used : **gurrao mearfga meadair-édom iao**, 57.
Iaropatise, descendants, posterity, progeny, 2.
Ilbéalac, skilled in many tongues or languages ; polyglot, 1.
Ilceapra, *pl.*, many arts or trades (of prowess) ; *dat.*, 2.
Ildealbað (*recte ildealbað*), comely, handsome ; *df.*, 33.
Ilgréaf, *m.*, many or various dressings or trappings, 1.
Ilþiast, *f.*, various beasts ; *gpl.*, 1, 3.
Ilteanga, *f.*, many tongues or languages ; *dat.* -*aiv*, 1 ; the prefix **il-** gives the *sing.* **teanga**, with which it is compounded a *plural* sense ; it will also be noticed that the preceding *adj.* which is akin to the *noun* in sense, also has **il-**.
Innlocán, *m.*, (navel) ; centre, heart ; *gen.*, 7.
Impearam, *f.*, contention, 44 ; *gen.* -*rna*, 32 ; **impearam iomána**, a hurling match, 32.
Incéile, marriageable, 3.
Ingill, trustworthy, reliable (as to deeds of prowess, &c.), 2, 35 ; *m + gen.* of **geall**, pledge.
Impiogta, suitable for the kingly dignity, 16.
Ioðna, *pl.*, pangs of childbirth, 21 ; **mná pé n-ioðnaib**, women in labour, 39.
Iolopán, *m.*, eagle, perhaps = ugly eagle, &c., as -*án* is often, far from being a true diminutive, indeed rather expressive of contempt, 24.
Iolærða, numerous, many, 72.
Iolérotæð, graceful, comely, 11 ; *acc. fem.* -*orð*, 21.
Ioltuæða, *pl.*, many districts, 1.
Tomarcað, *m.*, inordinate desire ; *gpl.*, 46.

- tom̄c̄im̄arc, *m.* (enquiry, request);
 1. beāca (beācaū) 7 fláinte,
 farewell (*lit.*, enquiry of life and
 health), 4 (in *gen.*), 35, 75 (in
acc.).
- tom̄fogur, *m.*, nighness, vicinity, 12.
 tom̄folac, *m.*, hiding, concealment,
 13, 52.
- tom̄luas̄ill, *f.*, wandering, stray-
 ing, 68.
- tom̄páðr̄o, *3pl. S-pft.* of tom̄-
 páðrim, I say; 5.
- ton̄c̄im̄arcā, *m.*, token, clear token,
 6.
- ton̄comórtar̄, comparable, *i.e.*
 other functions could not be
 compared with it, 4.
- ton̄c̄unge, fit to undertake the
 burden of married life, 3.
- tongnæð, wonderful, unusual, 9.
- tonnuñ, *m.*, condition, way, manner;
 fón i. pin, in that manner, 1.
- ton̄fam̄ail, *f.*, thing like, appear-
 ance, what appeared to be, 43.
 [Cf. ton̄fam̄ail, Keat., *Three
 Shafts*, 170, 4 and 172, 4, 5,
 wrongly ton̄fam̄ail in vocab.].
- top̄goil, *f.*, fight, combat, battle;
 gen. -le, 2.
- tréce, *f.*, act of praying, petitioning,
 2.
- tréim, I request, entreat; 1s. *pft.*
 44.
- tul̄híap, knowledgeable, possessed
 of knowledge, 1.
- tubrac, *f.*, a magic wooden vessel
 (of yew) used for mixing the
 healing balsam, 30.
- Láithróionar̄, *m.*, captivity, 20.
- Láithème, ap = áp Láithé-ne, of
 our hand, 71. [The spelling
 commonly found in *dán díreach*].
- Lán̄, *f.*, hand; *acc.* Láith, 33, 53;
 an Láith noeif noijug nooomm-
 ingn̄s, showing *adjs.* in agree-
 ment, 33; Láith, captured, 73.
- Laoró, *f.*, lay; *acc.* an Laoró mbiȝ,
 49.
- Laorðeað, *m.*, act of exhorting,
 encouraging by word, 49; *gen.*
 -v̄, 48.
- Láram̄am, brilliant, bright, burn-
 ing, 40.
- Leam̄ = liom, with, &c., me.
 [Heard commonly in Rathlin I.].
- Leann-mairéac, beautiful-mantled,
 27.
- Léibeann, *f.* (?), gallery, level hill-
 side; *dpl.*, 59.
- Léigim, I let, throw off (of wear-
 i ness, &c.); 3rd. s. *S-pret.* in Léigir
 pop a gláimib i, she went down
 on her knees, *lit.*, she cast her
 [self] on her knees, 21 (cf. leig
 mé amac mé ap óður ná
 ȝáorðe, I ran out through the
 open doorway, *Don. song*; the
 usage, however, is found also in
 Muns. & Con.).
 Lia, *f.*, flag-stone, flat stone; *dat.*
 liȝ, 14.
- Liog, becoming, handsome; *pl.*
 Lioga, 27.
- Lionrao (=lionadap), *3pl. S-pft.*
 of lionaim, I fill, 2.
- Lit-ȝeal, of clear skin or com-
 plexion, 3; bright-coloured, 30.
- Lonnaðar̄, *m.*, joy, delight, 44.
- Lóþ, many, plenty; lóþ o'ap meaȝ
 coinniðe cian, there are many
 to whom a long stop at one place
 means a decay of their powers,
 58.
- Lop̄s, *m.*, a club, a staff, 28.
- Lop̄s, *m.*, track; i Lop̄s, after (still
 a living expression: Lop̄s, Tory;
 lurg, after, Man); i Lop̄s a cinn
 (Tory) = i noisid a cinn, head-
 long, 53.
- Lor̄, *m.*, increase, profit; a Lor̄
 (ap Lor̄), as a result of, on
 account of, 10; ap mo Lor̄, on
 account of me, 9, 10.
- Lúb, *f.*, loop; *dat.* in i Lúb m'atær-
 ra, under the ægis of my father,
 in my father's charge, 68.
- Luigim, I swear (þó, by), 16, 34,
 50 (Lurðim).
- Maectnuȝað, *m.*, surprise, wonder,
 astonishment, 53, 67.
- Mað, *past subj.* of assertive verb
 ip; aðt mað, except it were,

- except, but, 60; go mād, that it would be, 66; dá mād, if it were, 67.
- Máisneas, *m.*, a field, plain; *pl.* -ir, 66.
- Máill-tjéas, *m.*, a slow-moving herd or flock; *pl.* 7.
- Máip, *3s. pres. ind. dep.* = máip-eann, lives; 23.
- Máipún, *m.*, a mason; *pl.* -úim, 20.
- Mall-porzač, majestic eyed, with eyes moving slowly (majestically), 1.
- Maoč-aimpí, *f.*, youthful period, 3.
- Mealaím, I spend, I enjoy; 2s. *pres. subj. anal.* go mealatú, 19; *3pl. S. pft.* no mealasó, 35.
- Meapád, *no*, was smartened, was instructed so as to become smart, 2, apparently from a present meapáim.
- Meaplař, *3s. pft.*, sprang up (?), became boisterous (?) 59.
- Meárga, inebriated, exhilarated, 57.
- Meártníse, *f.*, feebleness, 51; weak state after sea-sickness, 61. fatigue, 6.
- Miočomgioll, *m.*, breech of agreement, 25.
- Miol muńge, hare; *gpl.* mioltád muńge, 1.
- Mion-rannluğád, *m.*, minute examination of a matter; *gen.*, 3.
- Míp, *m.*, bit, piece; míp besó, 28. [Orig. *n.*, hence later found as both *m.* and *f.*].
- Mítig (=mítro), time, high time, late enough; ba mítig le n-a ñeáip, his father thought it time, 3.
- Mnaoi, 1, is *accus.* of bean, a woman.
- Moc-ðeagail, *f.*, early division [between day and night], hence, dawn, 14.
- Mong-burðe, yellow-haired, 1.
- Móp-munin, *f.*, great mirth, great cheerfulness; *gen.* -e, 5.
- Móp-čuigheamh, *f.*, a great preparation, 74.
- Močap, *m.*, clustering mass of water, high sea, 59.
- Múrúim, I spring up, burst forth; *3s. pft.*, 59.
- Muiptóe, of the sea, marine, 56.
- Muiptigneac, *m.*, burden-bearer, beast of burden, 38.
- Múp, *m.*, (wall); mansion; *gen.* múp, 58.
- ná, that not; ná bád, 60.
- náč, that not; it eclipses the surds (c, t, p, f,) and causes no change in the sonants (b, v, g,) or in a vowel; there is, however, no example of p- and g-, whilst almost all the other consonants are well represented; c: náč gelumpeád, 27; t: náč vtiočpađ, 9, náč vtámig, 21, náč vtángavap, 22, náč vtugair, 23, náč vtug, 24, náč vtéo, 56, náč vtutpró, 58, náč vtugad, 62; f: náč b̄nuair, 25 (*bis*), 26, 27, 39, 41, 69, náč b̄nul, 42, 48 (*bis*), náč b̄pacavap, 47, náč b̄fillpinn, 55, náč b̄nuaradap, 74; b: náč bia, 19, náč béarad, 27, náč biař, 39, náč buađmaoro, 47, náč ba, 73; v: náč véan-ja, 34, náč veacaró, 39, 56, náč veapia, 48, náč veapnađ, 62; m: náč map, 23; vowel: náč éappad, 9, náč iappad, 42. [Undoubtedly the usage of MSS. written in Leath Chuinn, for Mr. T. F. O'Rahilly has found it also in one written in Ulster. Evidently the present eclipse of all consonants in L. C. began with the sinking of the tenues and f., as our MS. faithfully reflects, and afterwards by analogy became extended so as to embrace the nasal eclipse of the mediae and use of n- before vowels, by which means it was brought into full agreement with historic eclipse].
- Náotvē, *f.*, infant, babe; *acc.* in an

naoróm n-álmn n-wlcróetair
 rín, 21, 30; an naoróm mbríg,
 29, 70.
 neamhaisriðe, invisible, 16.
 neamhcoirleð, *m.*, want of sleep,
 insomnia; gábaír n. é, he was
 affected by insomnia, 11.
 nemhioncomórtair, incomparable,
 admirable, 3.
 Neoč, *rel.*, who, 9; which, 26, 29,
 42.
 no, sign, of the *impst. tense ind.*
 and *subj.* no ćeagmádair, 1;
 no bioir, 20; no fiafraigheáð,
 21; aṁail no beič (*subj.*), 30.
 Noč, *rel.*, which, 20; who, 48.
 Nuaróe, new, fresh, 29. [=O. Ir.,
níde, novus, Z², 794.]
 Ocán, *m.*, lamentation, 50.
 Oileapom=eileapom, bier, 18.
 Oileathain, *f.*, rearing, educating;
gen., -thna, 2.
 Oipréasgar, *m.*, renown, lustre, 2;
 -air, 9.
 Oínnim (=oíromim), I confer au-
 thority or rauk on; *pst. pass.*,
 35.
 Oínan=uaithan, *m.*, fear, terror; 49.
 Ór=oř ciom (=ap), over, on, 14.
 Preagánta, *m.*, present, gift, 61.
 Raoradair, *3pl.* mixed S-*pst.* of
 pavam, I give; 45.
 Rán, bright, pleasant, delightful,
 36.
 Ra-náir, metrical for ro-náir,
 great shame, 71.
 Rat, *m.*, a surety; *pl.* -ča, 9, 51.
 Reacaim, I sell; *pl. fut.* peacaim,
 27. [Cf. teac linn peaca,
 teac peaca, ale-house (Don.),
 perc mí an t-eac, I sold the
 horse (Rathlin)].
 Réro-quainneáð, *m.*, smooth hairs
 or hair; *gen.* -is, 13.
 Réinear, *m.*, reign, sovereignty, 1.
 Riæ=le, next to; 13.
 Riéað, *m.*, heaven; *gen.* miéró, 29.
 Rinn, *f.*, point; utmost effort of
 sight, 22.
 Rinn-luač, swift to the utmost
 power of strength; *gaf.*, 43.

Rionn-ȝlan, clear-pointed, 6.
 Riu = leó, with or to them, 16.
 Ro-fórbraoilteac, very joyful,
 overjoyed, 75.
 Roipéid, very ready, thoroughly
 agreed (ræ, about) ? 62.
 Rom = po + m, *infixed pron.* 1s.;
 pom ćeagairg, who instructed
 me, 36; pom ćuir i bpái, who
 reared me up, *lit.*, who put me
 into growth, 36; pom ćuir go
 Cing aptúp mé, who sent me to
 King Arthur, 70, showing double
 object -m and *disjunctive pron.*
 mé.
 Rónað, vo = vo þinneað, was
 made or done, 8.
 Rónað, vo = vo þinneaðar, 3s.
 pft. of vo-nim, I do, 4, 24, &c.
 Runneac, bright, resplendent, glit-
 tering, 36.
 Sál, *m.*, sea, 36.
 Saobh-uaine, beguilingly green or
 verdant, 23.
 Saor-óeanhač, of noble shape, 11.
 Saoicéac, heroic, 48.
 Sápbuaðac, excellent, accom-
 plished, of surpassing accom-
 plishments, 3.
 Seac ī gov. *gen.*, past., beyond,
 Seacā rather than; reacā an
 teaglaig, 29; reacā son baill
 eile, 30; reacā baill eile, 31;
 reacā cátē, 35; gov. dat., reac
 gac ingm, 71 (checked by metre).
 Seacatai, outside, externally, 33.
 Seangniap, courteous, stately (?);
 vs., 17.
 Seapcamail, amiable, affectionate,
 3.
 Sganjam, I scatter, scare; *pst.*
pass., 53.
 Sgerimol, *f.*, foray; *dpl.* -taiþ and
 -tačaiþ, 7.
 Sgeo, *asp.* and *gov.* *dat.* and *acc.*,
 both, as well as, including, and;
 rgeo . . . agur (1), as well
 . . . as, both . . . and,
 35, 76: with *dat.*, 76, with *acc.*,
 35.
 Sgiþe, *gen.* of ȝsič, *f.*, weariness;

as léigean a rgíre, getting rid of their weariness = taking their rest, 61; so as léigean a rgíre, taking his rest, 66; aðbap rgíre, cause of weariness, 71; at 57 another gen. appears in as léigean a rgíre, taking their rest, also at 6, ap léigean a rgíre, when he had rested; ap léigean a rgíre ann vóib, when they had rested there, 75.

Sgít-leatrác, *m.*, shield-strap, 53. [Lit., leather strap for holding shield in position (?), but other romances show another form of the word, rgiaetrác: cf. sciath-rach, Wind.]

Sgnúðam, *f.*, act of examining, mental exertion, 11. [From a nom. rgnúða? Cp. Pass. and Hon. s.v.].

Sguab-leabair, long and slender-tailed; *pl.* -ra, 7.

Sibionrás, *m.*, act of wooing, talking with words of love, 41.

Signeas, *m.*, act of signifying, indicating; as a rgneas (leg. rgnéas), 6.

Sioðargeac, *f.*, sorcery, wizardry, power of raising goblins, 51; *gen.-a*, 56.

Sior-deoppaðaç, *f.*, act of constantly weeping; *dat.*, 20.

Sit-çléaf, *m.*, thrusting, 33, 48.

Siuil, *gen.* of reol, *m.*, motion; 4.

Smál-aoræl, ember-mirthful (?), blazing merrily (?), 8. [Cf. aoræl, jollity, O'R. (Sh.)? -aoræl might be *gen.* of aoræl, from which a form aiseal in Sc. G. would not be quite unparalleled, cf. aibleos (Don.), for aibleog, from aibeal].

Smál-córcra, ember-red, of the deep red colour of live ashes, 8.

Smoragón, *m.*, little darling, *lit.* little marrow, 23.

Smúðan, *m.*, spark of a conflagration; *dpl.*, 8.

Snisfreav, *vo*, *3pl. pft.* (*S-pret.*) of fngim, I drop, shed; 35.

So-aigeanta, cheerful, pleasant-minded, 3.

So-brónaç, pleasantly sorrowful, feeling a melancholy pleasure, 62. [Cf. robrión, O.R.].

Socraðað = rcpusðað, *m.*, act of settling, pacifying, 18.

Soéparó, well-formed, of good form, 11.

Soctam, I become silent; *3s. S-pret.*, 34.

Sorðim, *f.*, attack; vða forðim = vða ionnþrige, fá n-á vðim, to attack him, to him with hostile intent, 59.

Somearnail, handsome, splendid, 42.

Solaðin, *m.*, prosperity, prosperous expedition, 70.

Sonaipr, brave, firm, generous; go ronaipr, regularly and generously, 29.

Sonna, here, 7.

Sporpar, *3s. S-pret.* of rpopatim, I spur, 53.

Sprúilleac, *m.*, coll., crumbs, fragments, 28. [Cf. rppúille, a bit, a fragment (of bread, &c.,) Don., Mayo].

Speabnare, sparkling, glittering, 13.

Spuib-çlear, snout-green, green-snouted, 20, 64.

Spué, *m.*, senior, elder; *npl.*, rpuite, 15, 76.

Suail, *a. beas*, small; if suail naç = if beas naç, almost, 22.

Suan-meððaðir, *f.*, pleasure of slumber, sweet sleep; *gen.-meððra*, 8.

Suaðac, trifling; frivolous, with light heart, apparently quite trivial or easy, 63. [The true reading may be rualac, admirable, famous, O.R.].

Sunna, here; a sunna an vðala, from here of the account or story (?), from this part of the tale on (?), 64.

Súp, *m.*, act of searching, 45.

Ταΐβλιθ, *dpl.* of ταΐβαιλ, *f.*, battle-
ment, 15.

Ταΐλεοιρ, *m.*, ambassador; *pl.*
in ταΐτα ἀσυρ ταΐλεοιρω, couriers and ambassadors, 6.

Ταΐνθιξιμ, I bestow, confer (οό,
to—on); ταΐνθιξτεσιριαρ ρην οό,
there is conferred upon him then,
5.

Ταΐρρεαč, grand, imposing; *sup.*,
38.

Ταν, *f.*, time, 21; *dat.*, in ταν
οταιν, afterwards, 6; αν ταν
ρη, then, 21.

Ταօδαιμ, I overcome suddenly (?);
occurs only once in 3s. *pft.*, νο
εσον α νγεαν ȝnē ȝrónna ȝáipe
I ȝorþfaolteacair ȝao, their
love of the ugly appearance of
laughter and great joy suddenly
overcame them, i.e., overcome
with joy, they suddenly burst
out into coarse brutal laughter,
46. [Cf. ταօο (ταȝσο), a fit,
a "turn;" ταօօδαč, hasty, hot-
headed, fitful, sudden].

Τεαȝm̄aiμ, I chance; 3s. *impft.* in
νοć νο τεαȝm̄að νό, which used
to come in his way, on which he
would chance, 1; αν ταν τρά νο
τεαȝm̄aðaοντ νιτρεαðaȝ ȝsυr
λορ ȝr̄o ȝ εναρ̄eα αν Coim̄e
go coim̄ioċra ȝr̄y, when he
used to meet hermits and zealous
clerics of God, 2.

Τειβ̄im, I laugh; used in 3s. *pft.*
with nom. of noun, of similar,
sense and with object, in which
case it may be translated "over-
came;" νο τειβ̄ α ȝean ȝlē-
thar̄eac ȝáipe i, her purely
beautiful love of laughter over-
came her = she burst out into a
hearty musical laugh, 60. [An-
other favourite verb in the ex-
pression is, νο ȝaοið (cf. Oss.
VI., 8, ll. 19, 20.) Τειβ̄im seems
Connacht orthography for *tibim*,
Wind, who quotes, *ni ro thib gen
ngairi*, Lg. 17.]

Τεօρ̄a, *f.*, three; takes *gs.* τ.

ham̄ire, 64, or *gpl.* τ. πόȝ, 65;
τ. hor̄e, 44, 61.

Τι, 3s. *pres. subj.* = τιȝið (τιօρ̄aið),
24; νά νti team, if I succeed,
42; μuna νti, if I don't
[succeed], 42; νά νti mé óm
ο̄χař, if I recover from my ill-
ness, 49.

Τιbeȝram, *f.*, act of flowing or
gushing, 49. [Mid. Ir., *tepersain*].

Τιbυð, dimpled, smiling, 71.

Τιnteač, *m.*, sheath, scabbard, 15,

61.

Τiɔpm̄-ȝlan, drily clear, salubrious,
1.

Τiρ̄, *f. (n.)*, country, land : *gs.*, αν
tipe, 2, now *gf.*, να tipe.

Τoča, *cp.* and *sup.* of τoīg (O. Ir.,
toich), agreeable, pleasant; βa
τoča leīr, that was more agree-
able to him, that he liked better,
1. [Sc. G. still has *is toigh team*,
I like, &c.].

Τočaim, *f.*, proceedings, report of
deeds; *gen.* -me, 51; see τočim
which is another form of the
same word.

Τočaīeam, *m.*, act of consuming,
eating, 61.

Τočimarc, *f.*, espousing, marriage
treaty (νο, to); *dat.* 3; *gen.* -e,
7, 22, 44, -a, 9.

Τočim, I invite; *pft. pass.*, 8.

Τoḡaib̄reav, νο, 3pl. S-*pft.* (= νο
ȝoḡaðar), of τoḡbaim, I raise,
hoist, 64.

Τoḡar̄e, select, 21, 70.

Τočim, *f.*, proceedings, what one
hears about her good deeds, 3.

Τoic̄e, *gen.* of τoiceaū, *m.*, riches,
wealth; νο μian τoic̄e, in
affluent circumstances, 5. [Now
nom., τoice, τoic̄, *gen.* τoice].

Τoip̄ceaf, *m.*, pregnancy, 25; *gen.*
-eīr, 21, -eēař, 26.

Τoip̄t, *f.*, bulk, size, 8, 37; map
τoip̄t oiléim ȝáipatȝ, what had
the appearance of an island of
rich pasture land, 52. The
variant τuaȝum for map τoip̄t,
gives the same sense; cf. map

fastail in an exactly similar use, 60.

τοll-boib, obstinately fierce ; *adv.*, 44. [τοll, head, O.R., the idea being probably derived from the butting of a ram].

τράct, *m.*, a strand of great extent with fine beach, 52.

τρεabhar-čorlāc, robust-fruited, fruitful, productive, fertile, 1.

τρeall, *m.*, a spell, a space of time, 66; *gen.*, τrill, 3, 10, 46, 66. [The gen. τrealla of I. T. Soc's. Dict. is incorrect].

τρéan-baclač, *m.*, brave or sturdy fellow ; *gpl.*, 46.

τρeaf, *m.*, a spell, a space of time, 13; *gen.*, τreafΔ, 5, 35. [Now ρeaf, τreaf].

τreatán, *gpl.* of τriatč, *m.* a chief, an illustrious man ; 3.

τré-peařrač, of three persons, 70; *d.f.*, 6, 21; *gsf.*, 26.

τrúceamh-juáv, convulsively strong or violent, strongly and fitfully blazing; *gs.*, in τořt temeav τrúceamh-juáv, a big roaring fire, a fine blazing fire, 8, 37. τromlač, *m.*, the bulk, main body, 7.

τrom-neimhile, *f.*, heavy sorrow or remorse, 34. [Cf. neméle, sorrow, remorse, Pass. & Hom.]

Tuingim, I swear; occurs in 1s. pres. *ind. emph.*, and 3pl.; tuingim-ře △ otumgř mo čuača, swear [by] what my tribes swear, 12, 34, 41, 42.

Tuitim, *f.*, power of confiscation (*ap.* upon, over), 27.

τul-boib, fierce-fronted; *pl.*, 59. [Perhaps a better form of coll-boib].

τulgan, *m.* (?), smashing, tearing,

33. [Cf. τolgač, I. T. Soc's. Dict.].

τupgabáil, *f.*, rising [of the sun], 34, 42.

τupgnach, *m.*, preparation, 8.

τupnáv, *m.*, minister, servant, O.R.; officer under a king, 26.

τařta = of a gcionn, over them, above them, 20.

τačaib=utča, from them ; 52, &c.

ūvō, *f.*, heed, care, notice, 1. uile, all; *pl.* uile, *asp.* nouns following 'oo na huiile iairceas 7 thór-éatáil, of all the wealth and great booty, 64.

umal, *m.*, service, obedience? uhal fořas 7 fořparče, service of washing of feet and of a bath, 54, 61. [The O. Ir. form is anais co foile 7 eo foithraic, Strachan's Táin, 26].

unóár, (better ionoár?) windlass, capstan; *gen.* -ář; pé nóparáv unóár, by means of ropes turned on a windlass or capstan, 60, with which cf. téao ionoár (for téao ionoár?), variant marked † on p. 61. [ionoár, of which unóár seems a local Connacht spelling, is apparently a loanword from Eng. *windlass*. The forms in which it occurs in our two MSS. seem to indicate ionoár, *m.*, *gen.* -ář, but O.R. has "unóar, sf., a windless, capstan" — perhaps he obtained it from an occurrence exactly similar to ours, and mistook *gsm.* for *nf.*].

up, *m.*, (border, brink); the top of the shoulder, 41, 53; it is found combined with uacčap and ówo-žual, and may be dat. of a form op.

úř, free, generous, 4.

AINMNEOIR.

[Places that may be regarded as having their roots purely in romance are not identified].

An Rroipe Óub mac Riōg Franc,
the Black Knight son of the
King of the Franks, 29, &c.; as
an Rroipe Óub, 48.

Cárraig Óub, an, the Black Rock,
58; *gen. Cárrige Óubhe*, 51, 57;
na Cárrige Óubhe, 60; *na Cárrige*, 63. [This is an all-sufficient answer to those pedants who would not allow Black-rock in Co. Dublin to have any name but Óub-ċárraig, just because there are some townlands bearing the name Dooearrig. Both are allowable with the exception that the latter goes back to an older period and would not be so natural nowadays. Even *na Cárrige*, 63, *gen. of an Cárraig* = the Rock has its analogue in "The Rock" = Blackrock].

Cártá na mBuað, the Pillar-stone
of Virtues (Properties, magic
powers), 29.

Cáctair Camalóroe, the city of
Camelot, King Arthur's capital
city in Britain, 65, 75; *gen.*
cáctrae Camalóroe, 75.

Cáctair Riōg na Sorréa (= Árvo-
cáctair na Sorréa), the City of
the King of Soreha), 12, 13, 15,
16, the name of which was
Pampitina, Pampitinia or Pam-
pilinia (Pampitina, Árvo-cáctair
na Sorréa, R.I.A. MS. 24 P 19,
302; pampilinia, cáctair Riōg
na Sorréa, 24 p. 19, 33, 47); can

it be that Marco Polo's Cambaluc (Pekin) was mixed up in some way with Pamphylia in Asia and Pampeluna, the chief city of Navarre? In another text a journey is described from Sorcha across Muir Toirrian and past Gaothlaighe (in Africa) to Thrace and Calidonia, this apparently showing that Sorcha, was sometimes wrongly placed by legend in Spain, hence confusion with Pampeluna (?)
béáctuine, perhaps Bé Thuinne = beautiful woman of the wave, 55.

Cing Airtúr mac Iubairt mic Ambrois mic Ugoair mic Constantín Āinn Óragum, King Arthur son of Iubhar son of Embrys (Ambrosius) son of Uthyr son of Constantine Pendragon, 29; *gen. Cing Airtúr*, &c., 29, 38; *nom. Cing Airtúr*, 32, 65, 75; *dat. ag Cing Airtúr*, 65, *go Cing Airtúr*, 70. [Some of the MSS., notably 24 P 9, have King Airtúr and when aspirated Khins Airtúr, others have Cing, &c. There is an old Ir. word cing, a leader, with which King may have, to some extent, become identified. Āinn Óragum and Pendragon = of Head of the Dragon].

Dúnató an halla Óeirg, the
Mansion of the Red Hall, 31;
gen. Dúnató, &c., 35; also as

Dún an Halla Óirp; dat. ó Dún, &c., 58 (verse).

Dún Cárppge Óuirbe, the Fort of Black Rock, 41, 62; also as Dúnað Cárppge Óuirbe, gen. Dúnað, &c., 51; and found simply as an Cárppag Óub, 58, gen. Cárppge Óuirbe, 51; gen. in the form an Dúnað Cárppge Óuirbe, possible in Mid. Ir., but unknown nowadays, 62.

Fálabhrac name, an, the Grey Palfrey, 66; gen. na Fálabhrac name, 38, &c.

Sáipb mac Dólaip, Garbh (rough), son of Dolar, 45; gen. Sáipb, 46, 47, 51, &c. [Cf. Oss. IV, 86, 10].

Spaig, Graig (evil, bad), 45.
Spéag Úeag, an, Little Greece; gen. na Spéige Úeag, 55,

Spuaigach an Oilém Fórsaig, the Gruagach (magician) of the Pasture Island, 55, also as Spuaigach an Oilém, 55, &c.; voc., 57, and shortly a Spuaigach, ib., also a Spuaigach Oilém na mbuað, 59; found in dat. briefly as pípn a Spuaigach, 70; gen. Spuaigach, &c., 70.

Spuasán, Gruggan (moroseness), 45.

Spung, Gruig (churlishness, inhospitality), 45.

Ingean Iapla Cárppge an Sgúmp, the daughter of the jarl of Skaraborg, 31, 76. [She is of Scandinavia (so Loéannaib). Cárppag an Sgúmp appears in a later romance as Dún Scump which exactly represents Skaraborg (in Gothland, Sweden). Scump (Sgúmp) seems to be gen. of scop, m., a host, a loan from O. N. skari, gen. skara. Hence the Irish authors appear to have understood Skaraborg, incorrectly it seems, as "the host's fort or rock."]

Ingean na Fálabhrac name, the Damsel of the Grey Palfrey, 38,

&c.; in verse as bé na Fálabhrac uaine, the beautiful woman of the Grey Palfrey, 63; dat. Ingean, &c., 65; occurs simply as an Ingean, 66.

Ingean Rioig Tíre fá Cúinn, the daughter of the King of the Land under Wave (Atlantis), 42.
Loéllaínn, npl., Scandinavia; dpl. Loéllannaib, 31.

mac an Rroipe Síl mic Rioig Spéag, the son of the White Knight son of the King of the Greeks (i.e. Eastern Emperor), 32.

macaomh an iolair, the Youth of the Eagle, 31, &c.; often as an macaomh, 34, &c., and even macaomh, 60, 73, 75; voc. a macaomh min, 58; gen. macaomh, 73.

Mág na nlongnáð, The Plain of the Marvels, in Britain, 29. [This place has finally become located in Ireland as Móim na n-longantair, Moneyneeny, in Glenconkeine, Co. Derry, "Here there was a Court of Magic held in the reign of King Arthur, and the gentry (= fairies) have kind folks played many surprising tricks in it of late years," Port. S., II, 148 (O'Don., O.S.L., Derry, 181). The form Moneyneeny goes back either to mág na n-longnáð or móim na n-longnáð].

Márp oTóirpián, the Tyrrhenian Sea, i.e. the western part of the Mediterranean Sea, between Italy and Spain; gen. Marpa oTóirpián, 45; the eclipsis of oTóirpián is a survival of marp as a neuter noun, in proper names it became stereotyped so as to be extended to all cases.

Niamh Činn-fionn, Ingean Rioig na hÍróna, Fair-haired Niamh (brightness), daughter of the King of India, 44; gen. Néimhe

Cinn-finne, 48.

Oileán an Fóraí, the Pasture Island, 66; gen. Oileán, &c., 64, 75.

Persia, f., Persia; with art., gen. na Persia, 7, &c.

Rí an Domáin, the King of the World, i.e. King Arthur, as being descended from a Roman ruler of Britain, 30.

Róisne an ēnail, the Knight of the Music, 40, &c.

Róisne an ḡairgīd, the Knight of Prowess, 6, &c.

Róisne na Comáiple, the Knight of Counsel, 19, &c.

Róisne na Sealga, the Knight of the Chase, 2, &c.

Rí na Sgeitía, the King of Scythia, 67, &c.

Rí na Sopéa, the King of Serica (China), 1, &c.

Riútearvo mac Seomhru Mac Mathafail, Richard son of John son of Mathafol (?), 1.

Riútearvo óig, Richard junior, young Richard, 1; gen. Riútearvo óig, 2.

Seon, John, 2; gen. Seomhru, 2.

Sgeitía f., Scythia, i.e. Southern Russia; with art. an Sgeitía, 3, &c.; gen. na Sgeitía, 3, &c.;

also without art. Rí Sgeitía, 3; Seitanee, a variast from 24P 9 at foot of p. 75 seems a form retained from the original French of the tale.

Sgírian, pl., Scythians: gpl. 4. [An English or French form]. Siōr Úalbuair, Sir Gawain, 40, 65.

Sopéa, f., Serica, i.e. China, which was known by that name when travelled to by land; with art., an tSopéa, 6; ar an Sopéa, 71; do'n tSopéa, 75; ar an tSopéa, 77; gs. na Sopéa, 1, &c.; also without art. do finneap élomne Riog Sopéa, 3; aifrigis Sopéa, 23; its king and his host return from Scythia to it by sea, 4; an army goes from it to Persia, apparently overland, and returns, 7-11; the queen and her daughter go from it to Scythia on foot, 28, 29.

Teaghlach an Úinre ēpinn, the Knights (lit. household) of the Round Table, 75.

Tulač an Úona, the Hillock of the Main Body (bun an tUluair), the place having been named by the author from the latter; dat., 8.

pampilinia.

It may be that Pampilinia, which seems the least corrupted form, is the result of jumbling Cambaluc and the later Pekin together, thus : *PampilinIA* (italics from Pekin, Roman letters from Cambaluc, capitals addition of termination -ia). It is, however, scarcely possible to eliminate corruption due to confusion with names of classical origin. We need not feel surprised at the name of the capital of such a far country arriving in Ireland in the medieval and early modern period in a sadly altered state, when we consider the many causes, legendary, romantic, and even historical, all conducing towards corruption.

It should be added that, although the country and its capital are identifiable with Serica and Cambaluc, the tale has otherwise no connection whatever with ancient or medieval China, as it is simply of the usual type of medieval European romance, partly Arthurian, mixed with Irish elements, and evidently related in the Irish romantic style.

an falabrais uaine.

The following from Dr. Hyde's *Beside the fire*, p. 177, will show what kind of grey is denoted by uaine : "Though uaine generally means greenish, it evidently did not do so to the mind of my reciter, for, pointing to a mangy-looking cub [*leg. eur?*] of nondescript greyish colour in a corner of his cabin, he said, 't'm uaine,' 'that's the colour uaine.'

seacmaill cló agus téacs.

Leacanach	Line	Sa téacs	Léigtear
4	26	beacád (MS.)	beacád
5	7	óg-lánamháin (MS.)	óg-lánamhá
6	4	rígnéasú (MS.)	rígnéasú
8	3	tadhéomháití (MS.)	tadhéomháití
10	23	mac (MS.)	neapáthráctair (?)
20	23	riuibh-glaif (MS.)	riuibh-glaif
33	9	tolgáin (MS.)	tolgád (?)
34	4	trom-neimhíle (MS.)	trom-neimhíle
36	18	briinneann	briinneann
40	10	baibháid (MS.)	baibháid
46	w	teigéabasú (MS.)	teigéamháú
47	8	balruim (MS.)	balruime (?)
49	24	oualgar	oualgar?
50	13	lúigim	lúigim
51	11	tóicime	tóicime (?)
"	17	briacáeas (MS.)	briacáeas (?)
"	19	leigéas	léigéas
"	y	bað maič	bað maič
64	12	huile-maičeas	huile maičeas
"	19	riuibh-glaif	riuibh-glaif
67	14	foðair	foðair
70	z	munþrifréðeas	munþrifréðeas
74	7	þogasib	þogasib
75	5	gábasír	gábasír
"	z	beacád (MS.)	beacád
82	24	lollowing	following

0. 5032

87.N

L